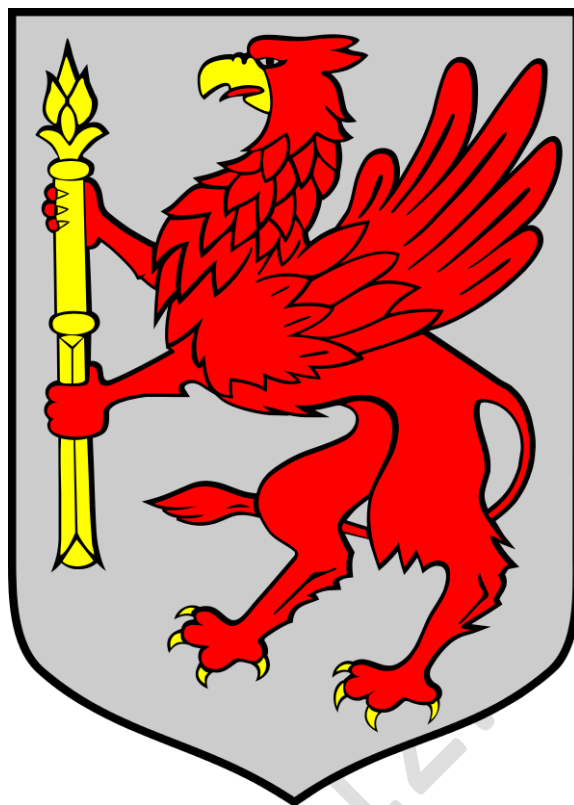

Załącznik do
Zarządzenia nr 83/15
Burmistrza Polanowa
z 9 grudnia 2015 r.

Gmina Polanów

Strategia Rozwoju

Gminy Polanów na lata 2015-2025:

projekt

Projekt 11.12.2015 r.

przygotowana przez

 REMEDIS SA

---

ul. Petera Mansfelda 4
60-855 Poznań
tel. +48 61 665 78 00
fax +48 61 665 78 09
remedis@remedis.eu

NIP: 781-179-27-48
REGON: 300464078
KRS: 0000270485
Kapitał zakładowy: 6.330.010,20 zł

1.	WSTĘP	7
1.1.	PODSTAWOWE ZAŁOŻENIA STRATEGII GMINY POLANÓW	8
1.2.	METODYKA PRAC NAD STRATEGIĄ	9
1.3.	MIEJSCE DOKUMENTU WŚRÓD DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH	11
1.4.	STRATEGIA ROZWOJU GMINY POLANÓW DO 2015 ROKU	13
1.5.	GMINA POLANÓW NA TLE INNYCH GMIN REGIONU	17
2.	DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNO GOSPODARCZEJ GMINY POLANÓW – ANALIZA JAKOŚCI ŻYCIA	18
2.1	PRZESTRZEŃ I ŚRODOWISKO	19
2.1.1.	RYS HISTORYCZNY.....	19
2.1.2.	POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA I SIEĆ OSADNICZA	21
2.1.3.	ZASOBY NATURALNE I WARUNKI PRZYRODNICZE GMINY	25
2.1.4.	WALORY KULTUROWE GMINY	40
2.2.	SFERA SPOŁECZNA.....	49
2.2.1.	DEMOGRAFIA	49
2.2.2.	RYNEK PRACY.....	54
2.2.2.1	BEZROBOCIE	54
2.2.3.	UCZESTNICTWO W KULTURZE.....	57
2.2.4.	MIESZKALNICTWO	58
2.3.	SFERA GOSPODARCZA	59
2.3.1.	ROLNICTWO.....	59
2.3.2.	PRZEDSIĘBIORSTWO.....	62
2.4.	INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	63
2.4.1.	KOMUNIKACJA.....	63
2.4.2.	INFRASTRUKTURA WODNO-KANALIZACYJNA	64
2.4.2.1	SIEĆ WODOCIĄGOWA	64
2.4.2.2	SIEĆ KANALIZACYJNA.....	65

2.4.3.	GOSPODARKA ODPADAMI	66
2.4.4.	INFRASTRUKTURA ELEKTROENERGETYCZNA I GAZOWA	67
2.4.4.1	SIEĆ ELEKTROENERGETYCZNA.....	67
2.4.4.2	SIEĆ GAZOWA.....	68
2.4.5.	INFRASTRUKTURA TELEKOMUNIKACYJNA	68
2.5.	INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA	69
2.5.1.	EDUKACJA.....	69
2.5.2.	KULTURA I SPORT	71
2.5.3.	OCHRONA ZDROWIA I OPIEKA SPOŁECZNA	73
2.5.3.1	OCHRONA ZDROWIA	73
2.5.3.2	POMOC SPOŁECZNA.....	73
2.5.4.	BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	75
2.6.	MOŻLIWOŚCI INWESTYCYJNE GMINY	76
3.	ANALIZA STRATEGICZNA GMINY POLANÓW	79
3.1.	BILANS STRATEGICZNY GMINY POLANÓW	80
3.1.1.	BILANS STRATEGICZNY W OBSZARZE ROZWOJU SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ	80
3.1.2.	BILANS STRATEGICZNY W OBSZARZE STANU ŚRODOWISKA	81
3.1.3.	BILANS STRATEGICZNY W OBSZARZE ROZWOJU GOSPODARCZEGO.....	83
3.2.	ANALIZA POTENCJAŁU ROZWOJOWEGO GMINY POLANÓW.....	84
3.2.1.	POTENCJAŁ ROZWOJOWY W OBSZARZE ROZWOJU SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ... ..	85
3.2.2.	POTENCJAŁ ROZWOJOWY W OBSZARZE STANU ŚRODOWISKA	86
3.2.3.	POTENCJAŁ ROZWOJOWY W OBSZARZE ROZWOJU GOSPODARCZEGO.....	87
4.	WYBÓR STRATEGII GMINY POLANÓW.....	89
4.1.	ZASADY ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY POLANÓW	90
4.2.	ANALIZA SWOT/TOWS GMINY POLANÓW.....	91
4.2.1.	KONSULTACJE SPOŁECZNE	91
4.2.2.	ANALIZA SWOT GMINY POLANÓW	92

4.3.	WIZJA ROZWOJU GMINY POLANÓW	98
5.	CELE STRATEGICZNE I PROGRAMY OPERACYJNE GMINY POLANÓW	99
5.1.	PROGRAMY REALIZUJĄCE CEL „ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI WYKORZYSTUJĄCEJ POTENCJAŁ EKOLOGICZNY GMINY”	100
5.2.	PROGRAMY REALIZUJĄCE CEL „DOSKONALENIE STANU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I SPOŁECZNEJ”	105
5.3.	PROGRAMY REALIZUJĄCE CEL „SPOŁECZEŃSTWO OBYWATELSKIE”	110
5.4.	PROGRAMY REALIZUJĄCE CEL „REWITALIZACJA”	113
6.	STRATEGIA POLANÓW A INNE DOKUMENTY STRATEGICZNE	116
6.1.	STRATEGIA ROZWOJU KRAJU 2020, DŁUGOOKRESOWA STRATEGII ROZWOJU KRAJU POLSKA 2030	117
6.2.	RAPORT POLSKA 2030. WYZWANIA ROZWOJOWE	117
6.3.	KONCEPCJA PRZESTRZENNEGO ZAGOSPODAROWANIA KRAJU 2030	118
6.4.	KRAJOWA STRATEGIA ROZWOJU REGIONALNEGO 2010-2020: REGIONY, MIASTA, OBSZARY WIEJSKIE	118
6.5.	STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO DO ROKU 2020	119
6.6.	PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO	120
7.	WDRAŻANIE STRATEGII	121
7.1.	METODY ZARZĄDZANIA I MONITOROWANIA STRATEGII ROZWOJU GMINY POLANÓW NA LATA 2015-2025	122
7.2.	SPOSOBY INICJOWANIA WSPÓŁPRACY MIĘDZY SEKTOREM PUBLICZNYM, PRYWATNYM I ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI	123
7.3.	PUBLIC RELATIONS STRATEGII GMINY POLANÓW	124
8.	ZAŁĄCZNIKI	125
	SPIS TABEL I RYSUNKÓW	133
	SPIS WYKRESÓW	136

Projekt 11.12.2015 r.

Projekt 11.12.2015 r.

1. WSTĘP

1.1. PODSTAWOWE ZAŁOŻENIA STRATEGII GMINY POLANÓW

Strategia Gminy Polanów opierać się będzie na szeregu konkretnych celów, których osiągnięcie będzie prowadziło do wymaganego efektu. Cele te łącznie będą składać się na uzupełniający się plan rozwoju Gminy. Na przyszłość niebagatelny wpływ ma szczegółowe planowanie oraz przestrzeganie i realizowanie wytycznych zaprezentowanych w niniejszym dokumencie. Jasne cele, które są efektem pracy wielu zaangażowanych ludzi pozwalają na jak najdoskonalszą realizację założeń. Tworzenie strategii, wdrażanie z dokładnym określeniem warunków, na jakich mają się odbywać poszczególne zadania oraz zaangażowanie ludzi do tworzenia wspólnego dobra sprawi, że gmina stanie się jeszcze lepszym środowiskiem dla jej mieszkańców.

Każda z gmin jest inna. Strategia, z uwagi na swoją specyfikę, przygotowywana jest ze szczególną starannością, uwypuklając największe regionalne wartości wyróżniające daną gminę spośród innych. Uniwersalny model strategii nie jest dobrym rozwiązaniem dla niedużego obszaru, w którym dynamika zmian jest bardzo widoczna.

W związku z powyższym dobra strategia powinna zawierać następujące cechy:

- **unikalność** - musi być specyficzna dla danego środowiska,
- **rzetelność** - musi być oparta o opinię społeczną, aby miała realne wsparcie; jednocześnie powinna być też „wbudowana” w otoczenie (krajowe i unijne),
- **użyteczność** - musi przetwarzać dalekosiężne cele w konkretne zadania wykonywane w ramach kolejnych budżetów,
- **aktualność** - musi być okresowo weryfikowana.

Istotnym pytaniem, na które trzeba sobie odpowiedzieć tworząc strategię jest zawsze, jaki przyjąć horyzont czasowy? W niniejszej strategii postanowiono przyjąć perspektywę do roku 2025.

Najważniejszym pytaniem pozostaje zatem:

W jakim miejscu chcemy być za dziesięć lat?

Dlaczego warto posiadać strategię rozwoju? Strategia jest dokumentem nakreślającym główne cele i kierunki przyszłego rozwoju gminy, uwzględniającym potrzeby społeczności lokalnej. Strategia winna być realizowana poprzez przygotowanie nowych i modyfikowanie już prowadzonych działań na terenie gminy. Działania te porządkuje się w programy odpowiadające celom strategicznym.

1.2. METODYKA PRAC NAD STRATEGIĄ

Przy tworzeniu niniejszego dokumentu postanowiono posłużyć się metodą partycypacyjno-ekspercką. W części partycypacyjnej postanowiono poprosić o udział w pracach mieszkańców skupionych w już istniejących organizacjach i zrzeszeniach (lista zaproszonych organizacji znajduje się w załączniku 4). Ważną rolę odegrali radni Gminy. Wykorzystano wiedzę i doświadczenie pracowników Urzędu Miejskiego w Polanowie. Głównym autorem wskazań kierunków rozwoju są zatem mieszkańcy. Rola ekspercka, pełniona przez firmę Remedis SA polegała na moderowaniu spotkań, porządkowaniu zadań i celów wskazanych przez uczestników procesu, uzupełnienie tychże, na zintegrowanej analizie sytuacji Gminy, porównaniu uzyskanej w ten sposób strategii do innych, obowiązujących dokumentów (własnych Gminy, sąsiadów, innych dokumentów powiatowych, wojewódzkich, krajowych i unijnych) dotyczących Gminy Polanów.

Po wstępnym przygotowaniu strategii dokument był poddany konsultacjom społecznym, tak, aby finalnie przygotowana strategia była szeroko akceptowaną wizją rozwoju Gminy.

Tworząc zamierzenia strategii kierowano się następującymi przesłankami:

- władze lokalne chcą pełnić rolę aktywnego inspiratora i koordynatora działań w gminie,
- współpraca różnych środowisk lokalnych może przynieść wiele dodatkowych korzyści niemożliwych do osiągnięcia indywidualnie,
- gmina chce być otwarta na kontakty zewnętrzne widząc w nich źródło rozwoju i innowacji,
- poprawa jakości życia mieszkańców całej gminy związana jest z poprawą sytuacji gospodarczej.

Prace nad strategią składały się z następujących elementów:

- I. Określenie stanu aktualnego:

Diagnoza obejmuje przegląd najważniejszych elementów struktury społeczno-gospodarczej gminy. Szczególny nacisk położono na omówienie następujących zagadnień:

- sytuacji demograficznej i społecznej,
  - stanu infrastruktury technicznej, w szczególności spraw infrastruktury telekomunikacyjnej, energetycznej i gazowniczej, kanalizacji, gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadami, infrastruktury drogowej,
  - stanu infrastruktury społecznej, w szczególności bazy materialnej oświaty i wychowania, zagadnień pomocy społecznej, służby zdrowia, kultury oraz sportu i rekreacji,
  - sytuacji gospodarczej,
  - problematyki przestrzennej i mieszkaniowej.
- II. Określenie potencjału rozwojowego.
  - III. Zagregowana analiza możliwości rozwoju Gminy Polanów.
  - IV. Wizja Rozwoju.
  - V. Określenie Programów Strategii Gminy.
  - VI. Koordynacja strategii z innymi dokumentami strategicznymi.
  - VII. Określenie zasad monitorowania i aktualizacji strategii.
  - VIII. Przygotowanie i przedłożenie Radzie Miejskiej projektu Strategii.

W oparciu o powyższą metodę wyznaczone zostały kierunki rozwoju Gminy. Przygotowana Strategia Rozwoju Gminy Polanów obejmuje perspektywę do roku 2025. Na poziomie szczegółowym zadanie to przejęte jest przez dokumenty operacyjne.

Oprócz wiedzy i doświadczenia zespołu pracującego nad tworzeniem strategii kierowano się zasadą wykorzystania dotychczasowych prac i propozycji zgłaszanych w Gminie. Innymi źródłami informacji były dokumenty strategiczne jednostek nadrzędnych:

- I. Strategia Europa 2020.
- II. Strategia Rozwoju Kraju 2020.
- III. Raport „Polska 2030. Wyzwania Rozwojowe”.
- IV. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030.
- V. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie.
- VI. Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego 2020.

- VII. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego.
- VIII. Strategia Darłowskiej Lokalnej Grupy Rybackiej.
- IX. Strategia Zrównoważonego Rozwoju Koszalińskiego Obszaru Funkcjonalnego.
- X. Diagnoza Obszaru Środkowopomorskiej Grupy Działania.

oraz dokumenty Gminy Polanów:

- I. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy i Miasta Polanów.
- II. Waloryzacja Przyrodnicza Gminy Polanów (Operat Generalny).
- III. Program Usuwania Azbestu i Wyrobów Zawierających Azbest dla Miasta i Gminy Polanów na lata 2008-2032.
- IV. Aktualizacja Programu ochrony środowiska dla Gminy Polanów na lata 2014-2017 z perspektywą na lata 2018-2021.

Korzystano ze stron internetowych podmiotów mieszczących się na terenie Gminy i danych statystycznych. Podczas spotkań związanych z pracą nad strategią zbierano informacje od przedstawicieli różnych środowisk Gminy, które następnie wykorzystano podczas przygotowywania niniejszego opracowania.

Dokument wykonany jest w zgodzie z Ustawą z 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2009 r. Nr 84, poz. 712 ze zm.) oraz z Ustawą z 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 r. poz. 594 ze zm.).

1.3. MIEJSCE DOKUMENTU WŚRÓD DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH

Schematycznie miejsce Strategii pośród innych podstawowych dokumentów dotyczących rozwoju jest następujące:

„Strategia Rozwoju Gminy Polanów na lata 2015-2025” jest centralnym dokumentem strategicznym Gminy. Jednak nie funkcjonuje samodzielnie. Immanentnymi składnikami strategii są strategie branżowe – np. „Strategia rozwiązywania problemów społecznych” czy też plany zagospodarowania przestrzennego.

Podstawowym dokumentem operacyjnym, służącym realizacji strategii jest obowiązująca wieloletnia prognoza finansowa (WPF), uchwalana przez Radę Miasta. WPF pozwala na śledzenie postępów w realizacji strategii.

Ze względu na naturalną potrzebę tworzenia dokumentów o charakterze strategicznym dla różnych obszarów aktywności przyjęto zasadę otwartości niniejszego dokumentu. Zmiany, uzupełnienia i modyfikacje polegać będą mogły zarówno na poprawianiu wprost dokumentu bazowego, jak i na dołączaniu innych dokumentów, jako uzupełnień strategii.

Ogólnie dokumenty dotyczące rozwoju strategicznego gminy podzielić można na dwa obszary:

Dokumenty kierunkowe:

STRATEGIA – dokument nadrzędny względem innych aktów prawa miejscowego,

POLITYKI BRANŻOWE – opisy działań kierunkowych i zasad postępowania, szczegółowe dla poszczególnych branż (np. Plan Zagospodarowania Przestrzennego).

Dokumenty realizacyjne:

PLANY/PROGRAMY – zespoły projektów i zadań w określonej branży; mogą zawierać montaż finansowy,

PROJEKTY – zespoły powiązanych zadań realizowanych na podstawie harmonogramów, ze wskazanymi źródłami finansowania i wskaźnikami osiągnięcia celów,

ZADANIA – podstawowe jednostki realizacyjne, wskazujące: przedmiot zadania, osoby odpowiedzialne za wykonanie i osoby nadzorujące, termin rozpoczęcia i zakończenia realizacji zadania, sposoby realizacji, kwoty środków finansowych przeznaczonych na zadanie, sposób odbioru poprawności wykonania zadania, wskaźniki oceny osiągnięcia celów.

Dodatkowo należy zwrócić uwagę, że oprócz dokumentów wewnętrznych – stworzonych wewnątrz jednostki samorządowej (lub dla niej obligatoryjnych, mimo innego pochodzenia) – istnieć mogą inne, zewnętrzne dokumenty dotyczące strategii, które JST chce akceptować, mimo iż nie są obowiązujące od strony formalnej.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY POLANÓW MA CHARAKTER OTWARTY

1.4. STRATEGIA ROZWOJU GMINY POLANÓW DO 2015 ROKU

Strategia rozwoju gminy jest częścią planu rozwoju gospodarczego. Określa on nie tylko politykę rozwoju gospodarczego, ale omawia także kwestie kulturalne, środowiskowe lokalnej społeczności oraz ogólną tematykę społeczną. Strategia zawiera wizję i metody pozwalające na jej realizację. Obrazuje możliwości rozwojowe gminy na przyszłość, nakreśla ramy procesów decyzyjnych i cele jakie lokalna społeczność pragnie osiągnąć. Proces planowania strategicznego pozwala w sposób zaangażować obywateli w proces podejmowania decyzji. Przyjmując strategię społeczność wypracowuje porozumienie odnośnie do zasadniczych celów i kierunków rozwoju, zobowiązując jednocześnie lokalne władze do stworzenia odpowiedniej struktury organizacyjnej gminy i zarządzania finansami w sposób nakierowany na realizację tych celów.

Poprzednia Strategia Gminy Polanów - *STRATEGIA ROZWOJU GMINY POLANÓW*

DO 2015 ROKU, autorstwa dr Boduena Ciesielskiego, przygotowana była w 1999 roku. Polska znajdowała się w zupełnie innej rzeczywistość, byliśmy przed akcesją do Unii Europejskiej, krótko po zmianie ustroju gospodarczego kraju. W odniesieniu do gminy Polanów dotyczy to zwłaszcza ustawy z 19 października 1991 roku o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa. Ostateczna likwidacja PGR zgodnie z tą ustawą nastąpiła do 31 grudnia 1993 roku, natomiast faktyczna likwidacja trwała do 1995 roku. Ponadto w 1999 roku wprowadzono cztery istotne reformy systemowe:

- reformę oświatową,
- reformę emerytalną,
- reformę administracji,
- reformę służby zdrowia.

Zmiany te w istotny sposób odbiły się na sytuacji gminy Polanów, głównym skutkiem było bezrobocie w wysokości 23% (1233 osoby). Imponująco wygląda zmiana na 605 osób w 2015 roku. W 1999 roku brakowało koherentnych dokumentów strategicznych wyższego szczebla, były one *in statu nascendi*.

Duże zmiany nastąpiły w dziedzinie infrastruktury technicznej. Długość sieci wodociągowej wzrosła z 76,7 km do 120,8 km. Dziś blisko 100% mieszkańców korzysta z wodociągów.

Całkowicie przekształcona została struktura odbioru odpadów. Wszystkie stare 8 wysypisk zostało poddanych rekultywacji, odpady są składowane na nowym wysypisku w Sianowie.

Strategia z 1999 roku roztoczyła przed samorządem następujące kierunki strategiczne:

I. Miasto i gmina ośrodkiem wzrostu gospodarczego

- restrukturyzacja rolnictwa (uprawy i hodowla) w tym wsi polanowskich,
- rozwój przemysłu przetwórstwa rolnego i runa leśnego,
- aktywizowanie gospodarczej przedsiębiorczości mieszkańców (małe i średnie przedsiębiorstwa produkcyjne),
- utworzenie centrum przedsiębiorczości lokalnej,
- rozwój rzemiosła i rękodzieła,
- tworzenie nowych miejsc pracy poprzez rozwój turystyki i agroturystyki,
- promocja gospodarcza w kraju i zagranicą (walory tury styczne i inwestycyjne),
- utworzenie gminnej kasy mieszkaniowej i pożyczkowej (wzajemnej pomocy),

- tworzenie warunków dla inwestorów miejscowych i z zewnątrz (ulgi w podatkach i opłatach lokalnych),
- tworzenie i rozwój działalności stowarzyszeń gospodarczych,
- tworzenie związków celowych gmin do realizacji wspólnych zadań.

II. Gmina otwarta, przyjazna i gościnna

- rozbudowa i modernizacja dróg: Koszalin - Polanów – Bytów, Bobolice - Polanów – Sławno,
- rozbudowa telekomunikacji i Internetu,
- nawiązanie partnerskich kontaktów z gminami w Niemczech, Danii, Austrii, Szwecji, Litwie, Rosji itp.,
- rozwój bazy turystycznej - noclegowej, gastronomicznej, sportowo -rekreacyjnej i turystyki kwalifikowanej,
- utworzenie Stowarzyszenia Przyjaciół Polanowa i innych,
- organizowanie imprez o krajowym i międzynarodowym znaczeniu w tym świeckich i kościelnych,
- restaurowanie i udostępnianie zabytków,
- tworzenie i rozwój gminnego transportu,
- organizowanie akcji zielone szkoły i zielone płuca,
- wymiany młodzieży ze współpracującymi gminami,
- rozwój kulturotwórczy regionu - zespoły ludowe, ubiory, wystrój wnętrz, potrawy itp.

III. Gmina terenem ekologicznym zdrowym dla mieszkańców i przyjezdnych

- rozwój infrastruktury komunalnej - sieć gazowa, wodociągi, kanalizacja, ulice, chodniki, oświetlenie, oczyszczalnie ścieków, wysypiska, przetwórstwa i utylizacja śmieci i odpadów,
- zalesienie gleb V i VI klasy,
- tworzenie zieleńców, parków, kwietników, gazonów z kwiatami itp.,
- wyznaczenie i utrzymanie szlaków pieszych, rowerowych, konnych, pielgrzymkowych, biwakowych itp.
- wyznaczenie stref ciszy i obserwacji przyrody,
- dbałość o czystość i estetykę budynków, gospodarstw i miejsc publicznych,

- tworzenie miejsc sanatoryjne - leczniczych oraz domów spokojnej starości w celu wykorzystania lokalnego leczniczego mikroklimatu.

IV. Miasto i gmina miejscem zapewniającym rozwój społeczny i wygodę mieszkańców

- rozwój zreformowanego szkolnictwa (przedszkola, szkoły, gimnazja),
- utworzenie szkoły licealnej ogólnej lub kierunkowej,
- utworzenie Centrum Kształcenia Dorosłych,
- tworzenie i aktywizacja stowarzyszeń kulturalnych, naukowych itp.,
- rozbudowa i modernizacja Gminnego Ośrodka Kultury,
- tworzenie ładu architektonicznego i przestrzennego,
- dbałość o estetykę miasta i wsi,
- dostępność do służby zdrowia,
- rozwój bazy sportowo-rekreacyjnej dla mieszkańców i przyjezdnych,
- rozwój bazy handlowej, usługowej i gastronomicznej,
- rozwój bazy kulturalnej,
- rozwój mieszkalnictwa społecznego i spółdzielczego .

V. Gmina bezpieczna

- rozwój harcerstwa i innych organizacji dziecięcych i młodzieżowych,
- tworzenie i rozwój sportu młodzieżowego,
- rozwój kół zainteresowań (sekcji),
- prewencja i działalność policji ukierunkowana na współpracę z mieszkańcami,
- telefonizacja, monitoring.

Oceńić należy, że Gmina Polanów podążając za wytyczonymi celami zbliżyła się do ich osiągnięcia. Strategia przygotowana w 1999 roku imponuje swoim dalekowzrocznym spojrzeniem i adekwatnością do sytuacji i potrzeb gminy Polanów. Co więcej, wiele elementów do dziś może stanowić wyzwanie i inspirację do dalszego rozwoju Gminy. Wiele pomysłów, mimo swej trafności, nie mogło być zrealizowane choćby ze względu na istotne ograniczenia formalne i finansowe.

W szerokim znaczeniu można powiedzieć, że aktualna strategia jest kontynuacją poprzedniej, choć ze znacznie wyższym poziomem startu. Jest to całkiem logiczne, spójne z ideą ciągłego

doskonalenia. Podczas tworzenia aktualnego dokumentu wykorzystano bogate doświadczenie ostatnich kilkunastu lat, dostosowano go do wielu ograniczeń wynikających z rozbudowującego się prawodawstwa, tworzącego zarówno możliwości jak i nakazy i ograniczenia do których Gmina musi się dostosować. Warto wspomnieć, że jednym z istotniejszych czynników wpływających na kształt konkretnych działań jest akcesja do Unii Europejskiej i wynikające z tego faktu możliwości korzystania z funduszy przeznaczonych na redukcję różnic w rozwoju wewnątrzspółnotowym.

1.5. GMINA POLANÓW NA TLE INNYCH GMIN REGIONU

Diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej miasta i gminy Polanów dokonano w wielu aspektach. Dokonano wielu porównań do sytuacji innych gmin regionu. Znacznie więcej szczegółowych informacji porównawczych zawierają dokumenty tworzone dla porozumień, których uczestnikiem jest gmina Polanów. Są to:

- Strategia Darłowskiej Lokalnej Grupy Rybackiej,
- Strategia Zrównoważonego Rozwoju Koszalińskiego Obszaru Funkcjonalnego,
- Diagnoza Obszaru Środkowopomorskiej Grupy Działania.

**2. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNO
GOSPODARCZEJ GMINY POLANÓW –
ANALIZA JAKOŚCI ŻYCIA**

Projekt 112.2015r.

2.1 PRZESTRZEŃ I ŚRODOWISKO

2.1.1. RYS HISTORYCZNY

Początki osadnictwa na terenach dzisiejszej Gminy Polanów liczą około 2,5 lat. Nie zostały jeszcze jednak dokładnie poznane i udokumentowane, w przeciwieństwie do okresu wczesnego średniowiecza. W świetle już przeprowadzonych badań i odkryć archeologicznych obszary osadnictwa w tym okresie znajdowały się głównie na równinie nadmorskiej, skupiając się przede wszystkim wzdłuż rzek. Bogata sieć hydrograficzna ziemi polanowskiej sprzyjała więc zasiedlaniu. Świadczą o tym liczne „pamiątki” z tamtych lat w postaci kurhanów i grodzisk w południowej części gminy. Pierwsza pisemna wzmianka o Polanowie pochodzi z roku 1307. Wówczas to margrabiowie brandenburscy (Otto, Herman, Waldemar) przyrzekają pozostawić Piotrowi z rodu Święców władanie jego zamkami, przy czym ich lennik Lüdecke von Wedel zrzekł się praw do zamku w Polanowie. W 1319 roku obok istniejącego zamku nad rzeką Grabową ulokowano miasto, nadając mu niemieckie prawa miejskie. Wówczas także wzniesiono maryjną kaplicę na Świętej Górze koło Polanowa i zapoczątkowano ruch pątniczy – w średniowieczu zjeżdżało tu rycerstwo nie tylko z Pomorza. Popularność tego miejsca wiązała się z faktem, iż można tu było zyskać odpuszczenie najcięższych nawet zbrodni. Od roku 1353 właścicielami tych ziem byli biskupi kamieńscy, a od 1357 roku książęta słupscy Bogusław VIII i Bogusław IX. Gryfici władali ziemią polanowską przez blisko 100 lat. Kiedy w 1474 roku książę Eryk II sprzedał Polanów Piotrowi Glasenappowi z Koprieben w zamian za 6 wsi, władzę nad miastem zaczęły sprawować rody niemieckie i pruskie. Polanów utracił wówczas wiele ze swych praw i swobód. Spory między mieszczaństwem a właścicielami ziem przeszły do historii Pomorza, a skargi Polanowian trafiały przed sąd samego cesarza Rudolfa II. Dopiero po pożarze w 1609 roku, który strawił ponad połowę miasta, Glasenappowie zmniejszyli ucisk i wydali zgodę mieszkańcom na używanie własnej pieczęci z gryfem trzymającym berło oraz budowę ratusza w 1617 roku. Fala reformacji dotarła do Polanowa dopiero w połowie XVI wieku. Kościół jeszcze do 1650 r. służył katolikom, a na Świętej Górze funkcjonowała kaplica (do XVII w.). W 1680 r. pastor Laurentius Albinus opuścił potajemnie swój urząd w Polanowie i uciekając do Gdańska zabrał ze sobą dokumenty i akta parafialne. Podczas protestancko-katolickiej wojny 30-letniej miasto było przez 15 lat okupowane przez Szwedów, którzy w 1653 r. przekazali je Brandenburczykom. W czasie potopu Polanów, leżący blisko granicy Rzeczypospolitej, został splądrowany i spalony w 1656 roku. Był to najtragiczniejszy pożar

w dziejach miasta, ocalało zaledwie 5 domów, kościół, zamek i młyn. Kolejny żywioł strawił miasto w sobotę wielkanocna 1736 roku. Odbudowa miasta została rozplanowana i obłożona wieloma zakazami. Nie wolno było już budować w centrum miasta budynków krytych strzechą lub parterowych. Dobra przejęte przez Glasenappów stanowiły ich lenno aż do 1773 roku, kiedy to z powodu zadłużenia, zostali zmuszeni do ich sprzedaży. Fakt ten z wielką radością przyjęli mieszkańcy. Nowym właścicielem został major Fryderyk Wrangel. Mimo krótkotrwałego władania Polanowem rodzina Wranglerów chlubnie zapisała się na kartach historii miasta. Wprowadzone w 1808 roku nowe przepisy zlikwidowały obowiązki mieszkańców względem właścicieli posiadłości, a kierownictwo całkowicie przejął zarząd miasta. Miasto nabyło dobra zamkowe oraz niektóre prawa, które korzystnie sprzedało w 1840 roku. Rozwój miasta zaowocował wzrostem liczby mieszkańców, wzniesieniem ratusza i uruchomieniem połączeniu pocztowego ze Sławnem i Miastkiem. Hrabia ufundował słynną srebrną puszkę dla biednych, zwaną później „Puszką Wrangela”. Każdego roku z okazji świąt Bożego Narodzenia oraz rocznicy urodzin ojca hrabiego zebrane pieniądze rozdzielano wśród najbiedniejszych mieszkańców. W 1864 roku przyznano Fryderykowi Wrangelowi tytuł honorowego obywatela. Pierwsze połączenie kolejowe Polanów uzyskał w 1897 roku po wybudowaniu linii wąskotorowej ze Sławna przez Jacinki do Gołogóry (tę i wszystkie następne linie kolejowe rozebrano w 1945 roku). W 1900 roku miasto zamieszkiwało 2.445 osób, posiadało połączenie kolejowe także z Koszalinem, pocztę z telegrafem, hutę szkła i cegielnię. W 1908 roku do miasta doprowadzono prąd, a dwa lata później jego ulicami jeździł pierwszy samochód. Już przed I wojną światową ziemie te znane były jako atrakcyjne miejsce wypoczynku. Wybudowano gospodę na Wielkim Widoku (tak nazywano kiedyś Górę Warblewską) oraz Restaurację Ogrodową rodziny Kosanke z salą teatralną, kręgielnią i pokojami gościnnymi (obecnie Dom Kultury). W latach 20 XX wieku wzniesiono stadion miejski, a tuż przed wybuchem II Wojny Światowej powstały korty tenisowe i kąpielisko miejskie na podmokłych łąkach doliny Grabowej. Działania wojenne oszczędziły Polanów i okolice. Także bez większych strat Rosjanie zajęli miasto 27 lutego 1945 roku. Niestety wtedy rozpoczęto rabunek miejscowości, a 3 marca podpalono budynki w centrum. Zdevastowane pogorzelsko przekazano władzom polskim we wrześniu 1945 roku. Na miejsce ludności niemieckiej do Polanowa zaczęli napływać przesiedleńcy z Polski wschodniej oraz ludność ukraińska z Bieszczad. Po powrocie do Polski Polanów nie odzyskał już swego znaczenia. Pozbawiony dogodnych połączeń komunikacyjnych nie był już tak atrakcyjny jak na początku XX stulecia. Także sytuacja polityczno-gospodarcza nie sprzyjała rozwojowi miasta. Dzisiaj

Polanów, mimo trudności gospodarczych, próbuje znaleźć sobie miejsce w nowej rzeczywistości. Przedsięwzięcia kulturalne, jak choćby zlot motocyklistów, propagują Polanów wśród turystów.

Gmina wiejska Polanów powstała po II wojnie światowej na terenie tzw. Ziemi Odzyskanych (tzw. III okręg administracyjny – Pomorze Zachodnie). 25 września 1945 roku gmina – jako jednostka administracyjna powiatu sławieńskiego – została powierzona administracji wojewody gdańskiego, po czym 28 czerwca 1946 roku została przyłączona do województwa szczecińskiego. 6 lipca 1950 roku gmina wraz z całym powiatem sławieńskim weszła w skład nowo utworzonego województwa koszalińskiego. Siedziba gminy znajdowała się w mieście Polanów, stanowiącym odrębną gminę miejską. Według stanu z 1 lipca 1952 roku gmina składała się z 16 gromad: Bożenice, Bukowo, Chocimino, Garbno, Głogowiec, Gołogóra, Jacinki, Kępiny, Naclaw, Rosocha, Rzyszczewko, Stary Żelibórz, Świerczyna, Warblewo, Wieliń, Wietrzno i Żydowo. Gmina została zniesiona 29 września 1954 wraz z reformą wprowadzającą gromady w miejsce gmin. Gminę Polanów o podobnym składzie przywrócono 1 stycznia 1973 roku wraz z kolejną reformą reaktywującą gminy. Do 31 grudnia 1998 roku wchodziła w skład województwa koszalińskiego. Po reaktywowaniu powiatów w 1999 roku nie powróciła do powiatu sławieńskiego, lecz weszła w skład powiatu koszalińskiego w województwie zachodniopomorskim.

Niektóre źródła twierdzą, że nazwa miasta jest nazwą topograficzną i wywodzi się od jego położenia (polana), inne z kolei stoją na stanowisku, że to nazwa dzierżawcza od plemienia Polan.

Herb Polanowa przedstawia kroczącego czerwonego gryfa pomorskiego na srebrnej tarczy z berłem w łapach. Gryf jest skierowany głową w prawą stronę tarczy herbowej, podobnie jak jego ogon. Szpony i dziób gryfa są koloru złotego, a jego jęzor koloru czerwonego. Herb został przyjęty przez Radę Miejską uchwałą nr XXII/195/96 z 25 czerwca 1996 roku.

2.1.2. POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA I SIEĆ OSADNICZA

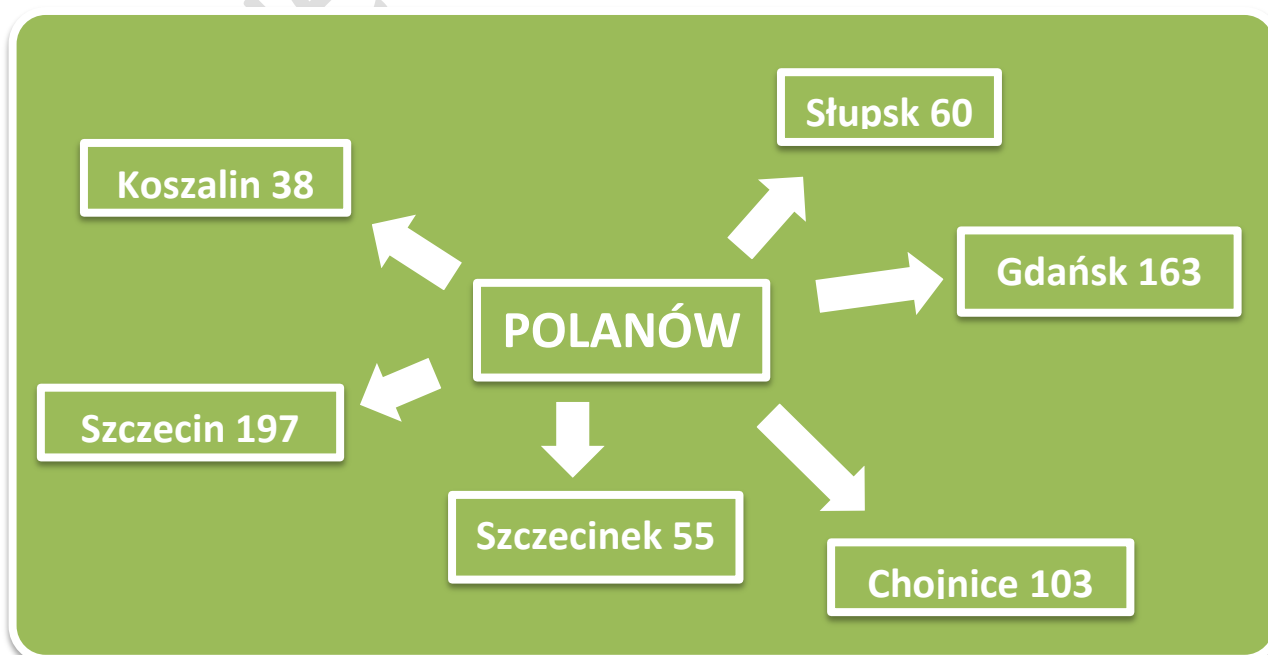
Gmina miejsko-wiejska Polanów położona jest na Pomorzu Środkowym, w północno-wschodniej części województwa zachodniopomorskiego (do 1998 roku w województwie koszalińskim). Leży na terenie Puszczy Koszalińskiej, 45 kilometrów od Morza Bałtyckiego. Znajduje się ona na granicy Pojezierza Drawskiego i Wysoczyzny Bytowskiej. Gmina graniczy od zachodu z gminami Sianów i Manowo, od południa z gminami Bobolice i Biały Bór, od

północy z gminami Malechowo i Sławno leżącymi w powiecie sławieńskim, a od wschodu z gminą Miastko z powiatu bytowskiego (województwo pomorskie) i gminą Kępcice z powiatu słupskiego (województwo pomorskie).

Rysunek 1 Gmina Polanów na mapie powiatu koszalińskiego (źródło: www.osp.org.pl)

Gmina zajmuje powierzchnię 393 km² (39.335 ha) co stanowi 23,77% powierzchni powiatu i 1,72% powierzchni województwa. W 2014 roku zamieszkała była przez 9.010 osób (13,65% ludności powiatu i 0,52 ludności województwa). Siedzibą władz gminy jest miejscowość Polanów.

Rysunek 2 Odległość [km] Polanowa od niektórych, większych miejscowości

3	Buszyno	109	1,19%
4	Cetuń	293	3,20%
5	Chocimino	147	1,60%
6	Dadzewo	191	2,08%
7	Domachowo	259	2,83%
8	Garbno	200	2,19%
9	Gołogóra	118	1,29%
10	Jacinki	200	2,19%
11	Karsinka	22	0,24%
12	Kępiny	51	0,56%
13	Kościernica	265	2,89%
14	Krąg	197	2,15%
15	Krytno	184	2,01%
16	Naclaw	569	6,21%
17	Nowy Żelibórz	35	0,38%
18	Powidz	90	0,98%
19	Rekowo	115	1,25%
20	Rzeczyca Wielka	314	3,43%
21	Rosocha	111	1,21%
22	Sowinko	129	1,41%
23	Stary Żelibórz	3	0,03%
24	Świerczyna	222	2,42%
25	Warblewo	57	0,62%
26	Wielin	90	0,98%
27	Wietrzno	87	0,95%
28	Żydowo	903	9,86%
	POZOSTAŁE MIEJSCOWOŚCI	LICZBA MIESZKAŃCÓW	% OGÓŁU GMINY
29	Bartlewo	12	0,13%
30	Chocimino Leśne	6	0,07%
31	Chróstowo	9	0,10%
32	Czarnowiec	9	0,10%
33	Czyżewo	8	0,09%
34	Dalimierz	36	0,39%
35	Doły	10	0,11%
36	Dzikowo	17	0,19%
37	Gilewo	53	0,58%
38	Głusza	28	0,31%
39	Gosław	4	0,04%
40	Jaromierz Polanowski	3	0,03%
41	Jeżewo	11	0,12%
42	Kania	8	0,09%
44	Karsina	72	0,78%
45	Kierzkowo	17	0,19%
46	Knieja	8	0,09%
47	Komorowo	37	0,40%
48	Kopaniec	1	0,01%
49	Liszkowo	5	0,05%
50	Łąkie	11	0,12%
51	Łokwica	24	0,26%
52	Mirotki	9	0,10%

53	Nadbór	1	0,01%
54	Osetno	3	0,03%
55	Pieczyska	1	0,01%
56	Pokrzywno	20	0,21%
57	Przybrodzie	1	0,01%
58	Puławy	9	0,10%
59	Pyszki	3	0,03%
60	Racibórz Polanowski	10	0,11%
61	Raław	15	0,16%
62	Rochowo	34	0,37%
63	Rzeczyca Mała	145	1,58%
64	Rzyszczewko	22	0,24%
65	Samostrzel	5	0,05%
66	Smugi	10	0,11%
67	Stare Wiatrowo	10	0,11%
68	Stołpie	6	0,07%
69	Strzeżewo	1	0,01%
70	Trzebaw	8	0,09%
71	Zagaje	6	0,07%
72	Zdzieszewo	6	0,07%
73	Żdżar	5	0,05%

Źródło: Urząd Miejski w Polanowie

Sieć osadniczą gminy tworzą głównie miejscowości bardzo małe:

- Wsie duże (ponad 500 mieszkańców) – Naław i Żydowo,
- Wsie średnie (300 – 500 mieszkańców) – Bukowo i Rzeczyca Wielka
- Wsie małe (150 – 300 mieszkańców) – Bożenice, Cetuń, Dadzewo, Domachowo, Garbno, Jacinki, Kościernica, Krąg, Krytno, Świerczyna,
- Wsie bardzo małe (do 150 mieszkańców) – pozostałe 59 wsi.

2.1.3. ZASOBY NATURALNE I WARUNKI PRZYRODNICZE GMINY

Według podziału fizyczno-geograficznego opracowanego przez Jerzego Kondrackiego¹ Gmina Polanów leży w obrębie prowincji *Niż Środkowoeuropejski*, podprowincji *Pojezierza Południowobałtyckie*, w makroregionie *Pojezierze Zachodniopomorskie*. Przeważający obszar gminy należy do mezoregionu *Wysoczyzna Polanowska*, a jej południowy fragment stanowi skraj *Pojezierza Bytowskiego*. Północno-zachodnie pogranicze gminy należy już do mezoregionu *Równina Słupska*.

Podstawę powierzchniowej budowy geologicznej terenu gminy stanowią czwartorzędowe utwory plejstoceny zlodowacenia północnopolskiego. Z nich największą powierzchnię gminy zajmują gliny zwałowe, ich zwietrzliny oraz piaski i żwiry lodowcowe, a także utwory

¹ Kondracki J. 2013: Geografia regionalna Polski. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa

z grupy piasków i żwirów sandrowych. Oprócz utworów plejstocénskich na terenie gminy występują czwartorzędowe utwory holocénskie, do których można zaliczy: piaski, żwiry, mady rzeczne oraz torfy i namuły, mułki, piaski i żwiry morskie, piaski, mułki, iły i gytie jeziorne. Fundament budowy geologicznej terenu gminy stanowi skały wieku mezozoicznego, od triasowych po kredowe; są one jednak ukryte pod ponad 100 m grubości warstw osadów trzecio- i czwartorzędowych. Podstaw powierzchniowej budowy geologicznej terenu gminy stanowi czwartorzędowe utwory związane z fazą pomorską ostatniego, bałtyckiego zlodowacenia. Są to gliny zwałowe i piaski zwałowe o skomplikowanym układzie i genezie. W okolicy Googory spiętrzone utwory uważane są za fragmenty moreny czołowej fazy pomorskiej, inne wzniesienia na terenie gminy to fragmenty wysoczyzn morenowych związanych z akumulacj denną i kremową, ale dodatkowo z silnymi przeksztaczeniami glacitektonicznymi. Wśród utworów powierzchniowych, budujących teren gminy, zaznaczają się: piaski i żwiry lodowcowe z głazami, w mozaice z utworami gliniastymi budujące wzniesienia Baranich Gór, Warblewskiej Góry i sąsiednich, gliny zwałowe, w mozaice z piaskami i żwirami budujące wzniesienia w zachodniej czci gminy, a także w formie bardziej jednolitych płatów jej czci centralną, utwory wodnolodowcowe (sandrowe) występujące na wsch. od Naclawia i Rekowa i tworzące tam siedliska borów sosnowych, piaski rzecznych tarasów akumulacyjnych, wypełniające bardzo silnie zaznaczoną w krajobrazie struktur rynnow Radwi - Drznianki - Grabowej, wraz z odgaleniem w kierunku Rzeczycy, mułki wstęgowe, ktorch płatów występuje na zachód od Naclawia, inne utwory mułkowe, zajmujące np. duży płatów w samym Polanowie i na zach. od niego, w dnie rynny terenowej, utwory wspoczesnej akumulacji rzecznej; przede wszystkim nad Radwi, w mniejszym stopniu także nad rz. Grabową. Ciekawostk geologiczną jest istnienie na terenie gminy w okolicy jeziora Kwiecko unikatowego utworu geologicznego wspoczesnej akumulacji jeziornej: wapienia ramienicowego. Jest to jedyna znana lokalizacja tego typu osadu w Polsce².

Obszar gminy wyrdnia si wielką rznorodnoci i atrakcyjnością krajobrazu wynikającą z wyjątkowego bogactwa rzeźby i deniwelacji terenu. Najwyższe wzniesienie gminy (Góra Zocie koło Dalimierza) liczy 231,5 m n.p.m., podczas gdy dna dolin rzek Grabowej i Radwi pyn na wysokości kilkadziesiciu m n.p.m. (Grabowa pod miejscowością Krąg na wysokości 30 m n.p.m.), dużej ilości rznorodnych drzewostanów leśnych i zadrzewień przydrożnych oraz

---

² Źródło: Aktualizacja Programu ochrony rodowiska dla Gminy Polanów na lata 2014-2017 z perspektyw na lata 2018-2021

wyjatkowo wartościowych krajobrazowo dolin rzek i cieków płynących nierzadko w głębokich jarach.

Tabela 2 POWIERZCHNIA GEODEZYJNA GRUNTÓW W GMINIE POLANÓW

LP.	UŻYTKI ROLNE	POWIERZCHNIA [ha]
	Obszar gminy	39.335
1	Użytki rolne razem	14.566
2	Użytki rolne – grunty orne	11.393
3	Użytki rolne – sady	29
4	Użytki rolne – łąki trwałe	875
5	Użytki rolne – pastwiska trwałe	1.938
6	Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione razem	22.213
7	Pozostałe grunty	2.556

Źródło: Bank Danych Lokalnych

GLEBY

Powierzchnię obszaru gminy Polanów pokrywają gleby wykształcone z utworów czwartorzędowych, głównie z piasków gliniastych, piasków, glin i torfów. W skali województwa są to gleby piaszczyste o wartościach średnich i słabych dla produkcji rolnej. W większości gleby gminy Polanów są nieprzydatne dla intensywnej produkcji rolnej, natomiast predysponowane są dla rozwoju innych funkcji (hodowla np. koni, owiec, turystyka-rekreacja, zalesienia itp.). Najlepsze gleby, o najwyższych wartościach bonitacyjnych występują „wyspowo” głównie w centrum w rejonie Polanowa i miejscowościach: Jacinki, Cetuń, Świerczyna i Rochowo. Najślabsze gleby zajmują duże powierzchnie we wschodnich i południowych rejonach gminy. W obrębie użytków ornich wykształciły się głównie gleby brunatne, rzadziej pseudo biellicowe, czarne ziemie i piaski murszaste. Wśród gleb brunatnych najczęściej występują gleby brunatne kwaśne, sporadycznie brunatne kwaśne i wylugowane. Na wysoczyźnie w obniżeniach terenowych wykształciły się czarne ziemie. W obniżeniach dolin rzecznych występują głównie ziemie torfowe - torfów niskich - bardzo zróżnicowane pod względem miąższości i stopnia zamulenia. Często występują torfy pokryte warstwą piasku (15-20 cm). Niektóre torfy po obniżeniu wód gruntowych w efekcie tzw. zabiegów agrotechnicznych – melioracji, na skutek zakłócenia procesów torfotwórczych uległy procesom murszenia.³

³ Źródło: Aktualizacja Programu ochrony środowiska dla Gminy Polanów na lata 2014-2017 z perspektywą na lata 2018-2021

Gmina Polanów prawie w całości znajduje się w obrębie regionu glebowo-rolniczego Białogardzkiego położonego na północ od pasa moren czołowych. Jedynie południowo-wschodni fragment gminy, poniżej Starego Żeliborza i Żydowa, należy do regionu Połczyńsko-Bobolickiego. Gleby gminy Polanów, pod względem klasyfikacji przydatności kompleksów glebowo-rolnych, prezentują się następująco:

- Kompleks pszenney dobry – 72,0 ha,
- Kompleks pszenney wadliwy – 12,0 ha,
- Kompleks żytni bardzo dobry – 3.337,0 ha,
- Kompleks żytni dobry – 5.008,0 ha,
- Kompleks żytni słaby – 3.124,0 ha,
- Kompleks żytni bardzo słaby – 1.853,0 ha,
- Kompleks zbożowo-pastewny mocny – 96,0 ha,
- Kompleks zbożowo-pastewny słaby – 118,0 ha.

Pod względem bonitacji dominują tu gleby klas IVa, IVb i V (gleby średnie i słabe. Stanowią one ponad 75% powierzchni gruntów ornych w gminie.

- Klasa IIIa – 387,0 ha,
- Klasa IIIb – 1.427,0 ha,
- Klasa IVa – 3.584,0 ha,
- Klasa IVb – 3.200,00 ha,
- Klasa V – 2.807,0 ha,
- Klasa VI – 745,0 ha,
- Klasa RzVI – 174,0 ha

Wśród użytków zielonych dominują słabe klasy gleb: IV i V (stanowią prawie 70% ich powierzchni).

Stan gleb na terenie gminy Polanów jest stosunkowo dobry, z wyjątkiem bezpośrednio przyległych do głównych dróg. Zagrożenie stanowi wysoki stopień zakwaszenia gleb, co może powodować również zagrożenie dla wód powierzchniowych. Zagrożeniem dla gleb przyległych do pasów drogowych są spaliny pojazdów mechanicznych (m.in. Pb, WWA) oraz zasolenie z zimowego utrzymania dróg.

SUROWCE NATURALNE

Obszar gminy Polanów jest mało zasobny w surowce naturalne. Udokumentowana powierzchnia złóż torfów na terenie gminy wynosi 1.377 ha, a zasoby torfów 27,3 mln m³.

Jeśli chodzi o zasoby kopalin w gminie, obecnie zalegają tutaj udokumentowane zasoby złóż kruszywa naturalnego, surowców ilastych ceramiki budowlanej, kredy jeziornej. Eksploatuje się kredę jeziorną i surowce ilaste, wykorzystywane do pracy pobliskiej cegielni, kruszywo naturalne.

Powierzchnia i zasoby aktualnie eksploatowanych złóż kopalin na terenie gminy Polanów:

- Złoże Wietrzno II – powierzchnia 2,84 ha, zasoby 16.754 Mg,
- Złoże Kępy – powierzchnia 1,04 ha, zasoby 191.576 Mg.

Z kolei pozostałe nieeksploatowane złoża to:

- Złoże Wietrzno I – powierzchnia 5,5 ha,
- Złoże Wietrzno – powierzchnia 1,70 ha,
- Złoże Warblewo – powierzchnia 2,80 ha,
- Złoże Srebrzenica – powierzchnia 9,22 ha.

Zasoby tych złóż nie zostały udokumentowane i pozostają nieznanne.

WODY

Wody powierzchniowe zajmują ogółem około 1,8% powierzchni gminy. Sieć cieków powierzchniowych jest dość dobrze rozwinięta. Obszar gminy położony na przedpolu głównego wododziału pomorskiego podzielony jest pomiędzy trzy zlewnie. Ponad 50% obszaru należy do zlewni Grabowej - największego dopływu przymorskiej rzeki Wieprzy. Fragment południowo zachodni należy do zlewni rzeki Radew – stanowiącej największy dopływ kolejnej przymorskiej rzeki Parsęty. Natomiast niewielki północno zachodni skraj gminy, odwadniany przez źródłowy odcinek Polnicy, należy do zlewni rzeki Unieść, uchodzącej do Bałtyku poprzez odpływ jeziora Jamno. Południowo wschodni skraj gminy leży w obrębie bezodpływowej zlewni jeziora Bobęcińskiego.

W granicach gminy Polanów znajduje się źródłowy i górny odcinek Grabowej o długości około 28 km (40% długości całkowitej). Rzeka bierze początek z jeziora Okunino (Żeliborskie) zasilanego dopływem z jeziora Zielone (Lanken). Z rejonu Rzeczycy do Grabowej dopływa niewielka struga Pustynka, a dalej inny prawobrzeżny dopływ Wielinka. Obszary źródłiskowe obu rzeczek znajdują się w granicach gminy. Górny odcinek Grabowej zasilany jest także przez bardzo licznie występujące w obrębie głęboko wciętych krawędzi doliny rzecznej, źródła i wysięki.

Południowo zachodni obszar gminy Polanów należy do zlewni rzeki Radew, stanowiącej najdłuższy dopływ Parsęty. Radew wypływa z jeziora Kwiecko, a jej koryto na dwóch niewielkich odcinkach stanowi południową granicę administracyjną gminy. Z terenu gminy zasilają ją niewielkie dopływy – Drężniana biorąca początek pomiędzy miejscowościami Rosocha i Wietrzno oraz Zgniła Struga, stanowiąca fragment granicy z gminą Bobolice, a także Mszanka, wypływająca z jeziora Nicemino, zasilana dopływem z jeziora Wapienne oraz ciekim z okolic Garbna i Naclawia, a także mniejszym z Rekowa. Zlewnia Radwi jest zlewnią wysokiej jakości wód, wymagającą ochrony ze względu na ujęcia komunalne dla miasta Koszalina. Obszar ujęcia infiltracyjnego „Mostowo” spod doliny Radwi zlokalizowany w gminie Manowo styka się z południowo zachodnim fragmentem gminy Polanów.

Północno zachodni skraj gminy w rejonie Kościernicy odwadniany jest przez krótki źródłowy odcinek Polnicy, stanowiącej dopływ rzeki Unieść.

Na terenie gminy Polanów znajdują się 34 jeziora, w tym trzy o powierzchni powyżej 50 ha:

- Rynnowy zbiornik przepływowy Nicemino o powierzchni 103,4 ha (maksymalna głębokość – 7,9 m),
- Jezioro Kamienne o powierzchni 95,4 ha (maksymalna głębokość – 32,0 m),
- Jezioro Kwiecko o powierzchni 83,5 ha (maksymalna głębokość – 6,5 m).

Lustra wody obu zbiorników (Kamienne i Kwiecko) dzieli wysokość około 80 m, co wykorzystano w zlokalizowanej tu elektrowni szczytowo-pompowej, produkującej energię elektryczną w oparciu o znaczne zasoby wody zbiorników.

Wśród jezior powyżej 5 ha znajdują się:

- Długie k. Krągu o powierzchni 39,8 ha, (maksymalna głębokość – 8,9 m),
- Trzczańskie k. Wielina o powierzchni 13,1 ha, (maksymalna głębokość – 10,4m),

- Zielone o powierzchni 14,7 ha, (maksymalna głębokość – 4,6m),
- Cetuńskie Wielkie o powierzchni 28,7 ha, (maksymalna głębokość – 10,1m.),
- Płociczno k. Gołogóry o powierzchni 13,5 ha, (maksymalna głębokość – 10,5 m.),
- Rekowo k. Kościernicy o powierzchni 13,0 ha, (maksymalna głębokość – 12,0 m.),
- Okunino o powierzchni 8,5 ha,
- Wapienne o powierzchni 6,1 ha.

Za wyjątkiem Płociczna wszystkie są zbiornikami przepływowymi. Najwięcej małych oczek wodnych występuje w południowo-wschodniej części gminy, obfitującej w zagłębienia wytopiskowe o różnych wielkościach. Lejkowate zagłębienia bez możliwości odpływu wód powierzchniowych ulegają zatorfieniu, tworząc małopowierzchniowe unikatowe torfowiska kotłowe.

W granicach gminy znaleźć można również wiele sztucznych zbiorników wodnych. Są to zespoły stawów służących hodowli pstrąga w Krągu (2 ośrodki), Buszynie, Polanowie, Rekowiu, Kępinach, Karsinie i w Żydowie. Bardziej rekreacyjny charakter mają stawy koło Karsinki, Przybrodzia, Rzeczycy Wielkiej, Sowinka-Kolonii i zalew na dopływie Drężnianki w okolicy Chocimina.

Gmina Polanów posiada dostęp do jeziora Bobęcińskiego Wielkiego – granica administracyjna biegnie zachodnim brzegiem zbiornika. Z jej terenu spływają do jeziora drobne krótkie ciekі z okolic Głogowca.⁴

PRZYRODA

Gmina Polanów jest obszarem o bogatych i wyróżniających się walorach przyrodniczych i krajobrazowych. Lasy i grunty leśne zajmują powierzchnię ok. 21.684 ha, tj. 55,13% powierzchni ogólnej gminy. W drzewostanach lasów gminnych dominuje sosna, a także wysoki jest udział buka, olszy, dębu, i świerka. Naturalne bory sosnowe występują głównie w zachodniej części gminy, w lasach Nadleśnictw: Manowo, Karniszewice i Bobolice. Charakterystycznym zjawiskiem jest bujny rozwój borówki czernicy w ich runie. W Nadleśnictwie Karniszewice występują dojrzałe i dorodne fragmenty borów trzęślicowych (*Molinio-Pinetum*) ze starym, ponad 120-letnim drzewostanem. Na terenie gminy Polanów

⁴ Źródło: Aktualizacja Programu ochrony środowiska dla Gminy Polanów na lata 2014-2017 z perspektywą na lata 2018-2021

zostały powołane, na podstawie obecnie obowiązującej ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody oraz wcześniejszych ustaw o ochronie przyrody, następujące formy ochrony przyrody:

- rezerваты przyrody,
- obszary Natura 2000,
- obszary chronionego krajobrazu,
- użytki ekologiczne,
- pomniki przyrody,
- stanowiska chronionej flory, grzybów i fauny.

Do tego systemu należy zaliczyć także inne obszary objęte ochroną na podstawie innych ustaw, o ile celem ich powołania była ochrona zasobów przyrodniczych

OBSZARY NATURA 2000

Dolina Grabowej (kod obszaru PLH320003) – zajmuje powierzchnię 8.255,3 ha. Dolina rzeki Grabowej, od obszaru źródłiskowego aż po pradolinę i jej południowy skraj w okolicy Sulechówka. Obszar źródłiskowy położony jest w dobrze zachowanej, półnaturalnej mozaice torfowisk, wilgotnych i świeżych łąk, jezior i oczek śródpolnych oraz lasów (z dużym udziałem grądów i buczyn); dalej rzeka płynie doliną przez krajobraz morenowy o bardzo urozmaiconej rzeźbie. Na zboczach doliny i w jej sąsiedztwie płaty buczyn (z udziałem starodrzewi), przy rzece bardzo dobrze wykształcone płaty grądów i wilgotnych łąk. Bardzo dobrze zachowana jest boczna dolina Wielenki, również porośnięta buczynami i grądami, głęboko wcięta w niemal "górski" krajobraz. Bardzo intensywne są tu zjawiska źródłiskowe – doskonale wykształcone i bardzo liczne są źródła niewapienne i torfowiska źródłiskowe i mechowiskowe, łąki z licznymi populacjami storczyków, wykształcone na wysiękach wód źródłiskowych; na krawędzi pradoliny, w północnej części obszaru, występują również źródła z trawertynami. Rzeka, zachowana w stanie zbliżonym do naturalnego, ma charakter pstrągowy.⁵

Dolina Radwi, Chotli i Chocieli (kod obszaru PLH320022) – zajmuje powierzchnię 21.861,7 ha. Obszar obejmuje dolinę Radwi i doliny jej największych dopływów: Chotli i Chocieli, od obszarów źródłiskowych do strefy ujścia do rzeki Parsęty w Karlinie. Ostoja obejmuje:

---

⁵ Źródło: <http://obszary.natura2000.org.pl/index.php?s=obszar&id=231>

- źródłiskowe dopływy jeziora Kwiecko - rzeka Łęczna i Debrzyca - wraz z jeziorem Szczawno k. Zarzewia,
- jezioro Kwiecko z przyległymi torfowiskami i lasami na zboczach,
- dolinę rzeki Radew w obrębie Pradoliny Pomorskiej,
- jezioro Nicemino (jez. Rekowskie) i dopływ rzeki Mszanki,
- dolinę Chocieli,
- sztuczne zbiorniki zaporowe - jez. Rosnowskie i jez. Hajka,
- dolinę rzeki Chotli,
- dolinę Radwi od Białogórzyna do Karlina.⁶

Jezioro Bobięcińskie (kod obszaru PLH320040) – zajmuje powierzchnię 3383,3 ha. Obszar ten jest położony w urozmaiconym terenie morenowym zawiera kompleks 5 jezior lobeliowych, z których największym (w Polsce) jest jezioro Bobięcińskie Wielkie (powierzchni 524,6 ha, maksymalnej głębokości 48 m). Zbiorniki lobeliowe to jeziora z czystymi, miękkimi, oligotroficznymi wodami, charakteryzujące się obecnością roślin reliktowych, takich jak: lobelia jeziorna (*Lobelia dortmanna*), brzeżyca jednokwiatowa (*Litorella uniflora*) i poryblin jeziorny (*Isoetes lacustris*). Oprócz wymienionych w jeziorze Bobięcińskim znajduje się, jedna z największych w Polsce, populacja elismy wodnej (*Lurionium natans*), a w jeziorze Łowatka występuje rzadki poryblin kolczasty (*Isoetes echinospora*). Gatunki te wpisane są do Polskiej Czerwonej Księgi Roślin. Znaczącą powierzchnię zajmują również interesujące siedliska, takie jak: zbiorniki dystroficzne i nachodzące na tafle wody pła mszarne, torfowiska przejściowe i dywanowe mszary, bory i brzeziny bagienne oraz wilgotne i świeże łąki. Wszystkie te siedliska znajdują się w otoczeniu buczyn i dąbrów. Obszar Jeziora Bobięcińskiego wyróżnia się pod względem botanicznym, krajobrazowym i kulturowym. Jest to ważny ośrodek wypoczynkowo-rekreacyjny. Obszar ten jest tak ważny ze względu na: obecność 12 typów siedlisk z zał. I tzw. Dyrektywy Siedliskowej; obecności licznych gatunków rzadkich i zagrożonych na Pomorzu Zachodnim oraz prawnie chronionych; jedno z nielicznych w kraju stanowisk poryblinu kolczastego; liczne populacje roślinności reliktowych; malowniczy krajobraz; liczne głązy narzutowe; obecność obiektów kulturowych – (dobrze zachowany gród słowiański na wyspie jeziora Bobięcińskiego).⁷

⁶ Źródło: <http://obszary.natura2000.org.pl/index.php?s=obszar&id=383>

⁷ Źródło: <http://obszary.natura2000.org.pl/index.php?s=obszar&id=347>

REZERWATY PRZYRODY⁸

Rezerwat florystyczny „Wieleń” – został utworzony w 1965 roku. Liczy on 2 ha i położony jest w Nadleśnictwie Polanów. Przedmiotem ochrony jest zachowanie ekosystemów źródłiskowych. Przedmiot ochrony w rezerwacie „Wieleń” stanowi głęboki jar z dobrze zachowanym fragmentem lasu bukowego ok. 150-letnim, reprezentującym głównie zespół kwaśnej buczyny w formie zboczowej, z dużym udziałem mchów (*Polytrichum formosum*, *Mnium hornum*). Na początkowo suchym dnie jaru pojawia się zasilany źródłami strumień, szybko przybierający w wodę, zasilany dodatkowo krótkimi, bocznymi dopływami spływającymi z bocznych źródeł. Dno strumienia jest kamieniste, dzięki czemu przypomina on górski potok. W zachodniej części rezerwatu na kamieniach występuje krwistoczerwony nalot krasnorostu *Hildenbrandtia rivularis*. W rezerwacie jest dobrze zachowana, bogata szata mchów i wątrobowców oraz roślin naczyniowych. W trakcie prowadzonych obserwacji na terenie rezerwatu stwierdzono kilka rzadszych gatunków ptaków charakterystycznych dla tego typu lasów: muchołówka mała, siniak oraz dzięcioł czarny. Pomimo dobrego stanu zachowania ocenia się, że rezerwat powinien zostać powiększony, o co najmniej kilka hektarów lasów bukowych położonych w sąsiedztwie.

Rezerwat faunistyczny „Rezerwat na rzece Grabowa” – został utworzony w 1970 roku. Celem ochrony tego fragmentu rzeki Grabowej było zachowanie naturalnego tarliska pstrąga potokowego, głowacza białopłetwego, miętusa, strzebli i innych cennych gatunków ryb, a także zapewnienia właściwych warunków dla wzrostu ryb reofilnych. Na terenie rezerwatu w momencie tworzenia dokumentacji projektowej występowały rzadkie gatunki ptaków jak: bocian czarny i zimorodek. Ciągnie się na długości koryta tej rzeki 7,60 km. Rozciąga się od źródeł aż do miejscowości Polanów, tj. między ujściem rowu łączącego jezioro Raczy Dół z wymienioną rzeką w okolicy miejscowości Stary Żelibórz a mostem kolejowym w okolicy miejscowości Polanów. Rzeka Grabowa od źródeł aż do miejscowości Polanów zachowała swój naturalny, pierwotny charakter. Na odcinku rezerwatu posiada cechy rzeki górskiej. Prowadzona inwentaryzacja potwierdza wysokie walory przyrodnicze i sens powołania rezerwatu na całym odcinku źródłowym rzeki Grabowej. O dobrym stanie zachowania rezerwatu świadczą też stwierdzone gatunki ptaków, m.in. pliszka górską, zimorodek, samotnik, strumieniówka i świerszczak.

---

⁸ Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy i Miasta Polanów

OBSZARY CHRONIONEGO KRAJOBRAZU⁹

Obszar Chronionego Krajobrazu „Okolice Polanowa” – liczy niecałe 2 tys. ha, z czego 60% stanowią lasy. Obejmuje on fragment doliny rzeki Grabowej na północ od Polanowa oraz obszary na wschód od doliny, położone pomiędzy miejscowościami: Polanów – Wielin - Rochów. Powołany został ze względu na niezwykle malowniczy i urozmaicony charakter krajobrazu, na który składają się liczne drzewostany lasów liściastych i świerczyn porastających liczne wysokie wzniesienia, pagórki oraz wąwozy. Ten OChK należy do najlepiej zachowanych i najmniej przekształconych obszarów gminy. Dolina rzeki wraz z otaczającym ją kompleksem lasów, obecnie objęta ochroną jako Obszar Chronionego Krajobrazu, powinna być włączona do obejmującego znacznie większy obszar – proponowanego parku krajobrazowego.

Obszar Chronionego Krajobrazu „Okolice Żydowo – Biały Bór” – Liczy ponad 12,3 tys. ha, z czego 30% terenu stanowią lasy, a 8% wody. Obszar gminy obejmuje północny fragment tego obszaru chronionego. Teren objęty tą formą ochrony charakteryzuje się malowniczym krajobrazem tworzonym przez duży kompleks leśny obejmujący niemal wszystkie typy siedliskowe lasów, różnego rodzaju tereny podmokłe, duże zbiorniki wodne oraz szczególnie urozmaiconą rzeźbę terenu. Niezwykle malowniczy oraz cenny element przyrodniczy OChK stanowi niespotykanej wielkości kompleks źródliskowy położony wzdłuż krawędzi doliny Radwi na wysokości jez. Kwiecko. Jest to z pewnością jeden z największych kompleksów źródeł oraz „wiszących” torfowisk źródliskowych na Pomorzu.

UŻYTKI EKOLOGICZNE

Użytek ekologiczny to jedna z form ochrony przyrody. Najczęściej są to zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów, mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej - naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt, i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania. Istotnym powodem tworzenia użytków ekologicznych jest potrzeba objęcia ochroną niewielkich powierzchniowo obiektów, ale cennych pod względem przyrodniczym.

---

⁹ Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy i Miasta Polanów

Nie mogły one być objęte ochroną rezerwatową ze względu na niewielką powierzchnię i zazwyczaj mniejszą rangę ich walorów przyrodniczych.

Tabela 3 UŻYTKI EKOLOGICZNE W GMINIE POLANÓW

LP.	NAZWA	POWIERZCHNIA
1	Dołek Powidzki III	0,31 ha
2	Kościernickie Bagno	7,34 ha
3	Kościernicki Dołek I	0,40 ha
4	Kościernicki Dołek III	3,63 ha
5	Kościernicki Dołek II	0,60 ha
6	Kościernicki Mszar	0,51 ha
7	Kościernicki Dołek IV	2,07 ha
8	Kościernicki Wrzosiec	0,80 ha
9	Kościernicki Dołek V	0,32 ha
10	Jezioro Powidzkie	0,39 ha
11	Sowiński Dołek I	0,88 ha
12	Sowiński Dołek II	0,83 ha
13	Jezioro Sowińskie	0,31 ha
14	Łozowisko Naclawskie	3,15 ha
15	Staw w Sowinku I	5,51 ha
16	Staw w Sowinku II	0,54 ha
17	Łąki Sowinko	1,02 ha
18	Sarnie Turzycowisko	0,66 ha
19	Staw w Sowinku III	0,88 ha
20	Sarnie Turzycowisko I	1,69 ha
21	Jezioro Naclawskie	0,87 ha
22	Mszar w Sowinku II	0,27 ha
23	Mszar w Sowinku I	1,16 ha
24	Bagienko Naclawskie	0,49 ha
25	Naclawskie Wrzoście I	0,29 ha
26	Naclawskie Wrzoście III	0,44 ha
27	Trzęślice w Sowinku I	0,26 ha
28	Łąka Za Borami	4,07 ha
29	Polnica	0,52 ha
30	Dzikowe Mechowisko	1,82 ha
31	Trzęślice w Sowinku II	0,50 ha
32	Trzęślice w Sowinku III	1,96 ha
33	Naclawskie Wrzoście II	0,29 ha
34	Łąki Naclawskie	7,53 ha
35	Torfowisko Krytno VII	2,57 ha
36	Torfowisko Krytno I	4,13 ha
37	Torfowisko Krytno II	0,41 ha
38	Torfowisko Krytno III	0,42 ha
39	Torfowisko Krytno IV	2,09 ha
40	Torfowisko Krytno V	0,32 ha
41	Torfowisko Krytno VI	0,47 ha
42	Dołek Powidzki II	0,30 ha
43	Szczerbińskie Bagno	2,10 ha
44	Karczyńskie Bagno I	0,60 ha
45	Karczyńskie Bagno II	3,36 ha
46	Karczyńskie Bagno III	0,30 ha

47	Karczyńskie Bagno IV	0,24 ha
48	Karczyńskie Bagno V	0,25 ha
49	Karczyńskie Bagno VI	0,40 ha
50	Zgniła Struga III	0,90 ha
51	Bażynowe Jeziorko	0,45 ha
52	Mszar Przygiełkowy w Karczynie	0,89 ha
53	Długie Bagno Bażynowe	1,71 ha
54	Bagno Nad Drężnianką III	0,73 ha
55	Bagno Nad Drężnianką IV	0,42 ha
56	Zgniła Struga I	0,45 ha
57	Zgniła Struga II	5,63 ha
58	Mechowiska Nad Radwią	34,71 ha
59	Bór Bagienny Świerzno II	1,09 ha
60	Halizna Świerzno	2,29 ha
61	Bór Bagienny Świerzno I	0,60 ha
62	Bagno Buszyńskie	4,79 ha
63	Torfowisko przy piwnicy	0,94 ha
64	Pod Rabatami	1,32 ha
65	Gwiazda	1,08 ha
66	Bagno Pracz	4,07 ha
67	Żurawisko	5,48 ha
68	Bagno Przebudowa	0,48 ha
69	Bagno Dębowe	4,22 ha
70	Bagno Kople	1,85 ha
71	Bagno Karłota	2,14 ha
72	Bagno Modrzewie	3,82 ha
73	Na Żurawiu	1,3 ha
74	Szwajnebruch	0,40 ha
75	Żwirowa	1,19 ha
76	Kalce	3,06 ha
77	Torfowisko Wierzchlas	3,85 ha
78	Białe Bagno I	0,55 ha
79	Łaszczewska	0,86 ha
80	Przy Grabowej	1,74 ha
81	Bagno Dzikowo	0,54 ha
82	Bagno Hela	1,54 ha
83	Bagno Pompa	2,47 ha
84	Bagno Drewniany Mostek	0,97 ha
85	Bagno Wietrzno	9,50 ha
86	Jeziorko Rude	1,74 ha

Źródło: Aktualizacja Programu ochrony środowiska dla Gminy Polanów na lata 2014-2017 z perspektywą na lata 2018-2021

Ponadto w Gminie Polanów znajduje się 91 pomników przyrody ożywionej i nieożywionej.

Rysunek 4 Dąb Wrangla – pomnik przyrody (źródło: <http://www.polanow.szczecinek.lasy.gov.pl/>)

Na obszarze gminy Polanów znajdują się 22 obiekty uznane za parki wiejskie. Większość z nich wpisana jest do rejestru zabytków gminy. Przedstawia je poniższa tabela.

Tabela 4 PARKI WIEJSKIE W GMINIE POLANÓW

LP.	LOKALIZACJA	OPIS
1	Bożenica	Park dworski zał. w I poł XIX w., o char. naturalnym. Drzewostan rodzimy, na uwagę zasługuje szpaler dębów oraz 2 buki czerwonioliste. Drzewostan przerzedzony, park podzielony ogrodzeniami na kilka części
2	Bukowo	Park dworski zał. w I poł XIX wieku. Zach. w cz. zach. fragm. alei starych lip i jaworów oraz stare dęby nad stawem. Na granicach: dwurzędowy żywopłot grabowy (tu skupienie polnych głązów) oraz szpaler świerkowy. Degradacja założenia, niewłaściwe użytkowanie (gospodarstwo rolne, ośrodek maszynowy, stacja benzynowa)
3	Cetuń	Zabytkowy park krajobrazowy o dobrze zachowanym układzie. W drzewostanie gat. rodzime oraz dąb czerwony, świerk srebrzysty, klon srebrzysty, żywotnik zachodni. Ok. 290 szt. starych drzew, w tym buki 440 i 330 cm, buki odm. purpurowej 2 szt. po 390 cm obw.
4	Chocimino	Park romantyczny poł. na bardzo urozmaic. topograficznie terenie. Poch. z poł. XIX wieku. Pałac "górnny" z XIX w. w 1939 został rozebrany do fundamentów; na przeł. XIX i XX w zbud. nowy pałac na sztucznym tarasie w zboczu. Były tu stawy rybne; park przecinają strumienie.. W kompozycji wykorzystano bogatą rzeźbę terenu. Zach. grobowce d. właścicieli z płytami nagrobnymi.
5	Domachowo	Park krajoznraz. otacz. pałac: liściasty drzewostan mieszany ok. 140-160 lat. Stary okaz klonu cukrowego (<i>Acer sacharinum</i>), lipy drobnolistnej i cyprysika groszkowego
6	Garbno	Mały park przy pałacu, praktycznie całkowicie zdewastowany, trudno czytelny
7	Karsina	Park geometryczno-krajobrazowy z II poł. XIX wieku, W drzewostanie cyprysik groszkowy, także odm. pierzastej, dąb piramidalny, jesion

		zwisający, żywotnik zachodni, świerk kłujący, buk purpurowy. Alejki grabowe, Zachowany jednak bardzo silnie zarośnięty. Zachowane drzewa pomnikowe.
8	Komorowo	Park o char. romantycznym zał. w końcu XIX w., teren o urozmaiconej topografii. Dziczeje i zarasta. Stare klony, jesiony i dęby, jesion zwisający
9	Kościernica	Kompozycja zatarta, silnie zarośnięty. Zachowane ruiny kaplicy i pomnikowe drzewa
10	Krąg	Dobrze utrzymany i pielęgnowany jako element zespołu zamkowego, wykorzystywanego jako hotel, ciekawy drzewostan: dęby białe, choiny kanad., klony srebrzyste, wiąz górski odm. purpurowa. Kolistka altana lipowa
11	Krytno	Park leśny z owalnymi alejkami spacerowymi jednak silnie zarastający.
12	Naclaw	Cenny park, zachowana kompozycja krajobrazowa i stare, grube drzewa: dęby i lipy oraz b. ładna grupa pomnikowych dąglezji. Zachowana rozległa polana krajobrazowa.
13	Polanów - miasto	funkcjonuje nadal jako park miejski, powstał na początku XX wieku
14	Rochowo	Park naturalistyczny z końca XIX wieku, zajmował powierzchnię około. 2 ha, obecnie praktycznie całkowicie zdewastowany i zatarty
15	Ryszczewko	Niewielki park z pozostałościami stawku i pomnikowymi, starymi lipami. Część wykorzystywana jako skład złomu i śmietnisko przylegające do szopy używanej jako warsztat samochodowy
16	Rzeczycza Mała	Dobrze utrzymany w ramach kompleksu „leśniczówki łowieckiej”
17	Rzeczycza Wielka	Względnie dobrze zachowany park z pomnikowymi, starymi dębami i bukami. Szczególnie ładny szpaler pomnikowych dębów przy szosie
18	Świerczyna	Park z I poł. XIX w. przy majątku ziemskim, włączony w skład prywatnej posiadłości i utrzymany jako jej część. Dawna kompozycja parku zatarta.
19	Warblewo	Niewielki park przydworski, praktycznie całkowicie zdewastowany i zatarty
20	Wielin	Park w stylu angielskim-krajobrazowym z poł XIX wieku, otaczający pałac, zachowany, jednak kompozycja zatarta a fragmenty parku silnie zarastające
21	Wietrzno	Park przypałacowy z XIX w., powiększony w latach 30-tych XX wieku, dobrze utrzymany jako element zespołu pałacowego, wykorzystanego na siedzibę Szkoły Szwajcarskiej.
22	Żydowo	Park krajobraz. na urozmaiconym topograficznie terenie jednak kompozycja przestrzenna silnie zatarta, zachowane stare klony

Źródło: Waloryzacja Przyrodnicza Gminy Polanów - Operat

Parki wiejskie na terenie gminy są dość ubogie pod względem dendrologicznym, średni stan ich zachowania jest jednak wyższy od przeciętnej w regionie, a to w wyniku występowania kilku dobrze zagospodarowanych i utrzymanych obiektów.

W gminie Polanów zidentyfikowano współcześnie występowanie 864 gatunków roślin i 193 zbiorowisk roślinnych. Charakter flory stawia gminę Polanów wśród najciekawszych i najcenniejszych na Pomorzu. W składzie flory gminy znalazły się na przykład po raz pierwszy podana z Polski rzęśl kalabryjska *Caliriche brutia*, po raz pierwszy podana z Pomorza przytulia wiosenna, bardzo rzadki na Pomorzu gatunek górski: jastrzębiec pomarańczowy i wiele innych rzadkich roślin. Znamienne jest występowanie gatunków górskich: podrzeń żebrowiec, widłak

wroniec, wymienione już: przytulia wiosenna i jastrzębiec pomarańczowy. Zróżnicowanie zbiorowisk roślinnych kształtuje się na poziomie przeciętnym dla Pomorza, choć znamienne jest:

- występowanie bardzo dobrze wykształconych ekosystemów kwaśnych buczyn, w tym starodrzewi,
- liczne występowanie dobrze wykształconych ekosystemów źródliskowych,
- liczne występowanie borów i brzezin bagiennych oraz torfowisk mszarnych,
- bardzo liczne występowanie dobrze wykształconych zarośli żarnowcowych,

Charakterystycznym elementem krajobrazu gminy są aleje bukowe (dwie z nich są uznane za pomniki przyrody) i tradycja sadzenia świerka przy domach lub w szpalerach.

Na terenie gminy stwierdzono występowanie: 1 gatunku minoga, 22 gatunków ryb, 11 gatunków płazów, 5 gatunków gadów, 140 gatunków ptaków i 30 gatunków ssaków. Liczby te, a także skład poszczególnych grup zwierząt, stawiają gminę w rzędzie przeciętnych pod względem bogactwa faunistycznego gmin Pomorza. Wniosek ten jest zaskakujący w świetle bardzo dużego zróżnicowania biotopów gminy.¹⁰

2.1.4. WALORY KULTUROWE GMINY

Atrakcyjność gminy wynika z wyjątkowego położenia i zróżnicowania przyrodniczego oraz z dużej wartości jej walorów krajoznawczych i kulturowych.

Na terenie gminy znajduje się wiele zabytków budownictwa, architektury sakralnej i świeckiej. Do rejestru zabytków wpisane są między innymi następujące obiekty :

- **Polanów:**
  - kościół parafialny pod wezwaniem Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny z XV wieku, przebudowany w 1850 roku, jest to najstarsza budowla Polanowa

---

¹⁰ Źródło: Waloryzacja Przyrodnicza Gminy Polanów - Operat

Rysunek 5 Kościół Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Polanowie (źródło: <https://pl.wikipedia.org>)

- kościół pomocniczy pod wezwaniem Podwyższenia Świętego Krzyża z początku XX wieku,

Rysunek 6 Kościół Podwyższenia Świętego Krzyża (źródło: <https://pl.wikipedia.org>)

- zespół młyna wodnego z lat 1850 i 1880, przy ulicy Młyńskiej, obejmujący szachulcowy młyn, dom młynarza, budynek gospodarczy oraz służę na rzece Grabowej,

Rysunek 7 Zespół młyna wodnego (źródło: <https://commons.wikimedia.org>)

- eklektyczna willa przy ulicy Wolności

- **Chocimino:**

- kościół ryglowany z otoczeniem – jest to kościół poewangelicki p.w. Świętej Teresy od Dzieciątka Jezus z XVIII w.

Rysunek 8 Kościół p.w. Św. Teresy od Dzieciątka Jezus (źródło: <http://parafia.zydowo.com/>)

- **Garbno:**

- pałac/dworek – kompleks dworsko-folwarczny wybudowany w połowie XIX wieku, obecnie pełni funkcję budynku mieszkalnego,

- szachulcowy kościół pod wezwaniem św. Antoniego z Padwy wybudowany w 1769 roku na miejscu świątyni gotyckiej z 1550 roku.

Rysunek 9 Kościół w Garbnie (źródło: <https://pl.wikipedia.org>)

- **Komorowo:**

- XV wieczny kościół – jest to jedna z najstarszych na Pomorzu Środkowym gotyckich świątyń,

- dwór i dawny park dworski

Rysunek 10 Kościół w Komorowie (źródło: <https://commons.wikimedia.org>)

- **Krąg:**

- zamek (dwór obronny) z połowy XV wieku,
- kościół pod wezwaniem Zwiastowania NMP z wystrojem i kaplicą grobową

Rysunek 11 Zamek w Kręgu (źródło: <https://commons.wikimedia.org>)

- **Naclaw:**

- zespół pałacowy z końca XIX wieku,

Rysunek 12 Pałac w Naclawiu (źródło: <https://commons.wikimedia.org>)

- **Żydowo:**

- kościół pod Wezwaniem Niepokalanego Poczęcia NMP

Rysunek 13 Kościół w Żydowie (źródło: <https://commons.wikimedia.org>)

Ponadto w gminie warto zobaczyć

- **Święta Góra** (156 m n.p.m.) – położona jest 2 km na południowy zachód od miasta, w pobliżu siedziby nadleśnictwa. Na początku XIV stulecia zakonnicy wybudowali tu kaplicę z obrazem Matki Boskiej. Cudowny wizerunek i uzdrawiające właściwości wody ze źródła u podnóża góry ściągały tu setki pątników. Po zwycięstwie reformacji ruch pielgrzymkowy do Polanowa trwał do końca XVI wieku. Z czasem kaplica zawaliła się. Dziś jeszcze znaleźć można kawałeczki gotyckich cegieł, miejsce po fundamentach ukazuje wielkość dawnego kościółka. W 1996 r. teren Świętej Góry stał się własnością kościoła, a w 1999 r. rozpoczęto budowę franciszkańskiego centrum pielgrzymkowego. W roku 2000 wyruszyła także pierwsza piesza pielgrzymka „Świętych Gór. Wzdłuż trasy Koszalin-Polanów stanęło 31 kapliczek przedstawiających sceny z życia Chrystusa, zachęcających do pielgrzymowania w medytacyjnym zamyśleniu malowniczymi leśnymi duktami i polnymi drogami. W roku 2010 łączący dwie Święte Góry – Chełmską i Polanowską, średniowieczny szlak pielgrzymkowy, ponownie został włączony do europejskiej sieci dróg św. Jakuba prowadzących do hiszpańskiej Composteli,

- **Warblewska Góra** – zwana dawniej "Wielkim Widokiem" , jedno z najwyższych wzniesień w pobliżu miasta, na którym dawniej znajdowały się restauracja, taras widokowy oraz aleje spacerowe. W latach 80. na zachodnim stoku wybudowano nieistniejący już wyciąg narciarski. Obecnie w miejscu tym planowana jest budowa Centrum Aktywnego Wypoczynku z platformą widokową, wyciągiem i całoroczną rynną saneczkową,
- **Czerwony Most** - 120-metrowej długości stalowy most nad rzeką Grabową, na rozebranej przez Rosjan w roku 1945 linii kolejowej Polanów – Korzybie,
- Przez obszar gminy Polanów (południowy brzeg jeziora Bobęcińskiego) przebiega **Wał Pomorski** nazywany inaczej Pozycją Pomorską. Jest to linia fortyfikacji niemieckich wybudowana w latach trzydziestych na wschodniej granicy Niemiec w rejonie Pojezierza Pomorskiego. Pozycja ta w założeniu twórców miała być tylko tzw. pozycją umocnioną, rozbudowaną pozycją połową osłaniającą rejon koncentracji wojsk i osłaniającą Pomorze Zachodnie w razie uderzenia wojsk polskich.

Ze względu na znakomite warunki glebowe i hydrograficzne obszar gminy jest rejonem o niezwykle intensywnym osadnictwie w całym okresie historycznym. Najstarsze ślady osadnictwa związane są z epoką kamienia – okresem mezolitu i neolitu. W związku z tym na terenie gminy Polanów zaewidencjonowano ogółem 621 stanowisk archeologicznych. Rozmieszczenie tych stanowisk na obszarze gminy jest zróżnicowane tak samo jak zróżnicowana jest ich funkcja. Wielokrotnie na poszczególnych stanowiskach stwierdzono współwystępowanie pozostałości osadniczych z różnych okresów chronologicznych, co w konsekwencji pozwala nam mówić o 913 przypadkach zasobu archeologicznego na terenie gminy.

Przez gminę przebiega wiele szlaków turystycznych:

- Szlaki piesze:
  - **szlak Moreny Czołowej** (zielony 158,3 km): Złocieniec - Rzepowo - Siemczyno - Czaplinek - Stare Drawsko - Sikory - Rakowo - Międzylesie – Pile - Silnowo - Łąčno - Ciemino - Jelonek - Lipnica - Szczecinek - Gwda Wielka - Gwda Mała - Trzmielewo - Biały Bór - Sępólno Wielkie - Gołogóra - Jez. Kamienne - kanał elektrowni wodnej - Żydowo,
  - **Polanów - Żydowo** (żółty - łącznikowy),

- **szlak Rezerwatów:** Darłówko - Darłowo – Zielnowo - Kowalewice - Stary Kraków - Radosław - Sławsko - Sławno - Pomiłowo - Janiewice - Krąg - Buszyno - Dąb Wrangla - Polanów (niebieski),
- **Żydowo - Bobięcino - Miastko,**
- **Szlak Doliny Radwi im. Tadeusza Brzezińskiego** (zielony-35km) Mostowo - Cybulino - Wietrzno - Polanów,
- **szlak Pielgrzymkowy im. Jana Pawła II** - (biały ok. 40 km) Góra Chełmska koło Koszalina - Maszkowo - Węgorzewo Koszalińskie - Szczeglino - Kościernica - Naclaw - Garbno - Dadzewo - Rosocha - Święta Góra Polanowska,
- Szlaki rowerowe:
  - **szlak Mała i Duża Pętla** wokół Góry Warblewskiej,
  - **szlak: Rekowo - kolonia mrówek - Kościernica**, łączący gminę Manowo i Sianów,
  - **Międzynarodowy szlak rowerowy Bike The Baltic:** Kołobrzeg - Ustronie Morskie - Mielno - Koszalin - Sianów - Polanów - Kamienne Kręgi - Koszalin,
  - **Trasa rowerowa Bobięcinskie Góry** (czarny 34,1 km) Biały Bór - Kaliska - Kołtki - Cybulin - Jez. Iłowatka - Dalimierz - Gołogóra - Drzewiany - Golezany - Sępólno Wlk. - Cieszęcino - Biały Bór,
  - **Polanowski trakt przyrodniczy** (niebieski 33 km) Wyszebórz - Wiewiórowo - Osetno - Karsina - Garbno - Cetuń - Rosocha - Polanów,
  - **Północny szlak Hobbitów** (zielony 27 km) Niemica - Kusice - Sierakowo Sł. - Sowinko - Karsina - Kępiste,
  - **szlak: Wielin, Buszyno, Krąg, Borkowo** (gmina Malechowo),
  - **szlak łącznikowy Świętych Gór i Greenway** na ulicy Zacisze,
  - **szlak Pielgrzymkowy im. Jana Pawła II** - (biały ok. 40 km) Góra Chełmska koło Koszalina - Maszkowo - Węgorzewo Koszalińskie - Szczeglino - Kościernica - Naclaw - Garbno - Dadzewo - Rosocha - Święta Góra Polanowska,
  - **"Greenway nad morze"** (czarny - 27,6 km) Węgorzewo Szczeglińskie Kurhany - Kościernica - Naclaw - Jacinki - Polanów,
  - **szlak "Greenway Naszyjnik Północy"** (zielony - 846,1 km) Debrzno - Lipka - Złotów - Jastrowiec - Borne Sulinowo - Łubowo - Czaplunek - Złocieniec - Wierzchowo - Kalisz Pomorski - Drawsko Pomorskie - Ostrowice - Połczyn Zdrój - Barwice - Szczecinek - Porost - Polanów - Wielin - Wietrzno - Żydowo - Biały

Bór - Koczała - Pakotulsko - Gwieździn - Człuchów - Polnica - Konarzyny - Swornegacie - Leśno - Wiele - Karsin - Odry - Czersk - Tuchola - Kęsowo - Kamień Krajeński - Debrzno,

- Szlak kajakowy:
  - **nad rzeką Grabową** o długości 7,5km biegnący od Wielina do Buszyna,
- Szlaki konne:
  - wyznaczony **szlak jazdy konnej w okolicach Krągu i Komorowa**,
  - **szlak im. Rotmistrza Marka Roszczynialskiego** (ok. 113 km) - Biały Bór - Drzewiany - Krąg - Polanów - Staniewice - Jarosławiec.
- Szlaki Nordic walking:

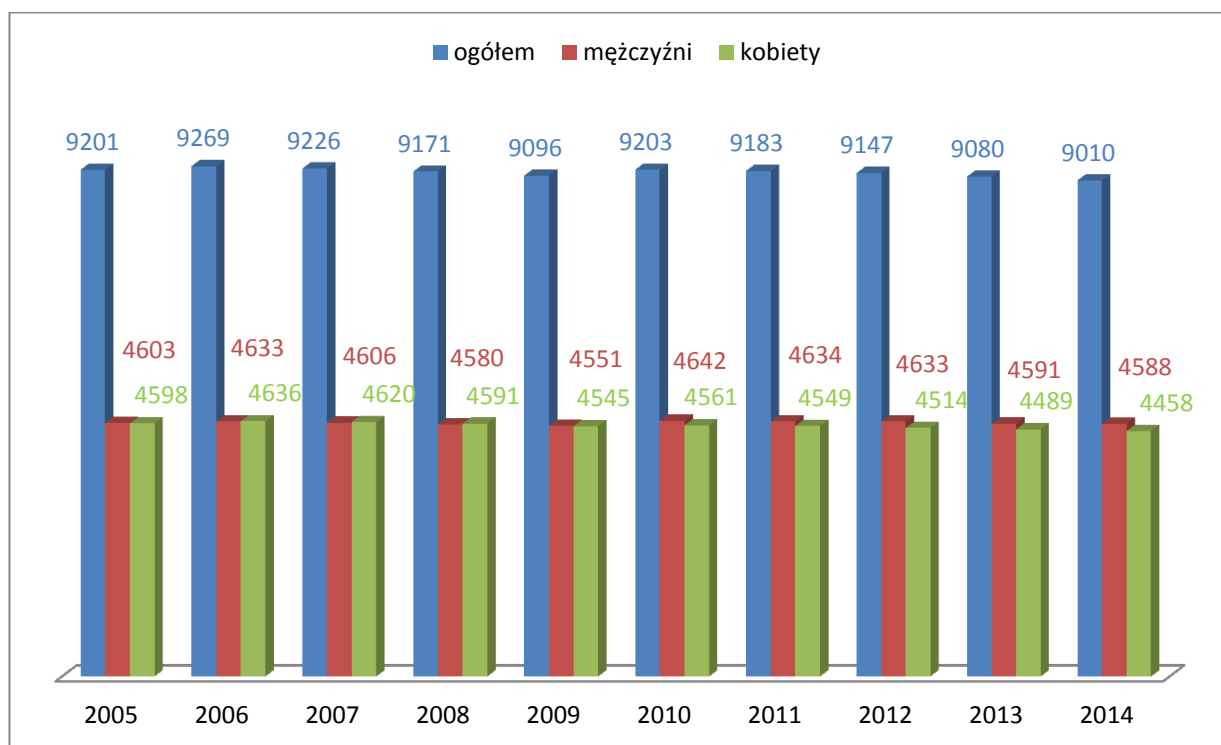
Rysunek 14 Szlaki Nordic walking w Gminie Polanów (źródło: <http://www.lepszawies.pl/>)

2.2. SFERA SPOŁECZNA

2.2.1. DEMOGRAFIA

W 2014 roku Gminę zamieszkiwało (wg. GUS) 9.010 osób, w tym 4.588 mężczyzn oraz 4.452 kobiety. Mężczyźni mają nieznaczną przewagę liczebną nad kobietami (50,92%). Należy więc stwierdzić, że podział wg. płci jest niezwykle równomierny, nie tylko w roku 2014 ale także na przestrzeni wielu lat.

Wykres 1 Stosunek liczby kobiet i mężczyzn w gminie

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Szczegółowe dane przedstawia tabela 5.

Tabela 5 LICZBA MIESZKAŃCÓW GMINY POLANÓW W LATACH 2005-2014

STRUKTURA WG PŁCI	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Ogółem	9.201	9.269	9.226	9.171	9.096	9.203	9.183	9.147	9.080	9.010
Mężczyźni	4.603	4.633	4.606	4.580	4.551	4.642	4.634	4.633	4.591	4.588
Mężczyźni [%]	50,03	49,98	49,92	49,94	50,03	50,44	50,46	50,65	50,56	50,92
Kobiety	4.598	4.636	4.620	4.591	4.545	4.561	4.549	4.633	4.591	4.588
Kobiety [%]	49,97	50,02	50,08	50,06	49,97	49,56	49,54	49,35	49,44	49,08

Źródło: Bank Danych Lokalnych

W gminie Polanów można zauważyć powolny odpływ ludności z terenów wiejskich - ponad 200 osób w ciągu ostatnich 10 lat. Liczba osób w mieście w tym czasie nieznacznie wzrosła. Jednak od kilku lat również ma tendencje spadkową.

Tabela 6 LICZBA MIESZKAŃCÓW NA TERENACH WIEJSKICH I W MIEŚCIE

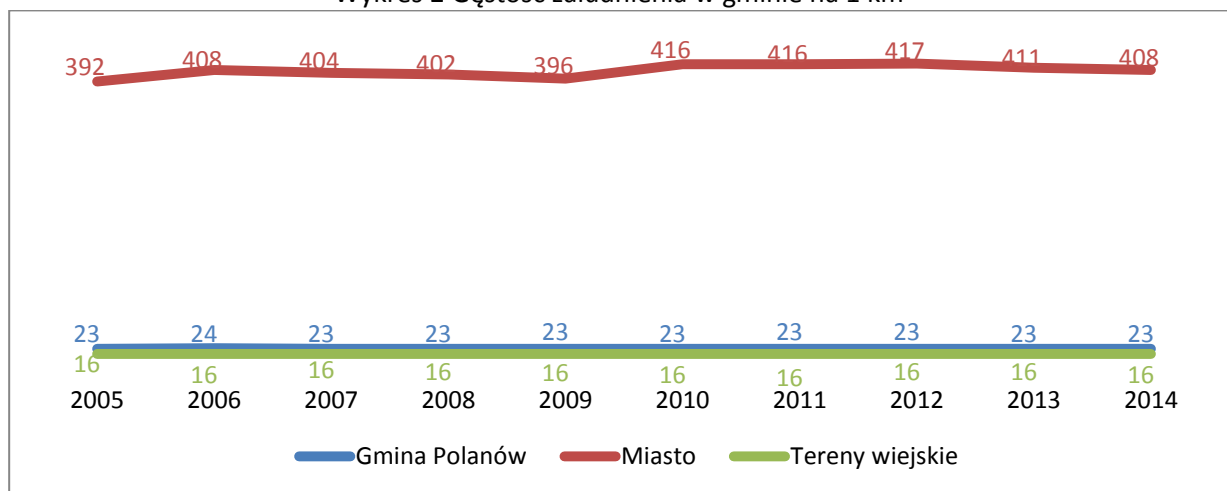
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Miasto	2.986	3.005	2.978	2.960	2.915	3.067	3.065	3.076	3.028	3.005
Tereny wiejskie	6.215	6.264	6.248	6.211	6.181	6.136	6.118	6.071	6.052	6.005

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Gęstość zaludnienia w Gminie Polanów na przestrzeni ostatnich lat pozostaje na stałym co prezentuje poniższy wykres. Jeżeli uwzględni się dotychczasowe trendy migracji

wewnętrznych i ich ujemne saldo, i niewielki (dodatni) przyrost naturalny to Gmina Polanów w następnych latach może wykazywać dalszy spadek liczby mieszkańców. Według informacji z Banku Danych Lokalnych gęstość zaludnienia w gminie w 2014 roku wynosiła 23 osoby na kilometr kwadratowy.

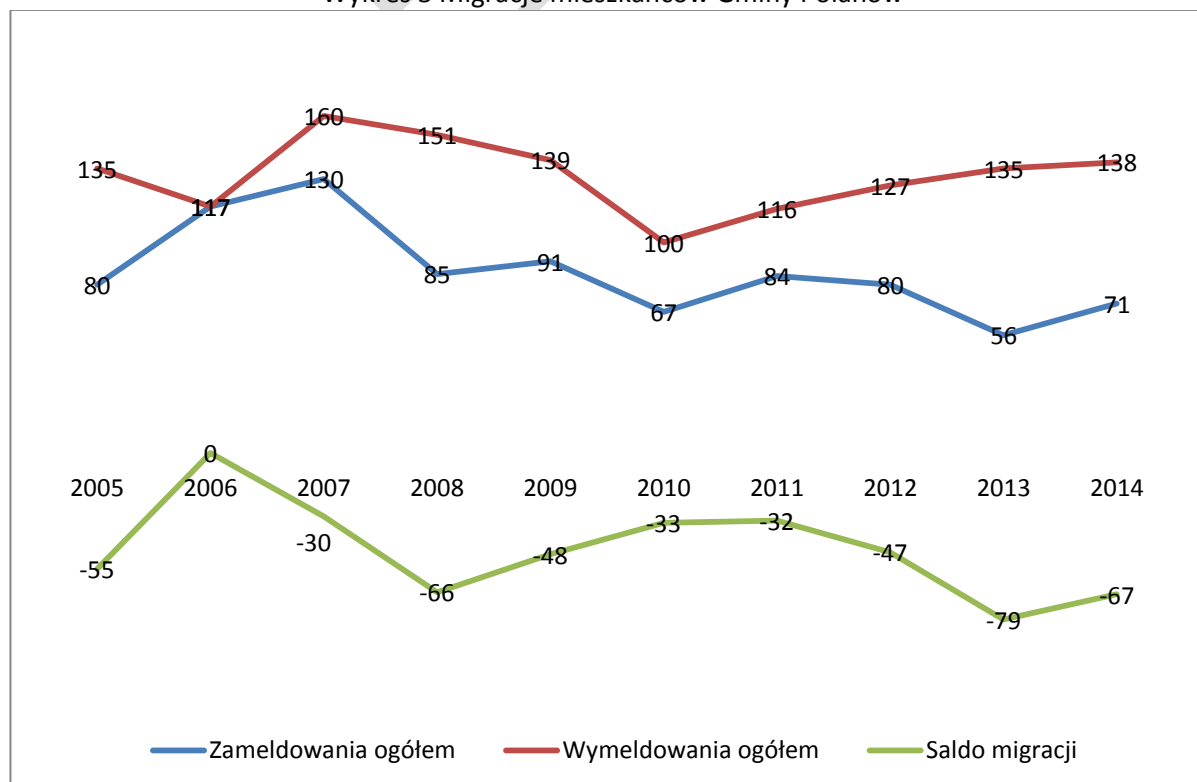
Wykres 2 Gęstość zaludnienia w gminie na 1 km²

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Na wykresie 3 doskonale widać, że z wyjątkiem roku 2006, utrzymuje się w gminie nadwyżka wymeldowań w stosunku do liczby zameldowań. W ostatnich dziesięciu latach saldo migracji ani razu nie było dodatnie.

Wykres 3 Migracje mieszkańców Gminy Polanów

Źródło: Bank Danych Lokalnych

W gminie następuje stopniowy, odpływ ludności głównie do miast (prawdopodobnie do pobliskiego Koszalina i Słupska) czyli do ośrodków będących miejscem zatrudnienia i nauki mieszkańców gminy. W wielu przypadkach migracja ludności nie jest rejestrowana z powodu braku wymeldowania stąd to zjawisko jest trudne do oszacowania.

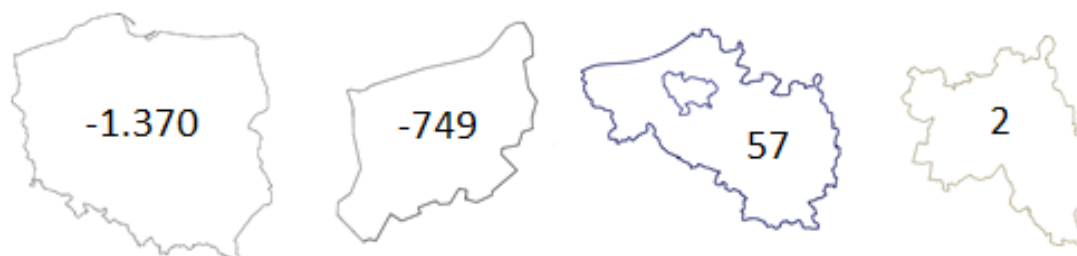
Struktura ludności według wieku jest bardzo nierównomierna z uwagi na kolejne niższe i wyższe demograficzne. W ostatnich latach można zauważyć spadek liczby zgonów i urodzeń. Może wynikać to ze spadku liczby mieszkańców gminy. Odnotowana liczba urodzeń żywych na terenie Gminy w roku 2014 to 79, natomiast zgonów zanotowano 77.

Tabela 7 URODZENIA ŻYWE, ZGONY I PRZYRÓST NATURALNY W GMINIE POLANÓW

	OGÓŁEM			MĘŻCZYŹNI			KOBIECY		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014
Urodzenia żywe	98	93	79	52	45	34	46	48	45
Zgony	113	84	77	53	47	45	60	37	32
Przyrost naturalny	-15	9	2	-1	-2	-11	-14	11	13

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Przyrost naturalny w gminie Polanów w 2014 roku był dodatni i wynosił 2. Podobnie sytuacja wyglądała w całym powiecie koszalińskim. Z kolei w przyrost naturalny w kraju i województwie zachodniopomorskim był ujemny.

Rysunek 15 Przyrost naturalny w Polsce, województwie zachodniopomorskim, powiecie koszalińskim i gminie Polanów w 2014 roku

Struktura wiekowa ludności Gminy Polanów prezentuje się w następujący sposób:

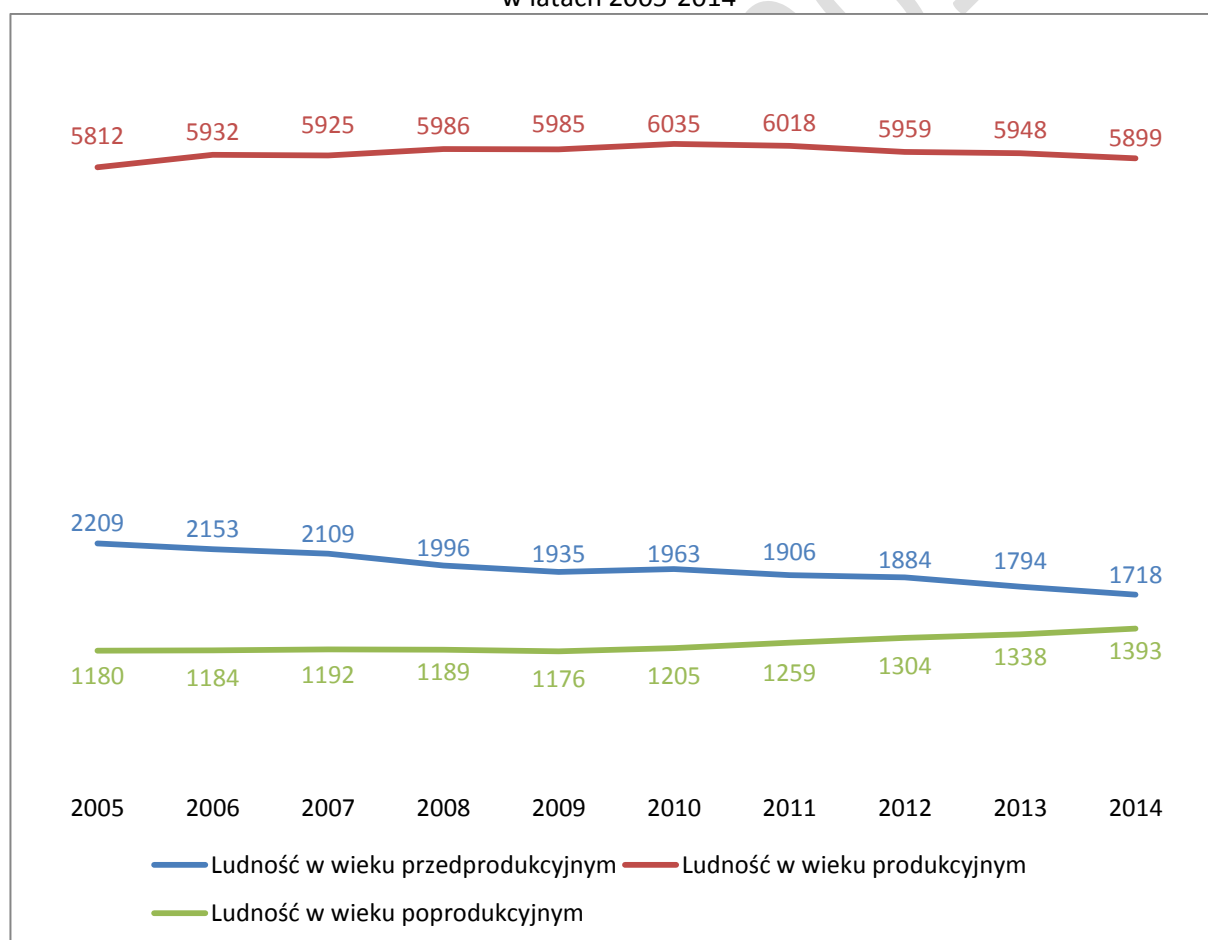
Tabela 8 LICZBA OSÓB W WIEKU PRZEDPRODUKCYJNYM, PRODUKCYJNYM I POPRODUKCYJNYM

WIEK	OGÓŁEM		MĘŻCZYŹNI		KOBIECY	
	2013	2014	2013	2014	2013	2014
Przedprodukcyjny	1.794	1.718	932	883	862	835
Produkcyjny	5.948	5.899	3.442	3.240	2.706	2.659
Poprodukcyjny	1.338	1.393	417	435	921	958

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Do roku 2005 liczba ludności, w wieku produkcyjnym w gminie, wzrastała co jest sytuacją ekonomicznie pożądaną. Jednak od tego czasu liczba ta systematycznie maleje i w roku 2014 wyniosła 5.899 osób. W ostatnich dziesięciu latach liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym nieprzerwanie maleje. Z kolei liczba ludności w wieku poprodukcyjnym konsekwentnie wzrasta. Porównując rok 2005 i 2014 zmieniła się o ponad 200 osób. Te informacje oraz fakt, że w przyszłości grupa osób w wieku poprodukcyjnym będzie licznie zasilana przez grono osób znajdujących się aktualnie w wieku produkcyjnym, świadczy o tym, że prognozy demograficzne dla Gminy Polanów wyglądają mało korzystnie. Jest to sytuacja identyczna z sytuacją kraju. Z pewnością powyższe tendencje będą wymagały przystosowania usług społecznych do potrzeb seniorów.

Wykres 4 Liczba ludności gminy wg ekonomicznych grup wieku na terenie gminy Polanów w latach 2005-2014

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Wszystkie powyższe ustalenia stanowią przesłankę do działań o charakterze prorodzinnym oraz do inwestycji w infrastrukturę oraz usługi przeznaczone dla osób w starszym wieku. Jest to również zapowiedź rozwoju rynku produktów i usług skierowanych do osób starszych, jako

docelowej grupy konsumenckiej. W przyszłości należy spodziewać się również skutków finansowych wynikających z prognozowanych zmian liczby ludności.

Porównanie gminy na tle województwa, powiatu i sąsiednich gmin prezentuje tabela 9.

Tabela 9 GMINA POLANÓW NA TLE WOJEWÓDZTWA, POWIATU I SĄSIADUJĄCYCH Z NIĄ GMIN

JEDNOSTKA TERYTORIALNA	LICZBA MIESZKAŃCÓW	LUDNOŚĆ NA 1 km ²	SALDO MIGRACJI	PRZYROST NATURALNY
	2014	2014	2014	2014
Województwo zachodniopomorskie	1.715.431	75	-2.372	-749
Powiat koszaliński	65.962	40	14	57
Gmina Polanów	9.010	23	-67	2
Gmina Sianów	13.734	61	-11	-1
Gmina Manowo	6.881	37	0	20
Gmina Bobolice	9.450	26	-101	-22
Gmina Biały Bór	5.342	20	-7	17
Gmina Malechowo	6.506	29	-47	12
Gmina Sławno	8.998	32	-40	-1

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Gmina Polanów jest największą gminą powiatu koszalińskiego i jest zamieszkiwana przez stosunkową niewielką liczbę osób. Z tego faktu zapewne wynika, jeden z najniższych wskaźników w powiecie jeśli chodzi o liczbę ludności na 1 kilometr kwadratowy. Porównując saldo migracji w gminie Polanów i gminach z nią sąsiadujących z województwa zachodniopomorskiego można zauważyć, że tylko w gminie Bobolice jest ono mniejsze. Jest to na pewno sytuacja niepokojąca. Pozytywem może być, z kolei fakt, że przyrost naturalny w gminie jest dodatni. Jego poziom nie jest może zbyt wysoki (wynosi jedynie 2) ale sytuacja w gminach Sianów, Sławno i w szczególności Bobolice wygląda znacznie mniej korzystnie. Z danych prezentowanych w Tabeli 9 można wywnioskować, że sytuacja demograficzna najlepiej przedstawia się w gminie Manowo – saldo migracji jest tam równe 0, a przyrost naturalny jest dodatni i wynosi 20.

2.2.2. RYNEK PRACY

2.2.2.1 BEZROBOCIE

Bezrobocie czyli zjawisko społeczne polegające na tym, że część ludzi zdolnych do pracy i deklarujących chęć jej podjęcia nie znajduje faktycznego zatrudnienia z różnych powodów stale towarzyszy gospodarce rynkowej. Na koniec października 2015 roku w Gminie Polanów pozostawało zarejestrowanych 605 bezrobotnych. Wśród bezrobotnych większą liczebnie grupą były kobiety. Należy dodać, że poziom bezrobocia odnotowany w statystykach instytucji

rynku pracy może być różny od rzeczywistej liczby informującej o osobach pozostających bez pracy.

Tabela 10 CHARAKTERYSTYKA OSÓB BEZROBOTNYCH W GMINIE POLANÓW (stan na 31.10.2015 r.)

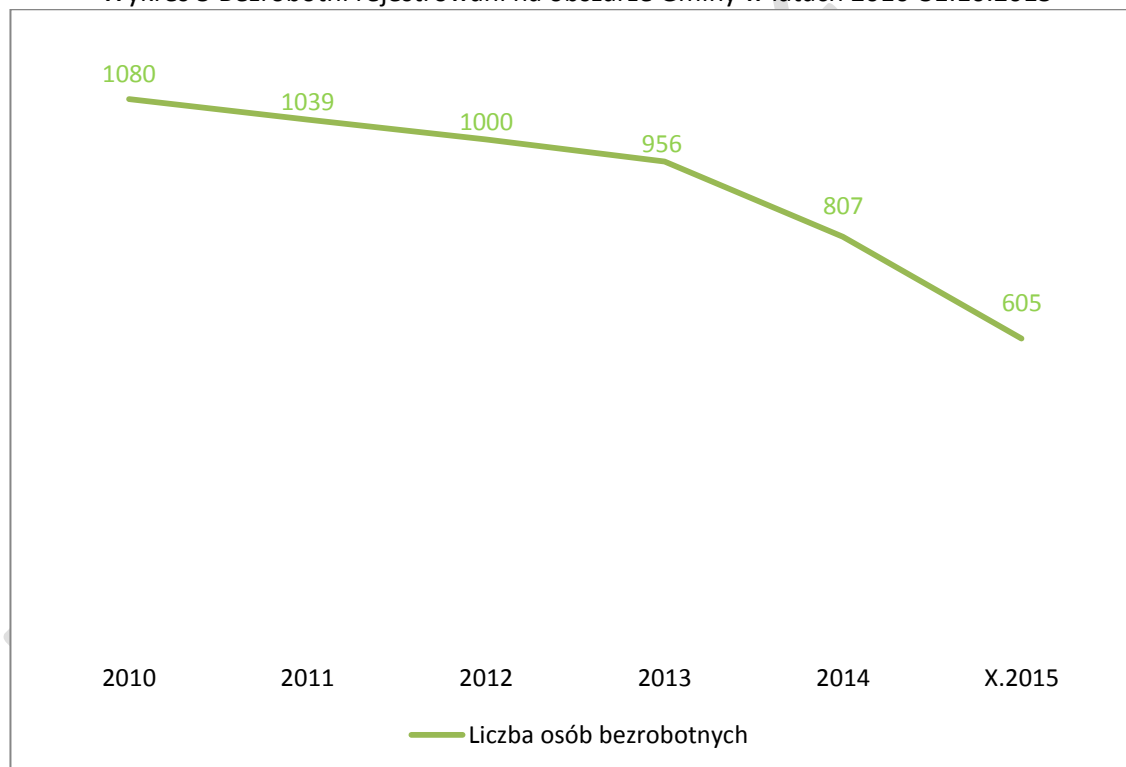
BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI W GMINIE POLANÓW 31.10.2015 R.	LICZBA OSÓB
RAZEM	605
W TYM KOBIETY	368
Z PRAWEM DO ZASIŁKU	113
W TYM KOBIETY	67
WSKAŹNIK BEZROBOCIA ¹¹	10,2%

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Koszalinie

Wśród bezrobotnych mieszkańców gminy przeważają mieszkańcy terenów wiejskich. W 2014 roku stanowili oni 76,1% bezrobotnych mieszkańców gminy.

Wykres 6 pokazuje, że liczba osób bezrobotnych w ostatnim czasie systematycznie maleje

Wykres 5 Bezrobotni rejestrowani na obszarze Gminy w latach 2010-31.10.2015

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Na rynku pracy duże znaczenie mają kwalifikacje zawodowe i wykształcenie przyszłych pracowników. Umiejętności zawodowe oraz czynniki osobowościowe są głównym kryterium stosowanym przy rekrutacji. Na terenie gminy Polanów (podobnie jak w całym powiecie koszalińskim) największy odsetek osób bezrobotnych w latach 2010-2014 stanowili

¹¹ Wskaźnik bezrobocia należy rozumieć jako wyrażony w procentach stosunek liczby zarejestrowanych bezrobotnych do liczby ludności w wieku produkcyjnym

mieszkańcy posiadający wykształcenie zasadnicze zawodowe, gimnazjalne i niższe. Najmniejszy odsetek osób bezrobotnych stanowili mieszkańcy posiadający wykształcenie wyższe oraz średnie ogólnokształcące. Powyższy wykres pokazuje, że w ostatnim roku bezrobocie wyraźnie spadło. Stosunek bezrobotnych kobiet to bezrobotnych mężczyzn 31 października 2015 roku wynosił 237/368. Pozytywnym jest fakt, że liczba bezrobotnych na przestrzeni ostatnich lat uległa zmniejszeniu, jednak należy zwrócić uwagę, że liczba mieszkańców gminy spadła.

Stopa bezrobocia w powiecie koszalińskim w latach 2012-2015, w stosunku do stopy bezrobocia rejestrowanej w kraju i w województwie była wyraźnie wyższa i mimo, że w przeciągu ostatnich 4 lat spadła o prawie 8% to i tak jest wyższa o ponad 10% od stopy ogólnokrajowej. Należy jednak zwrócić uwagę na to, że tendencja spadkowa jest stała i stabilna, co pozytywnie rokuje. Na 30 września 2015 roku stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie koszalińskim wynosiła 20,4%.

Tabela 11 STOPA BEZROBOCIA W POWIECIE, WOJEWÓDZTWIE I KRAJU W LATACH 2012-2014

ROK	STOPA BEZROBOCIA W POWIECIE KOSZALIŃSKIM	STOPA BEZROBOCIA W WOJEWÓDZTWIE ZACHODNIOPOMORSKIM	STOPA BEZROBOCIA W POLSCE
IX.2015	20,4%	12,9%	9,9%
2014	24,4%	15,5%	11,5%
2013	28,9%	18,0%	13,4%
2012	28,1%	18,2%	13,4%

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Powiatowy Urząd Pracy w Koszalinie

Porównanie sytuacji na rynku pracy w gminie Polanów i sąsiadujących z nią gminach powiatu koszalińskiego na koniec 2014 roku prezentuje Tabela 12.

Tabela 12 BEZROBOCIE W GMINIE POLANÓW I GMINACH SĄSIEDNICH Z POWIATU KOSZALIŃSKIEGO W 2014 ROKU

GMINA	LICZBA BEZROBOTNYCH	BEZROBOTNI Z PRAWEM DO ZASIŁKU	DŁUGOTRWALE BEZROBOTNI	WSKAŹNIK BEZROBOCIA
Gmina Polanów	807	15,4%	63,6%	13,6%
Gmina Sianów	1.029	18,9%	58,6%	11,1%
Gmina Manowo	406	23,4%	50,5%	9,0%
Gmina Bobolice	859	18,9%	59,8%	13,7%

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Koszalinie

Wskaźnik bezrobocia w gminie Polanów w porównaniu do gmin z nią sąsiadujących prezentuje się niekorzystnie. Jedynie w gminie Bobolice jest wyższy i to nieznacznie. Najwięcej osób długotrwale bezrobotnych również pochodzi z gminy Polanów.

2.2.3. UCZESTNICTWO W KULTURZE

Poniżej przedstawiony jest plan ważniejszych imprez kulturalnych i sportowych organizowanych na terenie Gminy Polanów.

Tabela 13 PLAN WAŻNIEJSZYCH IMPREZ KULTURALNYCH I SPORTOWYCH W GMINIE POLANÓW

PLAN WAŻNIEJSZYCH IMPREZ KULTURALNYCH I SPORTOWYCH	
STYCZEŃ	<ul style="list-style-type: none"> • Orszak Trzech Króli – uliczna parada mieszkańców Polanowa, • Finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy, • Noworoczne Spotkanie Samorządowców
LUTY	<ul style="list-style-type: none"> • „Ferie Zimowe” – imprezy sportowo-rekreacyjne
MARZEC	<ul style="list-style-type: none"> • Turniej Piłki Siatkowej Ligi Amatorskiej o Puchar Burmistrza Polanowa, • Dzień Kobiet – koncert.
KWIECIEŃ	<ul style="list-style-type: none"> • „Wielkanoc” – konkurs plastyczny dla dzieci i młodzieży, • Jarmark Wielkanocny, • Turniej Recytatorski.
MAJ	<ul style="list-style-type: none"> • Spartakiada Samorządowców o Puchar Przewodniczącego Rady Powiatu, • Dzień Matki – koncert,
CZERWIEC	<ul style="list-style-type: none"> • Dzień Dziecka, • Dożynki Gminne, • Sobótka nad wodą – festyn nawiązujący do tradycji Nocy Świętojańskiej, • Zawody Wędkarskie o Puchar Burmistrza
LIPIEC	<ul style="list-style-type: none"> • Międzynarodowy Złot Motocykli „Nad Zalewem” – święto motocyklistów, • Komorowska Biesiada Historyczna – święto miłośników historii i militariów, • Imprezy Lato – współorganizacja imprez w sołectwach, • Festyn w Żydowie.
SIERPIEŃ	<ul style="list-style-type: none"> • Konkurs fotograficzny, • Imprezy Lato - współorganizacja imprez w sołectwach, • Turniej Plażowej Piłki Siatkowej, • Zawody Wędkarskie o Puchar Burmistrza „Zakończenie Wakacji”, • „Zakończenie Wakacji” – imprezy w świetlicach wiejskich.
WRZESIEŃ	<ul style="list-style-type: none"> • Dożynki Gminne, • Dożynki Powiatowe
LISTOPAD	<ul style="list-style-type: none"> • Dzień Seniora – koncert symfoniczny Filharmonii Koszalińskiej, • Święto Niepodległości – impreza plenerowa.

GRUDZIEŃ

- „Boże Narodzenie” – konkurs plastyczny,
- Gminny Przegląd Jasełek,
- Jarmark Świąteczny,
- Impreza sylwestrowa.

Źródło: Urząd Miejski w Polanowie

2.2.4. MIESZKALNICTWO

Zasoby mieszkaniowe, czyli ogół mieszkań zamieszkanymi i niezamieszkanymi znajdujących się w budynkach mieszkalnych i niemieszkalnych. Do zasobów mieszkaniowych nie zalicza się obiektów zbiorowego zamieszkania (tj. hoteli pracowniczych, domów studenckich, burs i internatów, domów pomocy społecznej), pomieszczeń prowizorycznych oraz obiektów ruchomych (tzn. barakozwozów, wagonów kolejowych, barek i statków). W Gminie Polanów zasoby mieszkaniowe kształtują się w następujący sposób:

Tabela 14 ZASOBY MIESZKANIOWE GMINY W ROKU 2013

ROK	LICZBA MIESZKAŃ KOMUNALNYCH	POWIERZCHNIA UŻYTKOWA MIESZKAŃ [m ²]	PRZECIĘTNA POWIERZCHNIA UŻYTKOWA 1 MIESZKANIA [m ²]
2013	118	5.202	44,08

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Na terenie Gminy znajduje się 2.631 mieszkań, które składają się na około 1.244 budynków mieszkalnych. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w 2014 roku wynosiła 71,8 m².

Tabela 15 STRUKTURA MIESZKAŃ W GMINIE W LATACH 2012-2014

ROK	LICZBA MIESZKAŃ	LICZBA IZB	POWIERZCHNIA UŻYTKOWA MIESZKAŃ [m ²]	PRZECIĘTNA POWIERZCHNIA UŻYTKOWA 1 MIESZKANIA [m ²]	PRZECIĘTNA POWIERZCHNIA UŻYTKOWA MIESZKANIA NA 1 OSOBĘ [m ²]
2014	2.631	10.223	188.933	71,8	21,0
2013	2.622	10.173	187.670	71,6	20,7
2012	2.601	10.051	184.709	71,0	20,2

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Dodatki mieszkaniowe, czyli forma pomocy świadczona przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, wypłacane są gospodarstwom domowym, które ze względu na trudną sytuację ekonomiczną, nie są w stanie pokrywać kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania.

Tabela 16 DODATKI MIESZKANIOWE PRYZNANE PRZEZ GMINĘ POLANÓW W LATACH 2010-2014

ROK	LICZBA PRYZNANYCH DODATKÓW MIESZKANIOWYCH	WARTOŚĆ PRYZNANYCH DODATKÓW MIESZKANIOWYCH [zł]
2014	1.023	228.725
2013	1.160	253.858
2012	1.245	266.353

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Sytuacja mieszkaniowa gminy Polanów na tle gmin sąsiadujących ukazuje poniższa tabela.

Tabela 17 MIESZKALNICTWO W GMINIE POLANÓW I GMINACH SĄSIADUJĄCYCH W 2014 ROKU

	GMINA POLANÓW	GMINA BOBOLICE	GMINA MANOWO	GMINA SIANÓW	GMINA MALECHOWO	GMINA BIAŁY BÓR	GMINA SŁAWNO
Liczba mieszkań komunalnych	118	201	66	381	12	92	42
Liczba mieszkań	2.631	2.976	2.290	4.090	1.862	1.737	2.192
Liczba budynków mieszkalnych	1.244	1.424	953	2.204	1.199	926	1.743
Prz. pow. użytkowa mieszkania na 1 osobę	21,0%	22,0%	25,3%	24,9%	24,7%	24,6%	21,4%

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Pod względem liczby mieszkań komunalnych gmina Polanów prezentują się przyzwoicie w porównaniu z sąsiadującymi gminami. Tylko zasoby gmin Bobolice i Sianów są w tym zakresie większe. Z powyższych danych można wywnioskować, że przeciętny metraż mieszkania przypadający na jedną osobę najmniej korzystnie wygląda właśnie w gminie Polanów. U wszystkich pozostałych gmin wskaźnik ten jest wyższy.

2.3. SFERA GOSPODARCZA

2.3.1. ROLNICTWO

W Gminie Polanów użytki rolne zajmują łącznie powierzchnię 14.566 ha, z czego 11.393 ha to grunty orne, sady 29 ha, łąki i pastwiska 2.813 ha. Dane te (oraz informacje zawarte w pkt. 2.1.3 GLEBY) pokazują, że gmina posiada stosunkowo niski udział użytków rolnych oraz ogólnie średnio korzystne warunki glebowe dla funkcji rolnej. Mimo to rolnictwo jest podstawową funkcją gospodarczą gminy. Zdecydowanie lepsze warunki panują w północnej i środkowej części gminy. Dominują tu gleby brunatne kwaśne i wyługowane. W obniżeniach występują

czarne ziemie. Najlepsze dla rolnictwa warunki glebowe występują w rejonie miejscowości: Cetuń, Rosocha, Jacinki, Polanów, Dadzewo, Świerczyna, Bukowo, Bożenice i Wielin. Warunki przyrodnicze, które panują w gminie są szczególnie sprzyjające uprawie ziemniaków (konsumpcyjnych i sadzeniaków).

Według Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 roku na obszarze gminy znajduje się 476 gospodarstw rolnych. Średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego wynosi 27,5 ha. Gospodarstwa o areale do 10 ha stanowią ponad 72% ogólnej ilości gospodarstw. Świadczy to o dużym rozdrobnieniu gospodarstw rolnych. Duży procent gruntów stanowią jednak dzierżawy. Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa przejęła ogółem 10.128 ha gruntów popegeerowskich (w tym 9.151 ha użytków rolnych), z czego przekazała w dzierżawy 8.740 ha. Nie sprzyja to stabilności procesów restrukturyzacyjnych.

Tabela 18 POWIERZCHNIA GOSPODARSTW ROLNYCH W GMINIE POLANÓW

DZIAŁKI		GOSPODARSTWA ROLNE		
OGÓŁEM	DO 1 ha WŁĄCZNIE	1-5 ha	5-10 ha	POWYŻEJ 10 ha
13.081,61 ha	164,38 ha	424,93 ha	540,54 ha	11.951,76 ha

Źródło: Bank Danych Lokalnych (Powszechny Spis Rolny 2010)

Tabela 19 LICZBA GOSPODARSTW ROLNYCH W GMINIE POLANÓW

DZIAŁKI		GOSPODARSTWA ROLNE		
OGÓŁEM	DO 1 ha WŁĄCZNIE	1-5 ha	5-10 ha	POWYŻEJ 10 ha
476	157	123	64	132

Źródło: Bank Danych Lokalnych (Powszechny Spis Rolny 2010)

Rolnictwo (w tym hodowla) po likwidacji PGR-ów boryka się na tym obszarze z problemami. Blisko 5.000 ha gruntów rolnych w tej gminie jest odłogowane lub wykorzystywane ekstensywnie. Rozdysponowanie ponad 9.000 ha gruntów popegeerowskich jest niestabilne, tylko około 10% tych gruntów uległo trwałym przekształceniom własnościowym. Jest to szczególnie niekorzystna sytuacja z punktu widzenia gospodarki gminy i jej rozwoju.

Strukturę najważniejszych upraw przedstawia tabela 17. Gleby gminy, które charakteryzują się przeciętną kulturą rolną, mogą być wykorzystywane zarówno do produkcji roślinnej, jak i hodowli. W produkcji roślinnej dominuje przede wszystkim uprawa zbóż .

Tabela 20 STRUKTURA PRODUKCJI ROLNEJ

RODZAJ UPRAW	POWIERZCHNIA UPRAW [ha]
Ogółem	7.049,50
Zboża ogółem	4.733,49

Źródło: Bank Danych Lokalnych (Powszechny Spis Rolny 2010)

Część uzyskiwanych plonów jest wykorzystywana jako pasze. Także produkcja zwierzęca ma bezpośredni wpływ na rodzaj upraw (oprócz jakości gleb). Dominującym kierunkiem produkcji zwierzęcej na terenie gminy jest hodowla drobiu.

Tabela 21 POGŁOWIE ZWIERZĄT GOSPODARSKICH

ZWIERZĘTA GOSPODARSKIE	LICZBA [szt.]
Bydło ogółem	1.629
Trzoda chlewna ogółem	460
Konie	143
Drób ogółem	31.202

Źródło: Bank Danych Lokalnych (Powszechny Spis Rolny 2010)

Ogólna ilość stosowanych nawozów mineralnych w gminie Polanów jest niższa niż średnia dla Polski, województwa zachodniopomorskiego i powiatu koszalińskiego. Jeżeli chodzi o nawozy wapniowe w gminie zużywa się ich średnio dużo mniej niż w powiecie i województwie ale znacznie więcej niż średnio w kraju.

Tabela 22 ZUŻYCIE NAWOZÓW MINERALNYCH I WAPNIOWYCH W ROKU 2010

JEDNOSTKA TERYTORIALNA	ZUŻYCIE NAWOZÓW NA 1 ha UŻYTKÓW ROLNYCH [kg/ha]	
	MINERALNE	WAPNIOWE
POLSKA	114,6	38,2
WOJEWÓDZTWO ZACHODNIOPOMORSKIE	121,1	66,3
POWIAT KOSZALIŃSKI	89,3	89,6
GMINA POLANÓW	74,4	54,5

Źródło: Bank Danych Lokalnych (Powszechny Spis Rolny 2010)

Największy udział powierzchni gospodarstw rolnych w stosunku do powierzchni porównywanych gmin ma miejsce w gminach Sianów i Malechowo i wynosi odpowiedni 70,06% i 68,71%. W gminie Polanów, gdzie ponad połowę obszaru stanowią lasy, udział gospodarstw rolnych w pozostałej powierzchni gminy jest wysoki.

Tabela 23 GOSPODARSTWA ROLNE W GMINIE POLANÓW I GMINACH SĄSIEDNICH

	GMINA POLANÓW	GMINA BOBOLICE	GMINA MANOWO	GMINA SIANÓW	GMINA MALECHOWO	GMINA BIAŁY BÓR	GMINA SŁAWNO
Powierzchnia gminy [ha]	39.335	36.756	18.831	22.676	22.646	26.993	28.439
Powierzchnia gospodarstw rolnych [ha]	13.081	10.569	5.168	15.886	15.558	10.258	9.802
Stosunek powierzchni gospodarstw rolnych do powierzchni gminy	33,25%	28,75%	27,44%	70,06%	68,71%	38,00%	34,46%

Źródło: Bank Danych Lokalnych

2.3.2. PRZEDSIĘBIORSTWO

W Gminie Polanów liczba funkcjonujących podmiotów gospodarczych, na przestrzeni lat, systematycznie rośnie i w 2014 roku wynosiła 650. Działają one głównie w takich sekcjach, jak: budownictwo (148), handel i usługi w zakresie napraw (124), rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (69) oraz przetwórstwo przemysłowe (64).

Tabela 24 PODMIOTY GOSPODARCZE W GMINIE W LATACH 2010-2014

ROK	LICZBA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH	LICZBA PODMIOTÓW W SEKTORZE PUBLICZNYM	LICZBA PODMIOTÓW W SEKTORZE PRYWATNYM
2014	650	26	624
2013	644	25	619
2012	632	26	606
2011	612	26	586
2010	613	26	587

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Szczegółowe dane przedstawia tabela 25.

Tabela 25 PODMIOTY GOSPODARCZE W GMINIE W POSZCZEGÓLNYCH SEKCJACH POLSKIEJ KLASYFIKACJI DZIAŁALNOŚCI (PKD) W 2013 I 2014 ROKU

SEKCJA	2013		2014	
	SEKTOR PUBLICZNY	SEKTOR PRYWATNY	SEKTOR PUBLICZNY	SEKTOR PRYWATNY
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (A)	1	72	1	69
Górnictwo i wydobywanie(B)	0	1	0	1
Przetwórstwo przemysłowe (C)	0	56	0	64
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych (D)	0	4	0	4
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją (E)	0	4	0	4
Budownictwo (F)	0	161	0	148
Handel hurtowy i detaliczny: naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (G)	0	120	0	124
Transport i gospodarka magazynowa (H)	0	21	0	23
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi (I)	0	22	0	21
Informacja i komunikacja (J)	0	3	0	3
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa (K)	0	10	0	9
Działalność związana z obsługą	2	29	2	29

rynku nieruchomości (L)				
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (M)	1	16	1	19
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca (N)	0	15	0	15
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne (O)	2	3	2	3
Edukacja (P)	13	12	13	11
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna (Q)	4	31	5	31
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją (R)	2	8	2	8
Pozostała działalność (S,T,U)	0	31	0	38

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Według danych Urzędu Miejskiego w Polanowie na koniec 2014 roku w rejestrze REGON było zarejestrowanych **650** podmiotów gospodarczych. Do najważniejszych w gminie należą:

- MACED Sp. z o.o. – Polanów,
- Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Usługowo- Handlowe „POL-DREW” – Polanów.

Najwięcej podmiotów gospodarczych wśród gmin sąsiadujących z gminą Polanów znajduje się w gminach Sianów (1.372) i Bobolice (707).

Tabela 26 PODMIOTY GOSPODARCZE W GMINIE POLANÓW I GMINACH SĄSIEDNICH (2014 ROK)

	GMINA POLANÓW	GMINA BOBOLICE	GMINA MANOWO	GMINA SIANÓW	GMINA MALECHOWO	GMINA BIAŁY BÓR	GMINA SŁAWNÓ
Liczba podmiotów gospodarczych:	650	707	698	1.372	501	434	652
W sektorze publicznym	26	23	19	51	16	20	10
W sektorze prywatnym	624	684	679	1.311	485	414	642

Źródło: Bank Danych Lokalnych

2.4. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

2.4.1. KOMUNIKACJA

Układ komunikacyjny gminy Polanów tworzy sieć dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych. Ponad 90% ogółu długości dróg na terenie gminy to drogi o nawierzchni twardej. Drogi wojewódzkie przechodzące przez teren gminy:

- Droga wojewódzka DW-206 o kierunku Koszalin – Polanów – Miastko – Bytów,
- Droga wojewódzka DW-205 o kierunku Sławno – Polanów – Bobolice,
- Droga wojewódzka DW-208 przebiega przez północną część gminy m.in. Wielin.

Drogi powiatowe w gminie mają długość ponad 100 km.

W 1945 roku wszystkie linie kolejowe w gminie zostały zamknięte i częściowo rozebrane. Ślady po konstrukcjach kolejowych, dworcach, przystankach oraz zachowane fragmenty kilku linii odnaleźć można w wielu miejscach tej gminy. W części są one przedmiotem ochrony.

2.4.2. INFRASTRUKTURA WODNO-KANALIZACYJNA

2.4.2.1 SIĘĆ WODOCIĄGOWA

Długość czynnej sieci wodociągowej w Gminie w 2014 roku wynosiła ponad 88 km bez przyłączy. Liczba przyłączy wynosiła 1.288 sztuk. Pobór wody przez gospodarstwa domowe w 2014 roku kształtował się na poziomie 239,9 dam³. **Woda dostarczana mieszkańcom do spożycia spełnia wszelkie wymogi sanitarne i ogólnie oceniana jest, jako dobra.** Ponad 93% stałych mieszkańców korzysta z sieci wodociągowej.

Tabela 27 CHARAKTERYSTYKA SIECI WODOCIĄGOWEJ

ROK	DŁUGOŚĆ CZYNNEJ SIECI ROZDZIELCZEJ [km]	ILOŚĆ POŁĄCZEŃ PROWADZĄCYCH DO BUDYNKÓW MIESZKALNYCH [szt.]	WODA DOSTARCZONA GOSPODARSTWOM DOMOWYM [dam ³]	LUDNOŚĆ KORZYSTAJĄCA Z SIECI WODOCIĄGOWEJ	ZUŻYCIE WODY W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH NA JEDNEGO MIESZKAŃCA [m ³]
2014	88,3	1.228	239,9	8.397	26,5
2013	89,3	1.219	249,9	6.552	24,5
2012	89,3	1.205	259,2	6.574	28,3
2011	89,3	1.194	251,7	6.576	27,4
2010	90,4	1.184	298,8	6.558	32,5

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Praktycznie cała gmina jest zwodociągowana. Odsetek mieszkańców miasta i gminy zaopatrywanych w wodę ze zbiorowych urządzeń wodociągowych wynosi ponad 95%.

Funkcjonujące na terenie gminy systemy wodociągowe to:

- wodociąg grupowy Krąg-Buszyno z ujęciem wody na terenie miejscowości Krąg,
- wodociąg grupowy Sowinko-Krytno z ujęciem wody na terenie miejscowości Sowinko,
- wodociąg grupowy Dzikowo-Łokwica z ujęciem wody na terenie miejscowości Dzikowie,
- wodociągi wiejskie obsługujące miejscowości gm. Polanów: Bożenica, Bukowo, Cetuń, Chocimino, Dadzewo, Domachowo, Garbno, Gilewo, Gołogóra, Jacinki, Karsina,

Karsinka, Kępiny, Krąg, Komorowo, Kościernica, Łokwica, Naclaw, Nowy Żelibórz, Powidz, Rekowo, Rochowo, Rosocha, Rzeczyca Mała, Rzeczyca Wielka, Ryszczewko, Świerczyna, Warblewo, Wielin, Wietrzno, Żydowo.

Średnie roczne zużycie wody na jednego mieszkańca wynosi 26,5 m³ i jest to dużo mniej niż średnio w Polsce, województwie i powiecie. Na przestrzeni ostatnich lat wartość ta spadła.

Rysunek 16 Zużycie wody [m³] w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca w Polsce, w województwie zachodniopomorskim, w powiecie koszalińskim, i gminie Polanów w 2014 r. (źródło: Bank Danych Lokalnych)

2.4.2.2 SIĘĆ KANALIZACYJNA

Gminna sieć kanalizacyjna ma długość 63,8 km i jest dostępna dla 53% mieszkańców (2014 rok).

Tabela 28 SIĘĆ KANALIZACYJNA W GMINIE POLANÓW

ROK	DŁUGOŚĆ CZYNNEJ SIECI KANALIZACYJNEJ [km]	ILOŚĆ POŁĄCZEŃ PROWADZĄCYCH DO BUDYNKÓW MIESZKALNYCH [szt.]	ŚCIEKI ODPROWADZONE [dam3]	LUDNOŚĆ KORZYSTAJĄCA Z SIECI KANALIZACYJNEJ
2014	63,8	690	276	4.784
2013	63,8	690	301	4.614
2012	63,7	683	312	4.636
2011	47,1	603	314	4.306
2010	41,2	530	274	4.205

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Ścieki sanitarne w miejscowościach pozbawionych dostępu do kanalizacji gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych (szamba) a następnie są wywożone przez pojazdy asenizacyjne. W 2014 roku na terenie gminy znajdowało się ich 245, 31 przydomowych oczyszczalni ścieków oraz 3 stacje zlewne.

Na terenie gminy funkcjonują 2 biologiczne oczyszczalnie ścieków i 5 oczyszczalni z podwyższonym usuwaniem biogenów.

2.4.3. GOSPODARKA ODPADAMI

W związku z nowelizacją ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, na terenie całej Polski, od dnia 1 lipca 2013 r., obowiązują nowe zasady odbioru odpadów. Zgodnie z przepisami znowelizowanej ustawy gmina została zobowiązana do objęcia nowym systemem gospodarowania odpadami komunalnymi wszystkich właścicieli nieruchomości zamieszkałych i opcjonalnie nieruchomości niezamieszkałych. Wybór przedsiębiorcy odbierającego odpady komunalne dokonywany jest w drodze przetargu.

Na terenie gminy Polanów nie ma eksploatowanych instalacji odzysku i unieszkodliwiania odpadów, w tym nie ma eksploatowanych składowisk odpadów. Instalacja regionalna RIPOK obsługująca gminę Polanów znajduje się poza jej terenem. Odpady komunalne odbierane z terenu gminy Polanów są zagospodarowywane w RIPOK Regionu Koszalińskiego. Przetwarzanie zmieszanych odpadów komunalnych, odpadów zielonych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania jest w Regionalnym Zakładzie Przetwarzania Odpadów Komunalnych w Sianowie, zarządzanym przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o. o. w Koszalinie. Wg danych WIOŚ, w gminie Polanów zużyte akumulatory przyjmowane są w punktach sprzedaży, opony w zakładach wulkanizacyjnych, baterie zbierane są do specjalnie rozstawionych pojemników w szkołach i przedszkolach, obiektach użyteczności publicznej, a zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny zbierany jest w sklepach RTV i AGD, organizowane są mobilne zbiórki odpadów wielkogabarytowych oraz zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, w wydzielonych aptekach mieszkańcy mogą oddać bezpłatnie przeterminowane leki. Na terenie gminy Polanów funkcjonuje punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych:

- Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (ZUK Polanów),
- punkt zbierający zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny pochodzący z gospodarstw domowych

W myśl ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, podmiot odbierający odpady komunalne od właścicieli nieruchomości, obowiązany jest do przekazywania zmieszanych odpadów komunalnych oraz odpadów zielonych bezpośrednio do regionalnej instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych.

Tabela 29 ZMIESZANE ODPADY ZEBRANE W CIĄGU ROKU¹²

ROK	ILOŚĆ ODPADÓW ZEBRANYCH W CIĄGU ROKU [Mg]
2014	1.413,77
2013	1.178,49
2012	1.047,69
2011	1.054,15
2010	1.061,28

Źródło: Bank Danych Lokalnych

2.4.4. INFRASTRUKTURA ELEKTROENERGETYCZNA I GAZOWA

2.4.4.1 SIEĆ ELEKTROENERGETYCZNA¹³

W gminie Polanów funkcjonuje kilka źródeł energii elektrycznej. Największym jest elektrownia szczytowo-pompowa w Żydowie o mocy zainstalowanej 150 MW pracująca na bazie wód jeziora Kamienne (Górne) i Kwiecko (Dolne). Oprócz niej funkcjonują w tej gminie 2 małe elektrownie wodne w Polanowie o łącznej mocy 40 kW. Na terenie gminy Polanów istnieje możliwość budowy dużych farm elektrowni wiatrowych o mocy 120 MW. Włączenie tych elektrowni do sieci elektroenergetycznej wymagałoby budowy linii o napięciu 220 lub 110 kV oraz stacji elektroenergetycznych. Podstawowym źródłem przetwarzania produkowanego prądu w elektrowni szczytowo-pompowej w Żydowie i zasilania gminy w energię elektryczną jest GPZ 110/15 kV zlokalizowany w Żydowie. Obiekt ten wybudowano na początku lat 70-tych z głównym przeznaczeniem zasilania elektrowni szczytowo-pompowej. Wykorzystany został jednocześnie dla zasilania odbiorców energii z terenu gminy. Przez teren Gminy przeprowadzone są aktualnie 3 linie 220 kV. Ponadto przez te obszary przebiegają linie 110 kV. Linie napowietrzne 220 kV to fragmenty linii: Dunowo – Żydowo, Żydowo – Słupsk i Żydowo – Krzewina. Linie napowietrzne 110 kV to fragmenty linii: Białogard – Żydowo, Żydowo – Grzmiąca, Żydowo – Szczecinek, Żydowo – Słupsk, Żydowo – Miastko. Linie nie mają wpływu na zasilanie gminy Polanów, ale wnoszą pewne uwarunkowania dotyczące zabudowy i zagospodarowania terenu w bezpośrednim sąsiedztwie oraz pod liniami 220 kV, gdyż przepisy określają wielkości strefy wolnej od zabudowy, a także określają wielkość natężenia pola elektroenergetycznego niejonizującego dopuszczalnego w warunkach stałego przebywania. Istniejąca na terenie elektrowni szczytowo-pompowej w Żydowie stacja elektroenergetyczna 220/110 kV stanowi węzeł sieciowy dla linii 220 i 110 kV oraz węzeł

¹² Zmieszane odpady komunalne to odpady zebrane w ciągu roku bez odpadów zebranych selektywnie i wyselekcjonowanych z frakcji suchej

¹³ Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy i Miasta Polanów

służący do zasilania i wyprowadzenia mocy z elektrowni szczytowo-pompowej. Z GPZ-u istniejącego przy tej elektrowni wyprowadzono kilka linii terenowych SN, obsługujących bezpośrednich odbiorców w tej gminie. Do najważniejszych linii należy zaliczyć linie 15 kV:

- linia 15 kV nr 429 do Bobolic,
- linia 15 kV nr 625 do Polanowa,
- linia 15 kV nr 627 do Gołogóry,
- linia 15 kV nr 628 do Polanowa,
- linia 15 kV nr 630 do Miastka,

Sieci zasilające średnich napięć, to w przeważającej większości sieci napowietrzne. Łączna długość sieci SN wynosi 192 km, w tym 13 km sieci kablowych. W zakresie sieci niskich napięć na terenie gminy wybudowano ponad 113 km, w tym 15 km sieci kablowych. Zakłada się rozbudowę sieci elektroenergetycznych, w tym wysokiego napięcia i lokalizację nowego głównego punktu zasilania w obrębie miejscowości Żydowo. Od czerwca 2010 roku w Naclawiu pracuje biogazownia rolnicza. Produkuje biogaz i wytwarza energię elektryczną oraz ciepłą. Surowcem energetycznym są odchody zwierzęce (gnojowica) wymieszane z komponentami uzupełniającymi – kiszonką kukurydzianą, gliceryną oraz odpadami produkcji roślinnej. Powstały w procesie fermentacji biogaz daje w efekcie energię elektryczną i ciepłą. Wyprodukowana energia elektryczna jest częściowo (5-10 proc.) wykorzystywana na potrzeby technologiczne biogazowni i pobliskiej fermy trzody chlewnej (10-15 proc.). Pozostała część (75-85 proc.) jest sprzedawana do sieci. Uzyskiwana energia ciepła służy do procesów technologicznych biogazowni oraz będzie używana przez odbiorców zewnętrznych.

System ten zapewnia pokrycie 100% zapotrzebowania gminy w energię.

2.4.4.2 SIEĆ GAZOWA

Na terenie gminy Polanów nie ma czynnej sieci gazowej zaopatrującej mieszkańców w gaz. Na całym obszarze wykorzystywane są butle z gazem propan-butan.

W zakresie infrastruktury gazowej zakłada się możliwość rozwoju sieci gazowej w pierwszym etapie dla miasta Polanów.

2.4.5. INFRASTRUKTURA TELEKOMUNIKACYJNA

Gmina Polanów należy do gmin o dobrze rozwiniętej sieci telefonicznej. W dziedzinie telefonii komórkowej dostępne są usługi głównych operatorów rynku (Orange, Play, Plus, T-Mobile).

Sprawnie funkcjonujące połączenia telefoniczne i ich powszechna dostępność są znaczącymi czynnikami rozwoju gospodarczego i cywilizacyjnego. Są czynnikiem stymulującym gminną ofertę inwestycyjną, jak również podnoszą poziom standardu życia mieszkańców.

2.5. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

2.5.1. EDUKACJA

Gmina jako jednostka samorządu terytorialnego odpowiada za utrzymanie i rozwój bazy materialnej szkół i placówek oświatowych. Odpowiedzialność ta dotyczy wymiaru ekonomicznego oraz rozciąga się również na sferę zobowiązań wobec społeczności Gminy w zakresie tworzenia systemu edukacyjnego, który młodzieży stworzy szanse osobistego rozwoju, a środowisku zapewni cywilizacyjny awans. Gmina Polanów dąży do tworzenia takich warunków funkcjonowania szkół i placówek oświatowo-wychowawczych, które zapewniają powszechność, celowość oraz wysoką jakość systemu edukacyjnego. Aktualnie funkcjonująca sieć szkół i przedszkoli zapewnia optymalne warunki do realizacji zadań oświatowych w Gminie. Obiekty oświatowe, ich wyposażenie (pracownie komputerowe, sale gimnastyczne), a także odpowiednie kwalifikacje nauczycieli są przedmiotem dokładnej analizy władz Gminy. Wyraźnie widać także podejmowane działania wychowawcze, ukierunkowane na kształtowanie pożądanych społecznie postaw i właściwy rozwój osobowości młodego pokolenia. Strategia rozwoju systemu edukacji oparta została na próbie budowania ładu w środowisku lokalnym poprzez dialog rodziców, nauczycieli i władz Gminy, podejmowanie prawidłowych decyzji dotyczących bazy materialnej, służącej kształceniu, opiece i wychowaniu oraz racjonalnego wykorzystania środków finansowych przeznaczonych na ten cel.

Samorządowe placówki oświatowe znajdujące się na terenie Gminy:

- Przedszkole Gminne w Polanowie,
ul. Dworcowa 12, 76-010 Polanów
- Zespół Szkół Publicznych w Polanowie
ul. Gradowe Wzgórze 5, 76-010 Polanów
- Szkoła Podstawowa w Polanowie,
ul. Wolności 14, 76-010 Polanów
- Szkoła Podstawowa w Bukowie,
Bukowo 19, 76-010 Polanów

- Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Żydowie,
Żydowo 91, 76-012 Żydowo
- Szkoła Podstawowa w Naclawiu – filia Szkoły Podstawowej w Polanowie,
Naclaw 12, 76-010 Polanów

Tabela 30 LICZBA UCZNIÓW W GMINIE POLANÓW W LATACH 2008-2015

ROK	2007/ 2008	2008/ 2009	2009/ 2010	2010/ 2011	2011/ 2012	2012/ 2013	2013/ 2014	2014/ 2015	SUMA 2014/2015
SZKOŁY PODSTAWOWE	693	672	641	631	610	578	532	514	
GIMNAZJA	421	398	374	384	380	368	338	318	876
SZKOŁY OGÓLNOKSZTAŁCĄCE	b.d.	b.d.	b.d.	66	70	47	41	44	

Źródło: Bank Danych Lokalnych

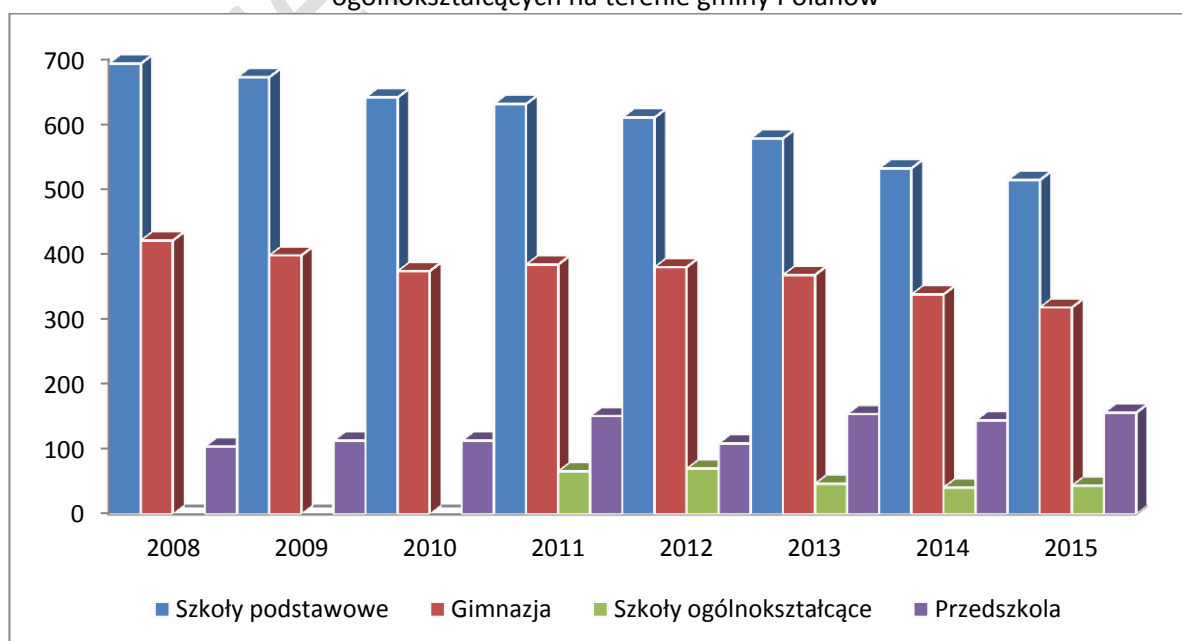
Prognozy demograficzne wskazują na ogólną tendencję zmniejszania się liczby uczniów w gimnazjach i szkołach podstawowych. Trend ten ma charakter stały, zgodny z ogólnymi trendami demograficznymi w Polsce. Pocieszający jest fakt, że liczba dzieci w przedszkolach utrzymuje się na podobnym poziomie w ostatnich latach z niewielkimi wahaniami.

Tabela 31 LICZBA MIEJSC I DZIECI W PRZEDSZKOLACH W GMINIE POLANÓW

ROK	2007/ 2008	2008/ 2009	2009/ 2010	2010/ 2011	2011/ 2012	2012/ 2013	2013/ 2014	2014/ 2015
MIEJSCA	108	120	120	120	120	175	150	150
DZIECI	104	113	113	151	109	154	144	156

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Wykres 6 Liczba dzieci w przedszkolach, szkołach podstawowych, gimnazjach i szkołach ogólnokształcących na terenie gminy Polanów

Źródło: Bank Danych Lokalnych

2.5.2. KULTURA I SPORT

Na terenie gminy swoją działalność prowadzi Polanowski Ośrodek Kultury i Sportu. Działa on zgodnie ze Statutem, stara się zaspokoić potrzeby i aspiracje kulturalne społeczeństwa poprzez tworzenie i upowszechnianie różnych dziedzin kultury oraz sztuki profesjonalnej i amatorskiej, a także poprzez edukację artystyczną. Działalność POKiS-u nie ogranicza się wyłącznie do terenu miejscowości, ale skierowana jest również do mieszkańców całej gminy, czy powiatu, którzy chętnie korzystają z oferty Ośrodka. Co roku Ośrodek organizuje kilkadziesiąt imprez kulturalnych i sportowych. Ponadto na terenie gminy znajduje się 13 świetlic wiejskich, w których również organizowane są różnego rodzaju imprezy. POKiS aranżuje różnego rodzaju zajęcia i warsztaty, w których udział może wziąć każdy mieszkaniec gminy:

- Rysunek i malarstwo,
- Aerobic,
- Zumba fitness,
- Mieszmasz artystyczny,
- Nauka gry na instrumentach,
- Zumba kids,
- Igraszki plastyczne,
- Zajęcia muzyczne,
- Warsztaty filcowania,
- Break dance,
- Warsztaty ceramiki.

Promocją Gminy zajmują się również poprzez swoje występy zespoły muzyczne i artystyczne.

Są to między innymi:

- Zespół śpiewaczy „Córy Gołogóry”,
- Zespół śpiewaczy „Halinki”,
- Zespół śpiewaczy „Wrzosa”
- Zespół ludowy „Olszyna”.

Ponadto na terenie gminy działa wiele organizacji i stowarzyszeń społecznych:

- Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział w Koszalinie – zajmuje się ochroną praw dzieci, troszczy się o jakość warunków ich życia, o ich rozwój, zdrowie i bezpieczeństwo,

- Miejsko-Gminne Stowarzyszenie Wędkarzy oraz Koło PZW w Polanowie – popularyzuje wędkarstwo,
- Stowarzyszenie „Feniks” – klub abstynenta,
- Bank Żywności w Nowych Bielicach – zajmuje się pozyskiwaniem żywności oraz zmniejszaniem obszarów niedożywienia,
- ZHP – Grupa KaDwa,
- Stowarzyszenie na rzecz Partnerstwa Polanów-Gedern,
- Stowarzyszenie „U źródła Radwi”,
- Stowarzyszenie Niepełnosprawni w Domu i Środowisku,
- Stowarzyszenie Wiejskie Leśne Rekowo,
- Stowarzyszenie Aktywna Gołogóra.

Aktywność mieszkańców gminy przejawia się również poprzez korzystanie z materiałów Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy w Polanów oraz jej filiach w Bukowie, Naclawiu i Żydowie.

Tabela 32 PLACÓWKI KULTURALNE W GMINIE

ROK	BIBLIOTEKI I FILIE	PRACOWNICY	KSIĘGOZBIÓR	CZYTELNICY W CIĄGU ROKU	WYPOŻYCZENIA KSIĘGOZBIORU NA ZEWNĄTRZ
2014	4	8	33.395	1.302	27.373
2013	4	7	32.198	1.462	23.354
2012	4	7	30.790	1.452	22.033
2011	4	7	29.371	1.469	19.609
2010	4	7	27.756	1.390	20.467

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Sport stanowi jeden z kluczowych elementów życia społecznego. Promuje odpowiednie zachowania, kształtuje charakter i tożsamość, poprawia ogólną kondycję ciała oraz uczy szacunku dla innych, przestrzegania określonych zasad, pielęgnuje poczucie solidarności i umiejętność współpracy. Wartości edukacyjne sportu przejawiają się w niewymuszony, naturalny sposób, przybierając postać zabawy. Regularne uprawianie sportu jest sposobem zapobiegania anomalii społecznym takim jak przemoc, przestępczość i narkomania. Poprzez wyraźne oddziaływanie sportu na stosunki międzyludzkie uznaje się, że jego wpływ na życie człowieka wykracza daleko ponad zajęcia czysto sportowe. Wszelkie obiekty sportowe służą jako miejsca spotkań, które integrują ludzi przez co zarazem wzmacniają więzi społeczne. Wychowanie fizyczne oraz promowanie sportu powinno podlegać nieustannemu rozwojowi

na wszystkich etapach edukacji, w formach atrakcyjnych dla wszystkich grup wiekowych lokalnego społeczeństwa.

Na terenie gminy działa kilka klubów sportowych. Są to między innymi:

- MKS Gryf – klub piłki nożnej,
- Uczniowski Klub Sportowy „Żak” – klub szachowy,
- Uczniowski Klub Sportowy „Grad” – strzelectwo.

2.5.3. OCHRONA ZDROWIA I OPIEKA SPOŁECZNA

2.5.3.1 OCHRONA ZDROWIA

Na terenie gminy istnieją dwa publiczne zakłady opieki zdrowotnej. Zlokalizowane są w Polanowie (przychodnia POZ) oraz Wiejski Ośrodek Zdrowia w Żydowie. Przychodnia oferuje:

- Badanie diagnostyczne, w tym medyczną diagnostyką laboratoryjną
- Świadczenia na rzecz zachowania zdrowia, zapobiegania chorobom i wczesnego wykrywania chorób, w tym obowiązkowe szczepienia ochronne,
- Podstawową opiekę zdrowotną,
- Świadczenia w środowisku nauczania i wychowania,
- Ambulatoryjne świadczenia specjalistyczne,
- Rehabilitację leczniczą,
- Leczenie w domu chorego,
- Opiekę nad kobietą w ciąży, porodu i połogu,
- Opiekę nad zdrowym dzieckiem, w tym ocenę stanu zdrowia i rozwoju dziecka do lat 18,
- Transport sanitarny,
- Ratownictwo medyczne.

W gminie funkcjonują także dwie apteki, a dostęp do lekarzy specjalistów i szpitali zapewniają pobliskie miasta: Koszalin i Słupsk

2.5.3.2 POMOC SPOŁECZNA

Pomoc społeczna umożliwia przewycięzanie trudnych sytuacji życiowych tym, którzy nie są w stanie sami ich pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Wspiera ich w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia

im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest także zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym poprzez podejmowanie działań zmierzających do usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

W ramach instytucji samorządowych zajmujących się problematyką społeczną działa Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Polanowie. Ośrodek realizuje zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej i świadczeń rodzinnych, m.in. koordynuje rozwiązania problemów społecznych w Gminie. Jego oferta skierowana jest do mieszkańców Gminy Polanów, którzy znajdują się w trudnej sytuacji materialno-bytowej i zdrowotnej. W wykonywaniu zadań Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej współdziała z różnymi podmiotami, m.in. z organami wykonawczymi gminy i sołectw, innymi jednostkami organizacyjnymi gminy, służbą zdrowia, policją, kuratorami sądowymi oraz instytucjami zajmującymi się pomocą społeczną.

W gminie funkcjonuje Środowiskowy Dom Samopomocy „Oaza”. Jest to (od 1 stycznia 2015 r.) samodzielna jednostka organizacyjna Miasta i Gminy Polanów, działająca w formie jednostki budżetowej. Ośrodek niesie pomoc osobom dorosłym z zaburzeniami psychicznymi mającymi trudności w samodzielnej egzystencji i funkcjonowaniu społecznym. Dysponuje on 23 miejscami przeznaczonymi dla mieszkańców. Jednostka posiada odpowiedni sprzęt do realizacji zadań wspierająco-rehabilitacyjnych, sprzęt gospodarstwa domowego i do treningu samoobsługi (m.in. pralkę automatyczną, żelazko, kuchenkę mikrofalową i gazową, lodówkę, zmywarkę), sprzęt do zajęć sportowych, sprzęt rehabilitacyjny (m.in. rower stacjonarny, rotory do kończyn górnych i dolnych, platformę wibracyjną), zajęć komputerowych (4 stanowiska z dostępem do Internetu, urządzenie wielofunkcyjne), sprzęt do prac ogrodniczych w tym m.in. kosiarkę, sprzęt RTV i materiały plastyczne.

W gminie znajdują się także dwa domy pomocy społecznej (w miejscowościach Cetuń oraz Żydowo) dysponujące 320 miejscami.

Tabela 33 WYKAZ GOSPODARSTW DOMOWYCH I OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ

ROK	LICZBA OSÓB	LICZBA GOSPODARSTW
OSOBY I RODZINY, KTÓRYM UDZIELONO POMOCY I WSPARCIA		
2014	1.442	571
2013	1.643	629
2012	1.705	611
2011	1.734	642
2010	1.765	634
RODZINY OTRZYMUJĄCE ZASIŁKI NA DZIECI		

2014	410
2013	467
2012	498
2011	561
2010	624
KWOTA ŚWIADCZEŃ RODZINNYCH (tys. zł)	
2014	2.478
2013	2.652
2012	2.706
2011	2.808
2010	2.850

Źródło: bank danych lokalnych

Gospodarstwom domowym, które ze względu na swoją trudną sytuację ekonomiczną nie są w stanie pokrywać całości kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, wypłacane są dodatki mieszkaniowe. Jest to forma pomocy świadczona przez Gminę, a realizowana przez Urząd Miejski w Polanowie. W latach 2011-2014 najczęściej udzielanymi mieszkańcom Gminy formami wsparcia były pomoc finansowa i rzeczowa, głównie w postaci zasiłków celowych i w naturze, zasiłków stałych, okresowych oraz posiłku.

2.5.4. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty, w tym również zadania z zakresu porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej, reguluje ustawa o samorządzie gminnym, która traktuje powyższe jako zadania własne Gminy.

Do zapewnienia bezpieczeństwa publicznego zobowiązane są wszystkie organy władzy i administracji państwowej, szczególnie instytucje wyspecjalizowane w zapewnieniu bezpieczeństwa publicznego, jak np. Policja, Straż miejska, Państwowa Straż Pożarna, które w realizacji swoich zadań wspierane są przez jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych.

Swój wkład w poprawę efektywności działania ww. służb mają władze Gminy, które wspierają jednostki OSP.

- OSP Polanów,
- OSP w Naclawiu,
- OSP w Żydowie.

Celem zapewnienia realizacji zadań wynikających z ustawy o ochronie przeciwpożarowej co roku w budżecie Gminy zapewnia się środki finansowe z przeznaczeniem na utrzymanie

jednostek OSP i utrzymanie ich gotowości bojowej, zakupy sprzętu przeciwpożarowego, wyszkolenie i prowadzenie remontów baz lokalowych. OSP Polanów należy do Krajowego Systemu Ratownictwa Gaśniczego. Takie jednostki dotowane są dodatkowo z budżetu państwa.

W gminie Polanów działa również Straż Miejska, która wykonuje swoje zadania z zakresu ochrony porządku publicznego.

Posterunek Policji mieści się w Polanowie. Teren działania komisariatu obejmuje całą gminę.

W 2014 roku na terenie powiatu koszalińskiego, **wykryto 1.454 przestępstw o różnym charakterze**. Wskaźnik wykrywalności sprawców wynosi 68,0%.

Tabela 34 STATYSTYKA PRZESTĘPSTW NA TERENIE POWIATU KOSZALIŃSKIEGO

	2013	2014
Przestępstwa ogółem	1.413	1.454
Przestępstwa o charakterze kryminalnym	916	1.041
Przestępstwa o charakterze gospodarczym	35	87
Przestępstwa drogowe	366	242
Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu	43	41
Przestępstwa przeciwko mieniu	672	736
Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw – ogółem [%]	72,3	68,0

Źródło: Bank Danych Lokalnych

W 2014 roku na trasach powiatu koszalińskiego odnotowano 46 wypadków drogowych, w których śmierć poniosło 9 osób a 59 zostało rannych.

2.6. MOŻLIWOŚCI INWESTYCYJNE GMINY

Głównym celem działania gminy jest zaspokajanie potrzeb mieszkańców. Dla zapewnienia usług społecznych na odpowiednim poziomie potrzebne są pieniądze. Dlatego zarządzanie finansami to jedno z najważniejszych zadań gminy, przedmiot troski zarówno władzy stanowiącej, czyli Rady Miejskiej, jak i wykonawczej – Burmistrza. Samorządy opierają zarządzanie finansami na świadomym kierowaniu środków w obszary dające najlepszą skuteczność i realizujące najważniejsze potrzeby mieszkańców. Niniejsza strategia przygotowywana jest na okres ostatniego okresu programowania unijnego ze znacznymi środkami bezzwrotnymi dla Polski. Ze względu na wymagany udział własny beneficjentów ważna jest dbałość o zapewnienie dobrego planowania finansowego. Utrzymanie równowagi

pomiędzy dochodami a wydatkami w perspektywie wieloletniej to zadanie realizowane wspólnie przez Radę Miejską i Burmistrza.

Zaplanowany na 2015 budżet przewiduje kolejną obniżkę zadłużenia budżetu gminy. Jest to proces kontynuowany od 2013 roku. Wypracowywane nadwyżki budżetowe są przeznaczane na redukcję zadłużenia. Takie konsekwentne działanie dobrze przygotowuje Gminę do absorpcji środków unijnych z okresu programowania 2014-2020 poprzez zwiększenie zdolności kredytowej.

Dochody samorządu terytorialnego zależą od wielu czynników. Można je podzielić na dwie kategorie:

- wewnętrzne – to głównie polityka finansowa Rady Miejskiej i działalność jednostek podległych,
- zewnętrzne – przede wszystkim ogólna sytuacja gospodarcza kraju oraz zmiany w prawie mające wpływ na finanse samorządu.

Źródła dochodów gminy to:

1. Dochody własne

- wpływy z podatków:

- od nieruchomości,
- rolnego,
- leśnego,
- dochodowego od osób fizycznych,
- od spadków i darowizn,
- od czynności cywilno-prawnych,

- wpływy z opłat:

- skarbowej,
- targowej,
- administracyjnej,
- za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

3. Subwencja ogólna dla gmin:

- część wyrównawcza,
- część oświatowa,
- część równoważąca.

4. Dotacje na:

- finansowanie zadań z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone i własne,
- zadania realizowane przez jednostki samorządu na mocy porozumień,
- usuwanie bezpośrednich zagrożeń dla bezpieczeństwa i porządku publicznego, skutków powodzi, klęsk żywiołowych.

Planowane w uchwale budżetowej na 2015 rok (stan na 22 października 2015 r.) dochody budżetu Gminy wynoszą 33.750.177,71 zł, w tym dochody bieżące 10.497.506,7 PLN, a dochody majątkowe 370.000 PLN. Natomiast planowana łączna kwota wydatków budżetowych to: 34 700 177,71 PLN.

Biorąc pod uwagę, że pierwszym rokiem, w którym nastąpią realne wydatki związane z pozyskiwaniem środków bezzwrotnych będzie rok 2016 można stwierdzić, że gmina Polanów jest dobrze przygotowana do absorpcji środków z programów pomocowych.

Bieżące dokumenty są dostępne na stronie BIP Urzędu Miejskiego w Polanowie pod adresem:
<http://www.bip.polanow.pl/>

3. ANALIZA STRATEGICZNA GMINY POLANÓW

Projekt 11.12.2015 r.

3.1. BILANS STRATEGICZNY GMINY POLANÓW

W celu sformułowania Strategii Rozwoju Gminy Polanów dokonano bilansu strategicznego Gminy. Bilans strategiczny polega na systematycznej, wielokryterialnej analizie podmiotu. Podstawą prac były dwa dokumenty:

- I. Ustawa o samorządzie gminnym określająca zadania własne gminy;
- II. Agenda 21 określająca zasady zrównoważonego rozwoju.

W oparciu o te dwa źródła określono listę czynników sukcesu podzielonych na trzy grupy. Następnie w ramach każdej grupy określono wagi poszczególnych czynników (sumujące się do 100%) i oceniono każdy z czynników w skali 1-3 (1 – czynnik na słabym stopniu rozwoju, 2 – średnim, 3 – dobrze rozwinięty). Wartość wynikająca z iloczynu wagi i oceny dała wynik poszczególnych cech.

3.1.1. BILANS STRATEGICZNY W OBSZARZE ROZWOJU SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ

W tabeli 35 przedstawiono bilans w obszarze „rozwoju społeczności lokalnej”.

Tabela 35 BILANS STRATEGICZNY W OBSZARZE ROZWOJU SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ

LP	ROZWÓJ SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ	WAGA	OCENA	WARTOŚĆ
I/1	ludność	15%	1	0,15
I/2	bezrobocie (miejsca pracy)	15%	1	0,15
I/3	edukacja (dostosowanie do potrzeb aktualnych i przyszłych)	10%	3	0,30
I/4	ochrona zdrowia i opieka społeczna	10%	2	0,20
I/5	budżet	10%	2	0,20
I/6	współpraca z otoczeniem	10%	3	0,30
I/7	kultura	10%	2	0,20
I/8	sport i rekreacja	10%	2	0,20
I/9	bezpieczeństwo publiczne	10%	2	0,20

Źródło: Analiza Remedis SA

Omówienie cech analizowanych w bilansie:

I/1 ludność – w sposób zagregowany określono sytuację ludnościową,

I/2 bezrobocie (miejsca pracy) – poziom bezrobocia w gminie jest wysoki,

I/3 edukacja – oceniono stan i dostosowanie systemu edukacji w Gminie Polanów do potrzeb aktualnych i przyszłych,

I/4 ochrona zdrowia i opieka społeczna – oceniono stan opieki zdrowotnej i społecznej,

I/5 budżet – w sposób zagregowany oceniono zarówno wielkość budżetu jak i jego możliwości,

I/6 współpraca z otoczeniem – oceniono zarówno współpracę wewnętrzną – z sąsiednimi gminami, w ramach powiatu jak i województwa, a także zewnętrzną – w ramach Unii Europejskiej,

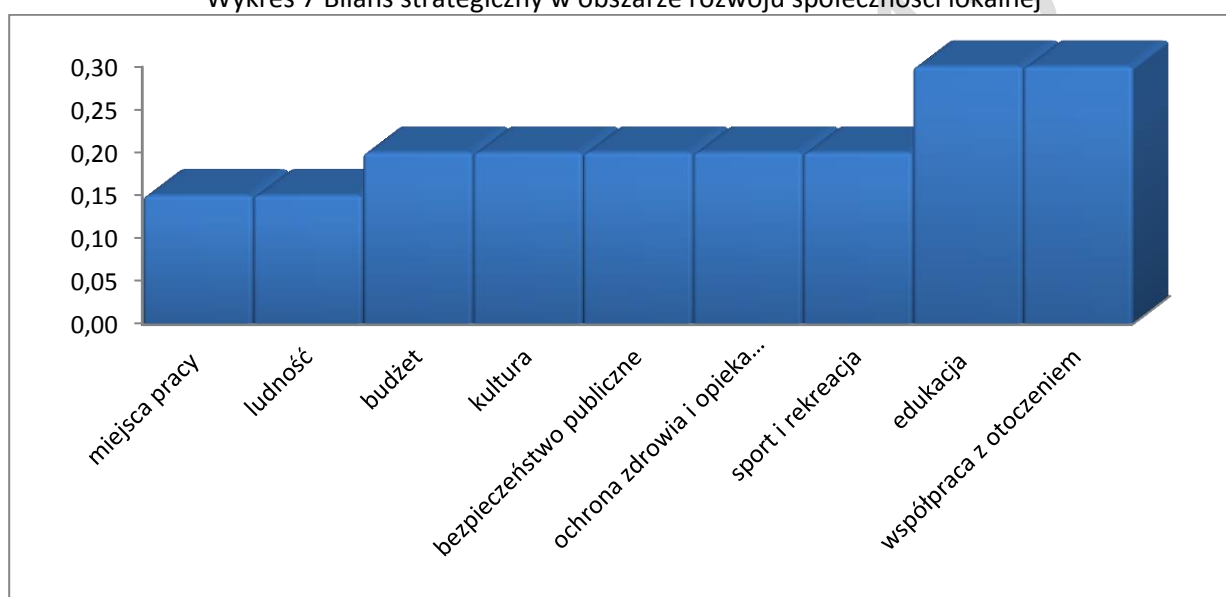
I/7 kultura – oceniono zaplecze kulturalne,

I/8 sport i rekreacja – oceniono istniejące zaplecze sportowo-rekreacyjne,

I/9 bezpieczeństwo publiczne – oceniono bezpieczeństwo mieszkańców, we wszelkim zakresie – uznano bezpieczeństwo pożarowe, publiczne a także zagrożenia katastrofami.

Dla określenia pozycji strategicznej Gminy Polanów w obszarze rozwoju społeczności lokalnej zestawiono cechy wg rosnącej wartości i przedstawiono na wykresie 7.

Wykres 7 Bilans strategiczny w obszarze rozwoju społeczności lokalnej

Źródło: Analiza Remedis SA

Powyższy wykres pokazuje, że największymi atutami Gminy Polanów jest współpraca z otoczeniem i poziom edukacji.

3.1.2. BILANS STRATEGICZNY W OBSZARZE STANU ŚRODOWISKA

Tabelaryczne zestawienie cech, ich wag, oceny i wartości w tym obszarze prezentuje tabela 36.

Tabela 36 BILANS STRATEGICZNY W OBSZARZE ROZWOJU STANU ŚRODOWISKA

LP	ROZWÓJ SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ	WAGA	OCENA	WARTOŚĆ
II/1	położenie gminy	20%	3	0,60
II/2	las/tereny zielone	20%	3	0,60
II/3	kruszywa/kopaliny	9%	2	0,18
II/4	zasoby wodne	15%	3	0,45
II/5	zagospodarowanie przestrzenne	9%	2	0,18
II/6	gleby (bonitacja)	9%	2	0,18

II/7	atmosfera	9%	3	0,27
II/8	brak obszarów zagrożonych	9%	3	0,27

Źródło: Analiza Remedis SA

Omówienie pozycji:

II/1 położenie, lokalizacja gminy ma istotne znaczenie dla możliwości rozwojowych,

II/2 lasy/tereny zielone – gmina Polanów jest zalesiona w ponad 50%% (lesistość Polski 2013 – 29,4%). Lasy są bardzo ważnym zasobem gminy

II/3 kruszywa/kopaliny – oceniono poziom ilości kopaliny w gminie,

II/4 zasoby wodne – w gminie znajdują się 34 jeziora,

II/5 zagospodarowanie przestrzenne, oceniono stan formalny (uchwalone plany itp.),

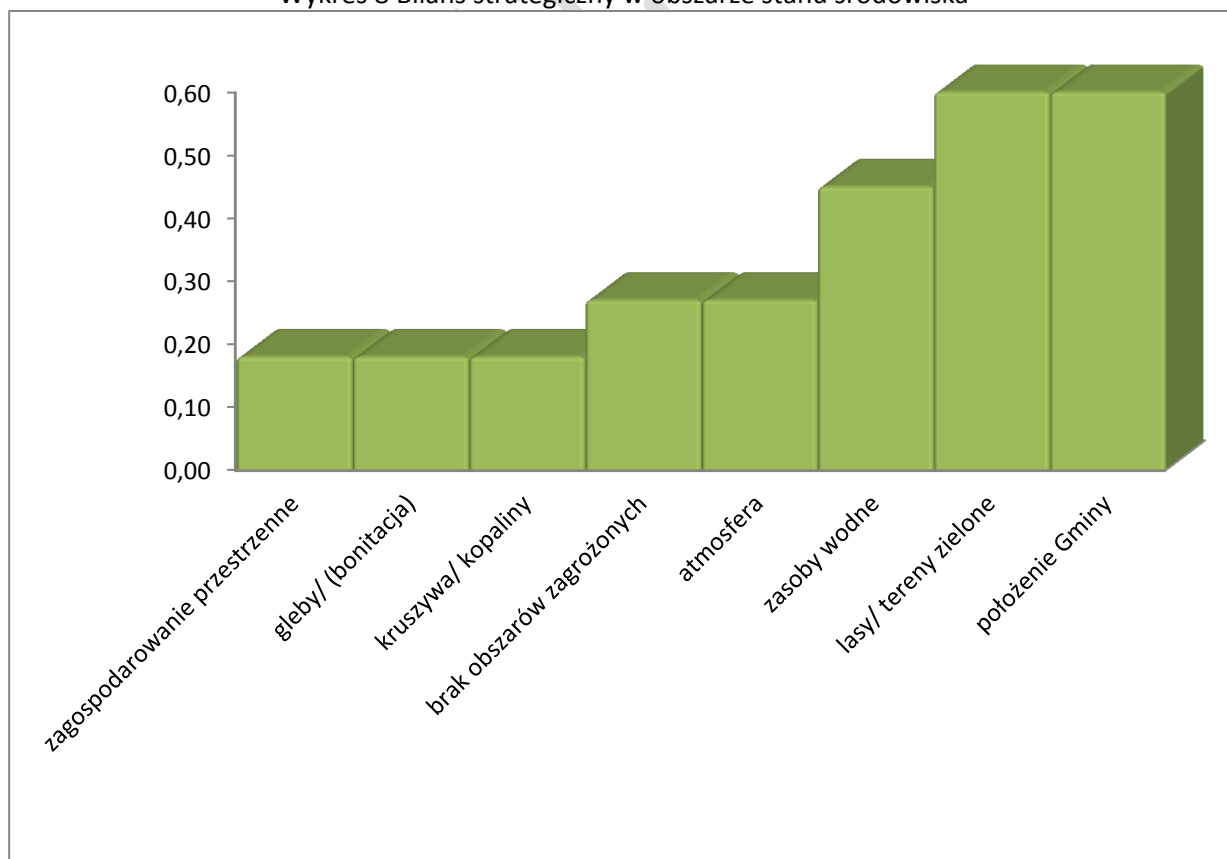
II/6 gleby (bonitacja) – gmina Polanów posiada gleby średniej jakości,

II/7 atmosfera – brak źródeł zanieczyszczeń powoduje bardzo dobry stan atmosfery,

II/8 obszary zagrożone – położenie gminy jest pod tym względem dobre.

Podobnie jak w poprzednim obszarze dokonano sortowania cech i zaprezentowano je w postaci wykresu.

Wykres 8 Bilans strategiczny w obszarze stanu środowiska

Źródło: Analiza Remedis SA

Wykres ilustruje, iż Gmina Polanów ma doskonały potencjał w zakresie wykorzystania warunków przyrodniczych i korzystnego położenia.

3.1.3. BILANS STRATEGICZNY W OBSZARZE ROZWOJU GOSPODARCZEGO

Zestawienie cech bilansu zgodnie z przyjętą metodyką zawiera tabela 37.

Tabela 37 BILANS STRATEGICZNY W OBSZARZE ROZWOJU GOSPODARCZEGO

LP	ROZWÓJ SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ	WAGA	OCENA	WARTOŚĆ
infrastruktura				
III/1	mieszkalnictwo	5%	2	0,10
III/2	sieć komunikacyjna	5%	2	0,10
III/3	komunikacja publiczna	15%	1	0,15
III/4	sieć wodociągowa	11%	3	0,30
III/5	sieć kanalizacyjna i gospodarka odpadami	11%	0	0,00
III/6	sieć energetyczna	5%	3	0,15
ekonomia				
III/7	usługi i przetwórstwo	11%	2	0,22
III/8	turystyka i rekreacja	11%	2	0,22
III/9	handel, transport i magazynowanie	11%	2	0,22
III/10	budownictwo	5%	2	0,10
III/11	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	10%	2	0,20

Źródło: Analiza Remedis SA

Omówienie opisanych cech:

III/1 mieszkalnictwo – zgodnie ze specyfiką gmin wiejskich ma niewielkie znaczenie,

III/2 sieć komunikacyjna – w Gminie Polanów stan sieci oceniono jako niewystarczający, naprawy wymagają w szczególności nawierzchnie dróg,

III/3 komunikacja publiczna – połączenia pomiędzy miejscowościami są dobre, problemy pojawiają się w przypadku mniejszych miejscowości,

III/4 sieć wodociągowa – Gmina jest prawie w pełni zwodociągowana,

III/5 sieć kanalizacyjna i gospodarka odpadami – sieć kanalizacyjna gminy wymaga dalszej rozbudowy,

III/6 sieć energetyczna – w gminach wiejskich energetyka nie jest kluczowym wyzwaniem,

III/7 usługi i przetwórstwo – poziom rozwoju jest średni,

III/8 turystyka – poziom rozwoju jest średni,

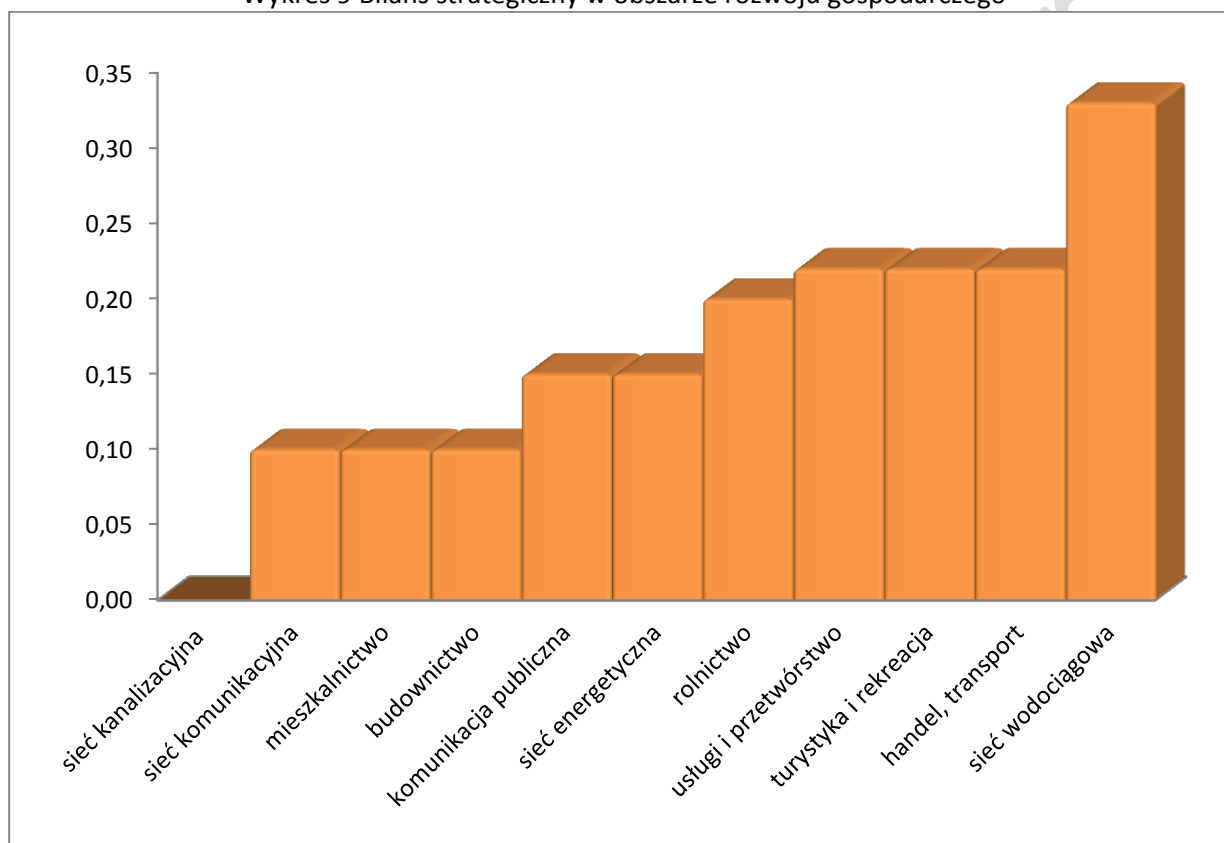
III/9 handel, transport i magazynowanie - cecha w sposób zagregowany, rozwój handlu detalicznego należy ocenić jako zadowalający, natomiast magazynowanie i transport traktowane jako zaplecze dla rozwoju gospodarczego jest słabo rozwinięte,

III/10 budownictwo – poziom rozwoju budownictwa,

III/11 rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo – poziom rozwoju rolnictwa jest średni.

Prezentacja cech i ich wartości na wykresie 9 pokazuje, że atutem Gminy jest prawie pełne jej zwodociągowanie oraz rozwój usług związanych z rolnictwem, turystyką i rekreacją, przetwórstwem oraz handlem i transportem. Podstawą do dalszego rozwoju jest jednak dalsza rozbudowa sieci kanalizacyjnej i modernizacja sieci komunikacyjnej.

Wykres 9 Bilans strategiczny w obszarze rozwoju gospodarczego

Źródło: Analiza Remedis SA

3.2. ANALIZA POTENCJAŁU ROZWOJOWEGO GMINY POLANÓW

Dokonując bilansu strategicznego oceniono stan aktualny Gminy Polanów. W celu określenia możliwości rozwojowych dokonano analizy potencjału rozwojowego dla poszczególnych cech w sposób następujący:

Do każdej cechy dołączono kolumnę z opisaną „możliwością zmiany” danej cechy w skali: 0 – brak możliwości zmiany, 1 – niewielka możliwość zmiany, 2 – duża możliwość zmiany. Niektóre cechy, dla których nie ma możliwości zmiany (wartość 0) pominięto w analizie.

Ponadto wprowadzono drugą zmienną, którą jest możliwość finansowania rozwoju spoza budżetu Gminy. W przypadku tej zmiennej wartość 1 – oznacza niewielkie możliwości, 2 – pewne możliwości i 3 – duże możliwości zewnętrznego finansowania niekomercyjnego. Brane były pod uwagę takie formy pozyskania środków jak: środki z Unii Europejskiej, partnerstwo publiczno – prywatne i możliwość pozyskania inwestorów. Wskaźnik potencjału rozwojowego poszczególnych gmin określa wzór:

$$W_{pr} = W_c \times M_z \times M_f$$

gdzie:

W_{pr} – wskaźnik potencjału rozwojowego,

W_c – waga cechy (z bilansu strategicznego),

M_z – możliwości zmian,

M_f – możliwości finansowania.

3.2.1. POTENCJAŁ ROZWOJOWY W OBSZARZE ROZWOJU SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ

Tabelaryczne zestawienie prezentuje tabela 38:

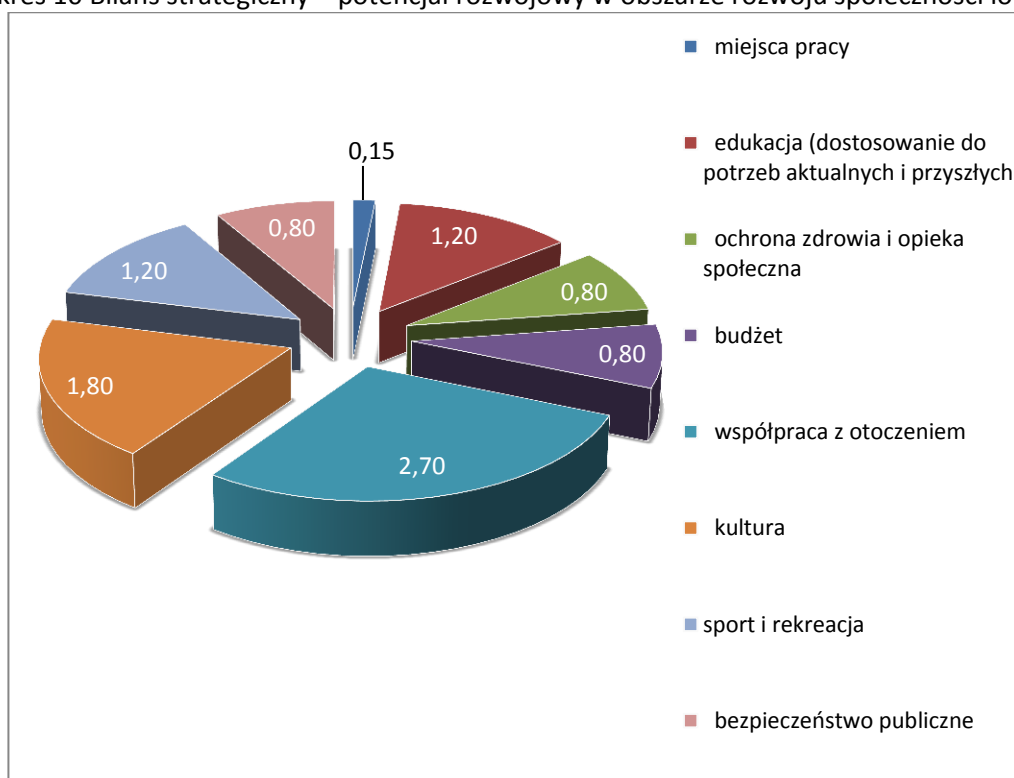
Tabela 38 BILANS STRATEGICZNY – POTENCJAŁ ROZWOJOWY W OBSZARZE ROZWOJU SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ

LP	ROZWÓJ SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ	WAGA	W_{pr}
I/1	ludność	15%	0,00
I/2	bezrobocie (miejsca pracy)	15%	0,15
I/3	edukacja (dostosowanie do potrzeb aktualnych i przyszłych)	10%	1,20
I/4	ochrona zdrowia i opieka społeczna	10%	0,80
I/5	budżet	10%	0,80
I/6	współpraca z otoczeniem	10%	2,70
I/7	kultura	10%	1,80
I/8	sport i rekreacja	10%	1,20
I/9	bezpieczeństwo publiczne	10%	0,80

Źródło: Analiza Remedis SA

Omówienie poszczególnych cech znajduje się pod tabelą 35. Aby pokazać największe możliwości zaprezentowano potencjał w postaci wykresu 10. Wykres prezentuje wyraźnie, że największy potencjał rozwojowy Gminy Polanów zawarty jest w możliwości oparcia się o współpracę z otoczeniem i kulturę przy wsparciu dobrze rozwiniętej edukacji w gminie.

Wykres 10 Bilans strategiczny – potencjał rozwojowy w obszarze rozwoju społeczności lokalnej

Źródło: Analiza Remedis SA

3.2.2. POTENCJAŁ ROZWOJOWY W OBSZARZE STANU ŚRODOWISKA

Ze względu na niewielką zależność od aktywnych działań w tym obszarze oceniono tylko kilka cech. Analizę przedstawiono w tabeli 39.

Tabela 39 BILANS STRATEGICZNY – POTENCJAŁ ROZWOJOWY W OBSZARZE STANU ŚRODOWISKA

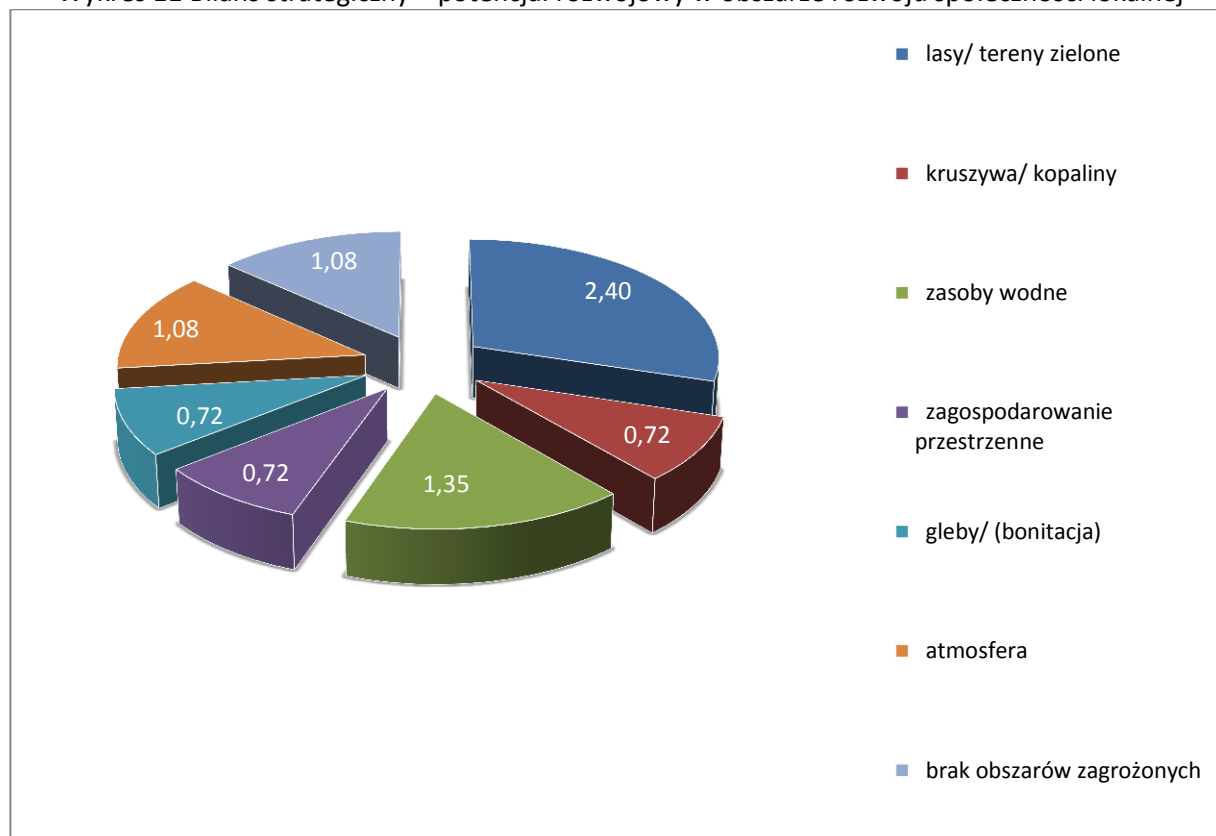
LP	ROZWÓJ SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ	WAGA	W _{pr}
II/1	położenie gminy	20%	0,00
II/2	las/tereny zielone	20%	2,40
II/3	kruszywa/kopaliny	9%	0,72
II/4	zasoby wodne	15%	1,35
II/5	zagospodarowanie przestrzenne	9%	0,72
II/6	gleby (bonitacja)	9%	0,72
II/7	atmosfera	9%	1,08
II/8	brak obszarów zagrożonych	9%	1,08

Źródło: Analiza Remedis SA

Omówienie cech znajduje się pod tabelą 36.

Podobnie zaprezentowano potencjał obszaru na wykresie 11.

Wykres 11 Bilans strategiczny – potencjał rozwojowy w obszarze rozwoju społeczności lokalnej

Źródło: Analiza Remedis SA

Największy potencjał rozwojowy Gminy Polanów w obszarze środowiskowym tkwi w możliwościach odpowiedniego zagospodarowania lasów i terenów zielonych oraz jezior. Czyste powietrze, wspaniałe widoki i nieskażone środowisko to kolejne atuty w tym obszarze.

3.2.3. POTENCJAŁ ROZWOJOWY W OBSZARZE ROZWOJU GOSPODARCZEGO

Rozwój gospodarczy jest najważniejszy dla wzrostu dobrobytu mieszkańców. Zarówno bezpośredni skutek (spadek bezrobocia) jak i pośredni (wzrost wpływów z podatków) powoduje, że rozwój tego obszaru ma zwielokrotniony wpływ na rozwój Gminy. Prezentacje potencjału rozwojowego zawarto w tabeli 40.

TABELA 40 BILANS STRATEGICZNY – POTENCJAŁ ROZWOJOWY W OBSZARZE ROZWOJU GOSPODARCZEGO

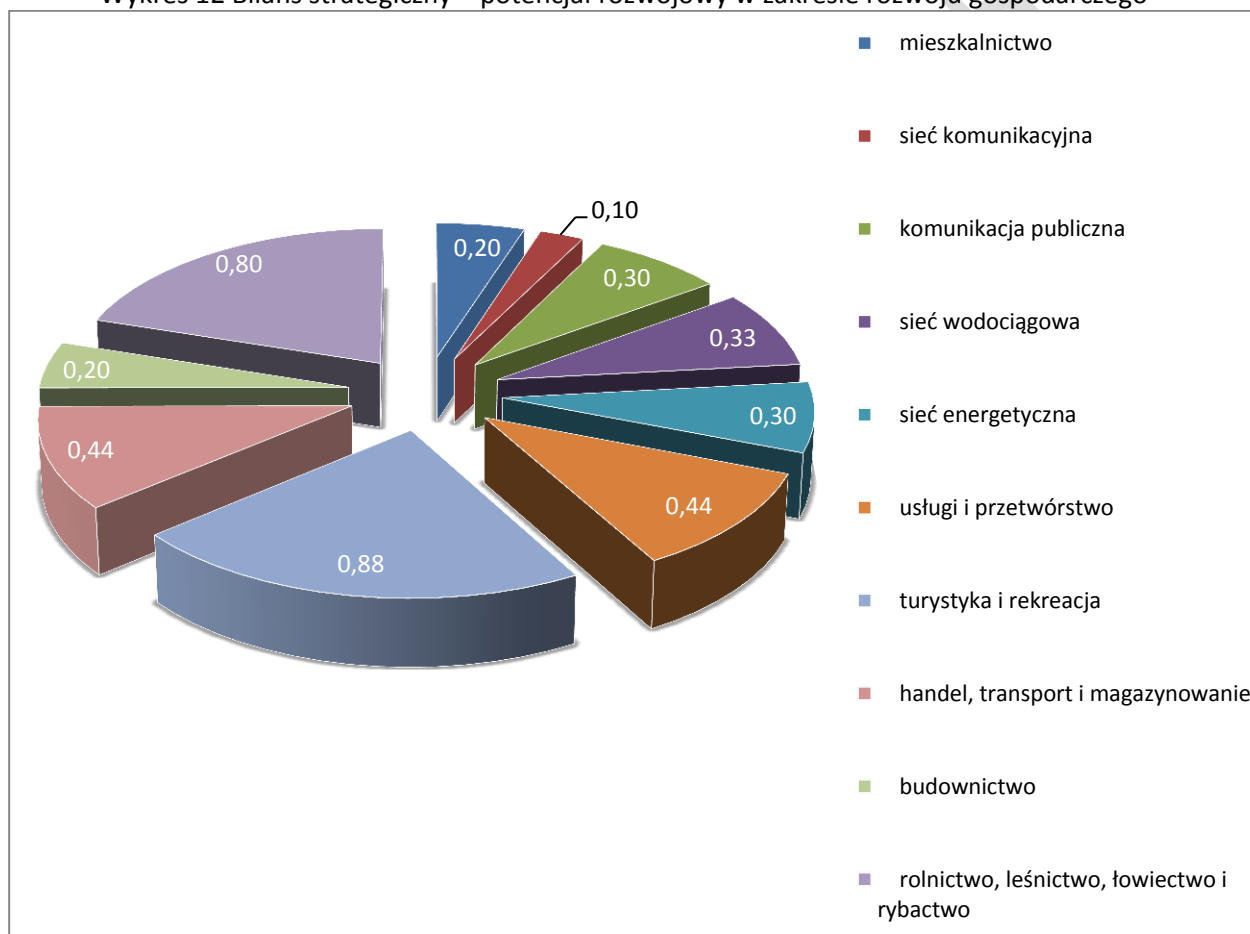
LP	ROZWÓJ SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ	WAGA	W _{pr}
infrastruktura			
III/1	mieszkalnictwo	5%	0,20
III/2	sieć komunikacyjna	5%	0,10
III/3	komunikacja publiczna	15%	0,30
III/4	sieć wodociągowa	11%	0,33
III/5	sieć kanalizacyjna i gospodarka odpadami	11%	0,00

III/6	sieć energetyczna	5%	0,30
ekonomia			
III/7	usługi i przetwórstwo	11%	0,44
III/8	turystyka i rekreacja	11%	0,88
III/9	handel, transport i magazynowanie	11%	0,44
III/10	budownictwo	5%	0,20
III/11	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	10%	0,80

Źródło: Analiza Remedis SA

Omówienie cech znajduje się pod tabelą 37. Graficzna prezentacja potencjału rozwojowego zaprezentowana została na wykresie 12.

Wykres 12 Bilans strategiczny – potencjał rozwojowy w zakresie rozwoju gospodarczego

Źródło: Analiza Remedis SA

Wykres pokazuje, że największy potencjał rozwojowy Gminy Polanów to rozwój rolnictwa poprzez wykorzystanie sprzyjających warunków i oraz turystyki (w szczególności turystyki pielgrzymkowej).

4. WYBÓR STRATEGII GMINY POLANÓW

Projekt 11.12.2015 r.

4.1. ZASADY ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY POLANÓW

Zrównoważony rozwój ma służyć mieszkańcom. Oznacza to, że władze gminy nie mogą dążyć do realizacji dowolnych celów cząstkowych, ale jedynie takich, które są zgodne z celami strategicznymi.

Zrównoważenie rozwoju oznacza (zgodnie z Agendą 21), iż dokonując alokacji środków budżetowych, w tym inwestycyjnych i dokonując wyboru kierunków rozwoju powinno dążyć się do równoważenia celów: społecznych, ekologicznych i rozwoju przestrzennego.

W warunkach samorządu granice między tymi obszarami są bardzo często nieostre. Należy więc wyodrębnić działania pod kątem głównych kierunków strategicznych, tj.: niwelowania słabych stron (aspekt społeczny) oraz służących długookresowemu rozwojowi (np. inwestycje wnoszące nową jakość w życie społeczno-gospodarcze, służące budowaniu silnej gospodarczo jednostki samorządowej – wzmacniającej akcent gospodarczy).

Zasady budowania pozycji konkurencyjnej i rozwoju społecznego gminy:

1. **Zasada selektywnego tworzenia korzyści zewnętrznych** w powiązaniu z polityką koncentracji na wybranych dziedzinach rozwoju to taki dobór inwestycji, które dają efekt mnożnikowy: nie tylko dochodowy, ale także zatrudnienia i demograficzny,
2. **Zasada budowy przewagi konkurencyjnej dla nowych sektorów** – przewidywanie kierunków rozwoju gospodarki; wykorzystanie nowoczesnych sektorów gospodarki.
3. **Zasada równoważenia rozwoju** – niwelowania słabych i wzmocnienia silnych stron gminy – w praktyce oznaczająca konieczność równoważenia interesów społecznych, gospodarczych, przestrzennych i środowiskowych,
4. **Zasada ochrony wartości przyrody i kultury jako środowiska życia mieszkańców,**
5. **Zasada uspołeczniania procesów podejmowania decyzji** – poprzez prowadzenie szerokich konsultacji ze społecznością lokalną dotyczących obecnego i przyszłego funkcjonowania gminy,
6. **Zasada przejrzystości i jawności, przy powszechnym dostępie do informacji,**
7. **Zasada koncentracji środków,**
8. **Zasada subsydiarności** – oddawania zadań do wykonania podmiotom gwarantującym ich wykonanie w sposób rzetelny i ekonomiczny,

9. **Zasada przystępności** – prowadzenia własnej polityki informacyjnej zrozumiałej dla społeczności lokalnej.

Przy pracach nad niniejszą strategią wzięto pod uwagę specyfikę gminy, jaką jest Polanów. Niemniej wymienione wyżej zasady zostały wykorzystane przy budowie niniejszej Strategii, aby działania ukierunkowane na dalszy rozwój społeczny i budowanie mocnej pozycji konkurencyjnej gminy w regionie były spójne i przynosiły trwałe efekty.

4.2. ANALIZA SWOT/TOWS GMINY POLANÓW

4.2.1. KONSULTACJE SPOŁECZNE

Prace nad strategią realizowane były metodą partycypacyjno-ekspercką. Mieszkańcy Miasta i Gminy Polanów są zaangażowani w powstanie wszystkich dokumentów strategicznych. Ze względu na wiele odbytych w ostatnim czasie konsultacji (Koszaliński Obszar Funkcjonalny, Środkowopomorska Lokalna Grupa Działania, Darłowska Lokalna Grupa Rybacka) postanowiono wykorzystać zebrane informacje do stworzenia projektu dokumentu. Ponadto na wszystkich etapach powstawania konsultowano dokument z zespołem roboczym w Urzędzie Miejskim. Projekt dokumentu został poddany szerokim konsultacjom społecznym, wreszcie poddany procedurze przyjęcia przez Radę Miejską. Podczas prac na Strategią wyróżnić można cztery podstawowe etapy konsultacji:

1. Konsultacje wstępne,
2. Konsultacje robocze w trakcie prac zespołu nad przygotowaniem dokumentu (skład Zespołu jest podany w załączniku nr 5),
3. Konsultacje końcowe polegające na poddaniu projektu dokumentu ocenie społecznej,
4. Procedowanie projektu dokumentu przed Radą Miejską.

Podczas konsultacji uzyskano bardzo wiele wartościowych wniosków. Układały się w pewien wyraźny obraz potrzeb mieszkańców i stały się podstawą przygotowanych w niniejszej Strategii Celów Strategicznych, Programów i Działań. Należy zauważyć, że Strategia ze swej istoty jest dokumentem o dużej skali ogólności, dlatego prezentuje złożone wnioski bez szczegółowego umiejscowienia. Ponadto należy zaznaczyć, że wnioski wybiegające poza ustawowe możliwości działania samorządu gminnego nie mogą zostać uwzględnione

w Strategii, natomiast są cenną informacją dla władz Gminy pozwalającą prowadzić działania wspierające potrzeby mieszkańców.

Dużym wyzwaniem są też potrzeby dotyczące obszarów objętych jurysdykcją innych podmiotów samorządowych (drogi i inwestycje w pasie drogowym dróg ponadgminnych). Tu też możliwości działania Gminy są ograniczone, a partycypacja w kosztach oznacza wydatek bez podniesienia majątku Gminy.

4.2.2. ANALIZA SWOT GMINY POLANÓW

Analiza SWOT pokazuje, że Gmina Polanów rozwija się i powinna rozwijać się dalej w oparciu swoje korzystne położenie i rolniczy charakter. Należy pamiętać o tym, że gmina Polanów graniczy z terenami o dużej aktywności gospodarczej (np. Koszalin, Słupsk) i powinna wykorzystywać potencjał położenia. Kolejnym plusem położenia gminy jest jej niewielka odległość od miejscowości nadmorskich, co może być korzystne pod względem „turystycznym”. Dobra sieć komunikacyjna może pomóc w poszukiwaniach zarówno turystów, inwestorów jak i osób zainteresowanych osadnictwem w czystej i pięknej okolicy. W świetle starzenia się społeczeństwa ten kierunek może być interesującą możliwością rozwoju. Niemniej realizacja tego celu wymaga konsekwentnego wzmacniania dotychczasowych działań, takich jak poprawa stanu infrastruktury (wodociągi, kanalizacja, jakość dróg), dbałość o infrastrukturę turystyczną. Propagowanie ekologicznych form rolnictwa doskonale wpisuje się obraz Gminy zachęcającej do osiedlenia się w niej. Ponadto, aby wzmocnić możliwości finansowe realizacji przedsięwzięć należy szukać możliwości wsparcia dla budżetu poprzez środki zewnętrzne. Oczywiście wśród zewnętrznych najważniejszą opcją jest maksymalne wykorzystanie środków bezzwrotnych, głównie z UE (warto zwrócić uwagę także na tzw. Fundusze Norweskie, oraz środki krajowe, zwłaszcza w obszarze infrastruktury technicznej). Trzeba też poszukiwać możliwości realizacji wybranych zadań w inny sposób, np. w formule partnerstwa publiczno-prywatnego. Dotyczy to zwłaszcza inwestycji związanych z przygotowaniem terenów inwestycyjnych.

Warto przy tym podkreślić, że poprawa stanu infrastruktury zarówno technicznej jak i społecznej będzie silnym czynnikiem wzrostu, zarówno wewnętrznego jak i opartego o imigrację.

Ze względu na charakter gminy a zwłaszcza jej gospodarki powinno się wyodrębnić obszary dające największy efekt rozwojowy. Taka analiza pociąga za sobą poważne wyzwania w obszarze metodycznym, zwłaszcza przy analityce o charakterze ilościowym. W pierwszym kroku tej analizy w oparciu o wcześniej dokonany bilans strategiczny zestawiono ilościową analizę SWOT Gminy Polanów.

Tabela 41 ANALIZA SWOT GMINY POLANÓW

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Edukacja, • Współpraca z otoczeniem, • Położenie gminy, • Lasy i tereny zielone, • Sieć wodociągowa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ludność, • Miejsca pracy (bezrobocie), • Sieć kanalizacyjna.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Współpraca z otoczeniem, • Kultura, • Lasy i tereny zielone, • Zasoby wodne, • Turystyka, • Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo 	<ul style="list-style-type: none"> • Ludność (migracje, starzenie się społeczeństwa), • Bezrobocie, • Sieć komunikacyjna, • Sieć kanalizacyjna.

Źródło: opracowanie Remedia S.A. na podstawie materiałów Gminy.

Dla celów analizy przedstawionej powyżej zastosowaną zintegrowaną metodykę analizy SWOT-TOWS opracowaną w Remedis S.A. Opiera się o zmodyfikowany, klasyczny podział na obszary wewnątrz i na zewnątrz analizowanego podmiotu na obszar statyczny – silne i słabe strony – i dynamiczny – możliwości i zagrożenia. W analizie do oceny wartościowej wykorzystano zarówno informacje od uczestników procesu prac nad strategią jak i ocenę ekspercką. Tabela zamieszczona powyżej obejmuje SWOT w ujęciu jakościowym. Dodatkowo w oparciu o istniejące dokumenty strategiczne wyższego rzędu (głównie Strategię Rozwoju Kraju 2020) przyjęto, że nie nastąpią żadne gwałtowne zmiany makroekonomiczne, istotne zmiany polityki rolnej bądź podatkowej, które miałyby fundamentalny wpływ na sytuację gminy.

Analizy SWOT/TOWS – służą do badania relacji pomiędzy atutami i słabościami gminy, a szansami i zagrożeniami mogącymi pojawić się w otoczeniu głównie w celu dokonania wyboru najwłaściwszego wariantu strategii. Analiza SWOT służy ocenie sił i słabości gminy w kontekście możliwości i zagrożeń – jest więc spojrzeniem „od sytuacji dzisiejszej w przyszłość”, natomiast TOWS jest analizą możliwości i zagrożeń przyszłości w kontekście silnych i słabych

stron gminy. Analiza SWOT/TOWS, po uprzednim zdefiniowaniu listy czynników oraz ich ocenie opiera się na następujących zasadach:

I Badaniu podlegają relacje pomiędzy silnymi i słabymi stronami a możliwościami i zagrożeniami, przy czym:

1. W analizie SWOT istnienie interakcji stwierdza się odpowiadając na następujące pytania:
  - a) czy zdefiniowane silne strony pozwolą wykorzystać możliwości, które mogą się zdarzyć?
  - b) czy zidentyfikowane słabości nie pozwolą na wykorzystanie pojawiających się możliwości?
  - c) czy zidentyfikowane silne strony pozwolą na przewyższenie możliwych zagrożeń?
  - d) czy zidentyfikowane słabe strony wzmocnią siłę oddziaływania potencjalnych zagrożeń?
2. W analizie TOWS występowanie relacji określa się odpowiadając na pytania:
  - a) czy zagrożenia osłabią zidentyfikowane silne strony?
  - b) czy możliwości spotęgują posiadane silne strony?
  - c) czy zagrożenia spotęgują występujące słabości?
  - d) czy potencjalne możliwości pozwolą przewyższyć istniejące słabe strony?

II Dla każdego z wyspecyfikowanych powyżej pytań buduje się odpowiednią tablicę, za pomocą której bada się relacje pomiędzy parami czynników, przypisując istniejącemu silnemu powiązaniu cyfrą „2”, słabej „1”, nieistniejącej „0”;

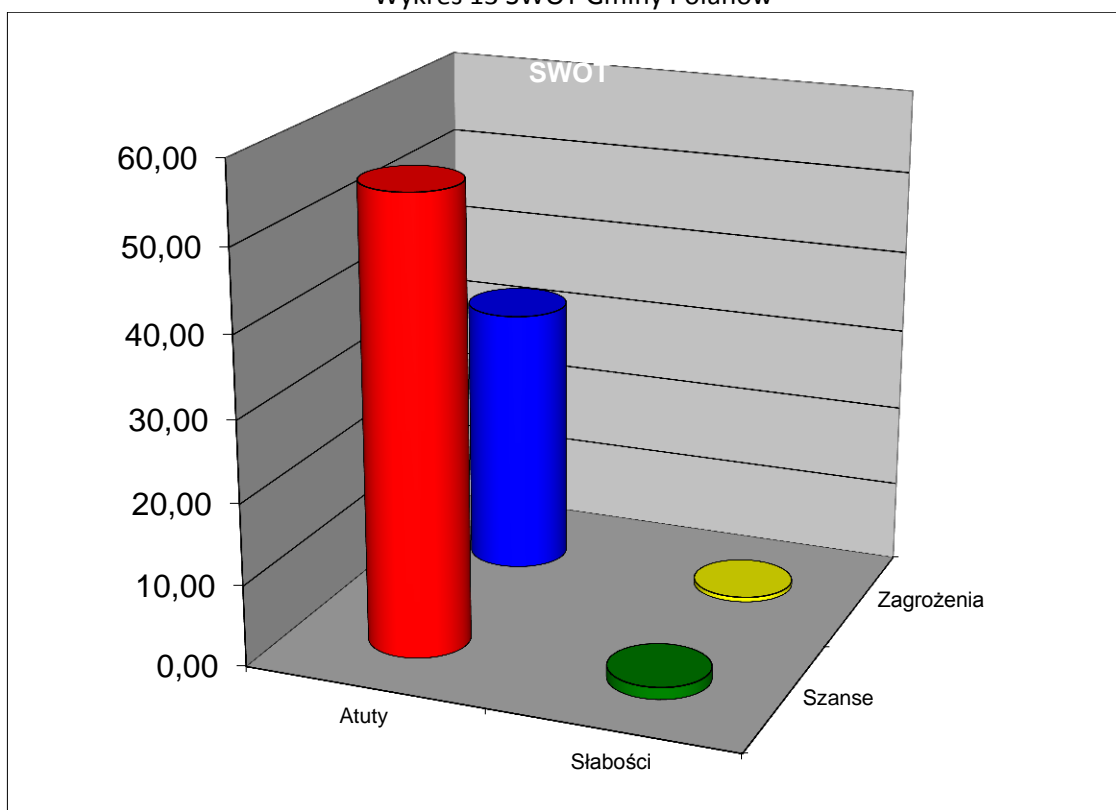
III Otrzymane sumy powiązań (poziome i pionowe) podlegają przemnożeniu przez wartość odpowiedniego czynnika, określonego w bilansie strategicznym, tworząc poziome i pionowe wartości interakcji a ich suma łączną wartość interakcji.

IV Zestawienie wartości interakcji dla poszczególnych par czynników stanowi wskazówkę do wyboru najkorzystniejszego wariantu strategii. Różne warianty strategii różnią się metodyką ich wdrażania, dostosowaną do ich charakteru, określoną dwoma podstawowymi czynnikami:

1. Wielkością potrzebnych środków na realizację strategii (i/lub poziomem ryzyka finansowego budżetu),
2. Intensywnością zmian (zakres programów, harmonogram przedsięwzięć itp.).

Na wykresie 13 przedstawiono zintegrowaną analizę SWOT w ujęciu ilościowym dla Gminy Polanów (pełne macierze zawarte są w rozdziale załączniki na końcu dokumentu).

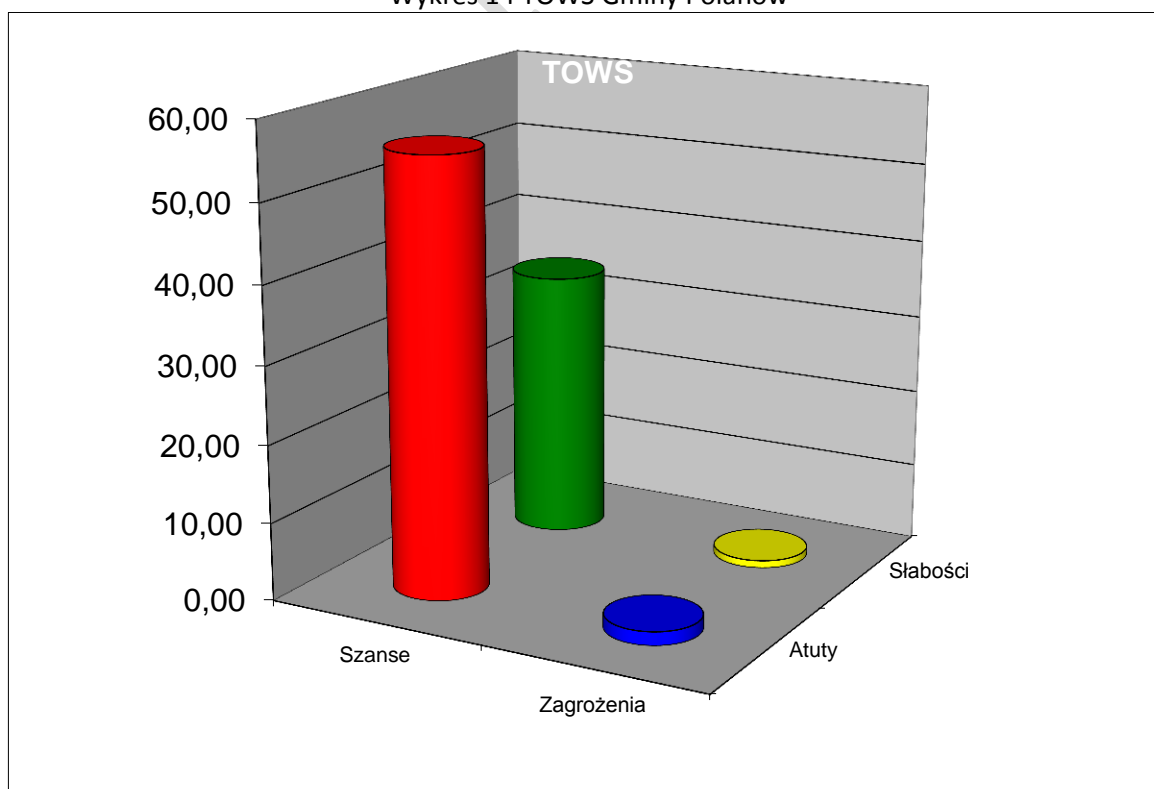
Wykres 13 SWOT Gminy Polanów

Źródło: Analiza Remedis S.A.

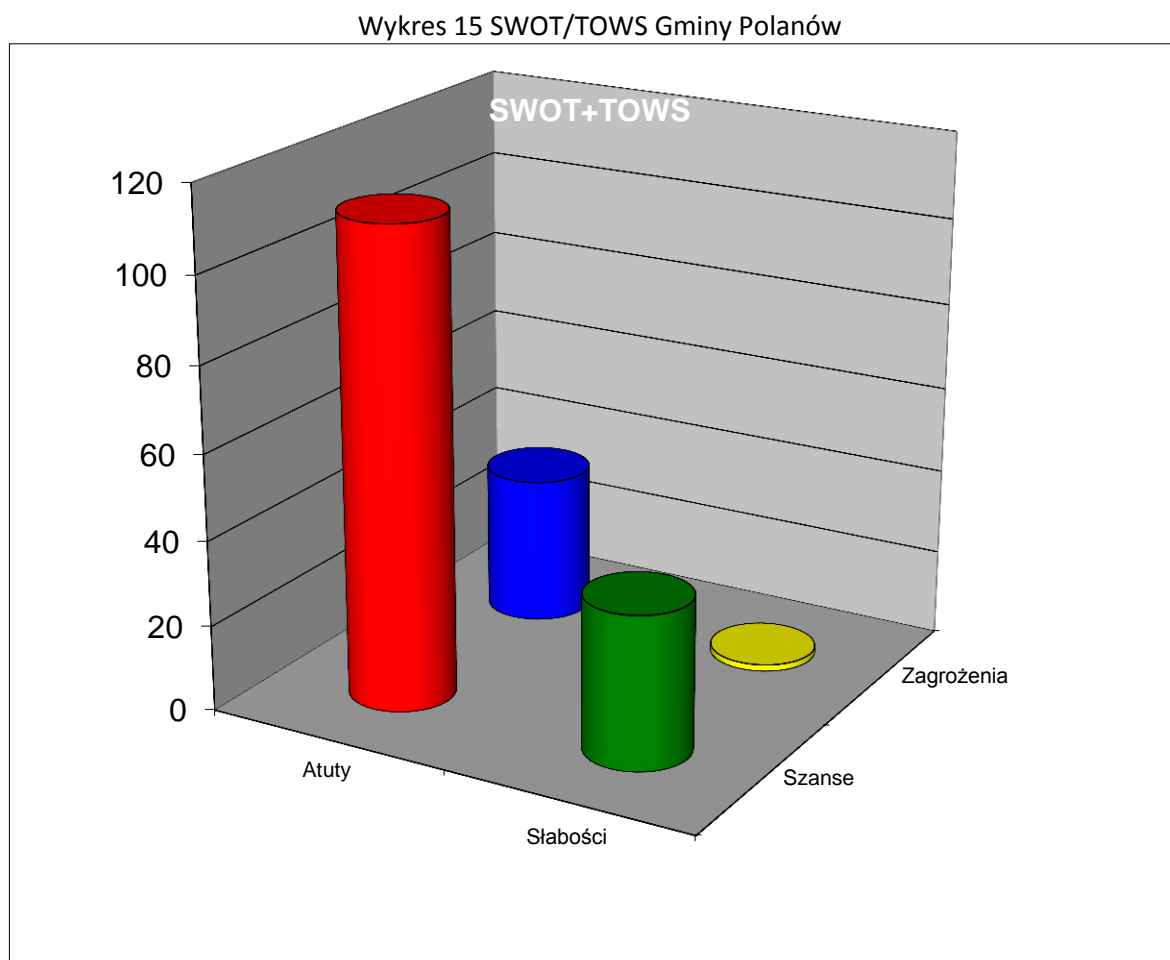
Zgodnie z przyjętą metodyką dokonano analizy TOWS, przedstawionej na wykresie 14 (pełne macierze zawarte są w rozdziale Załączniki na końcu dokumentu).

Wykres 14 TOWS Gminy Polanów

Źródło: Analiza Remedis S.A.

Zgodnie z przyjętą metodyką i dla zredukowania efektu nieproporcjonalności wag przy prowadzeniu analizy SWOT opracowano także zestawieniową analizę SWOT + TOWS. Jej wynik prezentuje wykres 15.

Źródło: Analiza Remedia S.A.

To sugeruje wybór strategii agresywnej, zwanej też „maksymaks”. Należy wykorzystywać pojawiające się szanse przy pomocy posiadanych silnych stron.

Sprowadzając powyższe uogólnione omówienie wyników analizy SWOT-TOWS strategia Gminy Polanów powinna skoncentrować się na wykorzystaniu szans:

- dalszym rozwoju rolnictwa, w szerokim rozumieniu, nie tylko jako produkcji towarowej, ale tworzenia miejsc pracy przyjaznych rolnikom i innym osobom zaangażowanym w produkcję, w rozwój otoczenia rolnictwa. Przez otoczenie rozumieć należy z jednej strony część związaną z produkcją (obsługa, skup, przetwórstwo itp.), a z drugiej strony z otoczeniem społecznym (kulturą, rekreacją, nauczaniem itp.). Działania te mają tworzyć spójną, przyjazną infrastrukturę sprzyjającą rozwojowi rolnictwa i ludzi w nim zatrudnionych,
- dalszemu rozwojowi turystyki i rekreacji wykorzystując bardzo korzystną sytuację ekologiczną gminy (agroturystyka). Gmina jest zalesiona w ponad 50% oraz na jej obszarze

znajdują się 34 jeziora. W aktualnej sytuacji można twierdzić, że największe możliwości daje turystyka weekendowa, krótkotermiowa tzn. że promować należy się pobliskich miejscowościach nadmorskich (Mielno, Dąbki, Darłowo itp.) jako uzupełnienie wypoczynku plażowego (zwłaszcza w dni z gorszą pogodą) oraz Koszalinie (całorocznie). Należy spożytkować również możliwości płynące z rosnącego znaczenia Świętej Góry Polanowskiej i wzmacniać turystykę pielgrzymkową. Działania te z jednej strony mogą przysporzyć dodatkowych źródeł dochodu gospodarstwom (np. poprzez rozwój agroturystyki), a z drugiej służyć mieszkańcom Gminy.

- pojedyncza gmina jest zbyt mała, aby sprostać wyzwaniom XXI wieku, dlatego ważnym elementem służącym rozwojowi jest współpraca z otoczeniem. Stąd waga uczesnictwa między innymi w Środkowopomorskiej Grupie Działania, Darłowskiej Lokalnej Grupie Rybackiej i Koszalińskim Obszarze Funkcjonalnym

Jednocześnie należy zwrócić uwagę na zagadnienie dobrej komunikacji, zarówno w zakresie dróg jak i komunikacji publicznej winny być przedmiotem troski władz gminnych. Należy uporządkować kanalizację w Gminie. Najciekawszym wyzwaniem zdaje się problem demografii. Niemniej warto pamiętać, że w skali pojedynczej gminy rozwiązaniem może być nie tylko rozwój wewnętrzny. Do gminy dającej dobre warunki życia będą przybywać nowi mieszkańcy z zewnątrz. Taka migracja może pomóc w rozwiązywaniu problemów demograficznych. Dlatego należy przygotować możliwości osadnicze – np. poprzez uzbrojenie terenów i właściwe przygotowanie planów zagospodarowania przestrzennego.

4.3. WIZJA ROZWOJU GMINY POLANÓW

Określiwszy strategię dla Gminy Polanów sformułowano wizję i pola rozwoju strategicznego Gminy.

Warto zauważyć, że określona wizja jest kontynuacją sformułowań użytych w poprzedniej strategii.

Realizacja wszystkich celów strategicznych powinna odbywać się w oparciu o ekologię, właściwe finanse oraz istniejącą bazę (zaplecze), a efektem powinien być wpływ na powstanie nowych miejsc pracy, spadek bezrobocia i rozwój społeczno-ekonomiczny Gminy.

5. CELE STRATEGICZNE I PROGRAMY OPERACYJNE GMINY POLANÓW

Projekt 1.1.2.2015 r.

Szczególna rola samorządu terytorialnego została zarysowana przez Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej w artykule 163, który stanowi, że samorząd terytorialny wykonuje zadania publiczne niezastrzeżone przez Konstytucję lub ustawy dla organów innych władz publicznych. Podstawowym celem działania samorządu jest osiągnięcie zrównoważonego rozwoju regionu, który prowadzi do poprawy jakości życia lokalnej społeczności. Na podstawie analiz określono kierunki rozwoju, a następnie wyłoniono główne programy strategiczne. W skład programów wchodzi zarówno działania inwestycyjne jak i nie będące inwestycjami. W obszarach inwestycyjnych planowanie operacyjne zostanie zaprezentowane w kolejnych dokumentach Gminy o charakterze operacyjnym (przede wszystkim w Wieloletniej Prognozie Finansowej). Poniżej przedstawiono karty programów strategicznych Gminy Polanów.

5.1. PROGRAMY REALIZUJĄCE CEL „ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI WYKORZYSTUJĄCEJ POTENCJAŁ EKOLOGICZNY GMINY”

Tabela 42 CEL STRATEGICZNY 1

CEL STRATEGICZNY 1	ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI WYKORZYSTUJĄCEJ POTENCJAŁ EKOLOGICZNY GMINY
Program operacyjny 1.1	Stworzenie stref aktywności gospodarczej poprzez kompleksowe przygotowanie terenów pod inwestycje
Działanie 1.1.1	Uzbrojenie terenów inwestycyjnych
Opis Działania	Uzbrojenie wszystkich terenów przeznaczonych pod inwestycje
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne, środki unijne
Miernik oceny	Liczba i powierzchnia uzbrojonych działek
Termin realizacji	2015-2025
Koordinator	Urząd Miejski w Polanowie
Działanie 1.1.2	Uregulowanie sytuacji prawnej działek przeznaczonych pod inwestycje
Opis Działania	Rozwiązanie problemów związanych z sytuacją prawną terenów przeznaczonych pod inwestycje, zakup gruntów pod inwestycje
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne
Miernik oceny	Liczba rozwiązanych problemów, zakupione grunty
Termin realizacji	2015-2025
Koordinator	Urząd Miejski w Polanowie
Działanie 1.1.3	Stworzenie pakietu preferencyjnego dla przedsiębiorców i inwestorów
Opis Działania	Analiza i wykorzystanie aktualnych, pozostających w kompetencji samorządu możliwości działania (np. zwolnienie z podatku od nieruchomości)

Potencjalne źródło finansowania	Środki własne
Miernik oceny	Liczba pozyskanych inwestorów, rozpoczętych inwestycji
Termin realizacji	2015-2025
Koordynator	Urząd Miejski w Polanowie
Działanie 1.1.4	Promocja terenów inwestycyjnych
Opis Działania	Reklama w mediach, lobbing wśród przedsiębiorców
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne
Miernik oceny	Liczba pozyskanych przedsiębiorców, rozpoczętych inwestycji
Termin realizacji	2015-2025
Koordynator	Urząd Miejski w Polanowie
Program operacyjny 1.2	Dostosowanie produkcji rolniczej oraz przetwórstwa do funkcjonowania w standardach ekologicznych
Działanie 1.2.1	Wspieranie innowacyjnych technologii
Opis Działania	Współpraca z jednostkami samorządu terytorialnego i organizacjami rolniczymi, prowadzenie szkoleń i popularyzacja rozwoju rolnictwa i usług
Potencjalne źródło finansowania	Środki unijne, krajowe, budżet gminy, środki prywatne
Miernik oceny	Liczba nowych przedsiębiorstw, miejsc pracy
Termin realizacji	2015-2025
Koordynator	Urząd Miejski w Polanowie
Działanie 1.2.2	Tworzenie i rozwój inkubatorów przetwórstwa lokalnego
Opis Działania	Wspieranie, partnerstwo oraz współpraca z osobami zainteresowanymi przetwórstwem lokalnym
Potencjalne źródło finansowania	Środki unijne, krajowe, budżet gminy, środki prywatne
Miernik oceny	Liczba wytworzonych produktów
Termin realizacji	2015-2025
Koordynator	Urząd Miejski w Polanowie
Działanie 1.2.3	Budowa dróg dojazdowych do pól
Opis Działania	Budowa dróg dojazdowych do pól sukcesywnie w poszczególnych sołectwach
Potencjalne źródło finansowania	Środki unijne, krajowe, budżet gminy
Miernik oceny	Liczba kilometrów nowych dróg
Termin realizacji	2015-2025
Koordynator	Urząd Miejski w Polanowie
Działanie 1.2.4	Propagowanie ekologicznych upraw rolnych z możliwością wystawiania płodów rolnych na imprezach okolicznościowych
Opis Działania	Promocja sprzedaży produktów rolnych podczas jarmarków, dożynek na terenie gminy, powiatu i poza jego granicami
Potencjalne źródło finansowania	Środki gminne, środki unijne, środki prywatne
Miernik oceny	Liczba producentów zdrowej żywności, ilość oferowanych produktów
Termin realizacji	2015-2025

Koordynator	Urząd Miejski w Polanowie
Działanie 1.2.5	Pomaganie w ukierunkowywaniu produkcji rolnej
Opis Działania	Stworzenie programów pomocowych, organizacja szkoleń zwłaszcza w zakresie dbałości o gleby, wspieranie restrukturyzacji rolnictwa, powiększenie ilości zadrzewień śródpolnych
Potencjalne źródło finansowania	Środki gminne, środki zewnętrzne
Miernik oceny	Liczba programów, szkoleń
Termin realizacji	2015-2025
Koordynator	Urząd Miejski w Polanowie
Program operacyjny 1.3	Wsparcie dla rozwoju przedsiębiorczości
Działanie 1.3.1	Stworzenie i wdrażanie programów pomocowych dla przedsiębiorców
Opis Działania	Wspieranie tworzenia programów pomocowych, informowanie przedsiębiorców
Potencjalne źródło finansowania	Środki gminne, środki unijne, środki prywatne
Miernik oceny	Liczba wdrożonych programów
Termin realizacji	2015-2025
Koordynator	Urząd Miejski w Polanowie
Działanie 1.3.2	Wspieranie organizacji bezpłatnych szkoleń
Opis Działania	Udostępnienie lokali, informowanie o szkoleniach
Potencjalne źródło finansowania	Środki gminne, środki unijne, środki prywatne
Miernik oceny	Liczba zorganizowanych szkoleń
Termin realizacji	W sposób ciągły
Koordynator	Urząd Miejski w Polanowie
Działanie 1.3.3	Wspieranie lokalnych porozumień rolników/przedsiębiorców
Opis Działania	Rozpoznanie i zaproszenie do współpracy działających organizacji rolniczych i przedsiębiorców
Potencjalne źródło finansowania	Środki gminne
Miernik oceny	Liczba spotkań, efekty współpracy
Termin realizacji	W sposób ciągły
Koordynator	Urząd Miejski w Polanowie
Działanie 1.3.4	Wspieranie włączenia społecznego
Opis Działania	Pomoc w otwieraniu działalności gospodarczej osobom zagrożonym wyłączeniem społecznym np. spółdzielnie socjalne
Potencjalne źródło finansowania	Środki unijne, wojewódzkie, środki gminne
Miernik oceny	Spadek liczby osób bezrobotnych i zagrożonych wyłączeniem
Termin realizacji	W sposób ciągły
Koordynator	Urząd Miejski w Polanowie
Działanie 1.3.5	Wspieranie proinnowacyjności
Opis Działania	Opracowywanie i wdrażanie nowych modeli biznesowych dla MŚP, w szczególności w celu umiędzynarodowienia, wspieranie tworzenia i poszerzania zaawansowanych zdolności w zakresie

	rozwoju produktów i usług
Potencjalne źródło finansowania	Środki unijne, wojewódzkie, środki gminne
Miernik oceny	Liczba przedsiębiorstw spełniających wymogi WRPO+ w tym zakresie
Termin realizacji	2015-2025
Koordynator	Urząd Miejski w Polanowie
Program operacyjny 1.4	Rozwój turystyki
Działanie 1.4.1	Wykorzystanie potencjału szlaków turystycznych
Opis Działania	Wyeksponowanie walorów przyrodniczych, edukacja ekologiczna, przystosowanie szlaków dla różnych odbiorców (np. dzieci)
Potencjalne źródło finansowania	Środki gminne, środki unijne, krajowe, prywatne
Miernik oceny	Liczba nowych turystów
Termin realizacji	2015-2025
Koordynator	Urząd Miejski w Polanowie
Działanie 1.4.2	Zwiększanie potencjału bazy gastronomicznej i noclegowej
Opis Działania	Podnoszenie standardów jakościowych bazy noclegowej, organizacja szkoleń, ułatwienia dla przedsiębiorców
Potencjalne źródło finansowania	Środki gminne, środki unijne, krajowe, prywatne
Miernik oceny	Liczba nowych miejsc noclegowych
Termin realizacji	2015-2025
Koordynator	Urząd Miejski w Polanowie
Działanie 1.4.3	Rozwój turystyki pielgrzymkowej – szlak św. Jakuba
Opis Działania	Wykorzystanie istniejącego potencjału związanego z Świętą Górą Polanowską
Potencjalne źródło finansowania	Środki gminne, środki unijne, krajowe, prywatne
Miernik oceny	Liczba nowych turystów,
Termin realizacji	2015-2025
Koordynator	Urząd Miejski w Polanowie
Działanie 1.4.4	Promocja i rozwój agroturystyki
Opis Działania	Działania medialne, w tym w mediach elektronicznych, szkolenia, pomoc w przekształcaniu istniejących gospodarstw rolnych w gospodarstwa agroturystyczne
Potencjalne źródło finansowania	Środki gminne, środki unijne, krajowe, prywatne
Miernik oceny	Ilość informacji wytworzonych/opublikowanych przez pracowników Urzędu Miejskiego, liczba szkoleń
Termin realizacji	W sposób ciągły
Koordynator	Urząd Miejski w Polanowie
Działanie 1.4.5	Promocja walorów Gminy
Opis Działania	Promocja walorów turystycznych i przyrodniczych gminy w pobliskich gminach nadmorskich, aktywne uczestnictwo w stowarzyszeniach, konferencjach itp. rozwój punktu informacji turystycznej, stworzenie systemu informacji wizualnej

Potencjalne źródło finansowania	Środki gminne, środki unijne, krajowe, prywatne
Miernik oceny	Wzrost liczby turystów
Termin realizacji	W sposób ciągły
Koordynator	Urząd Miejski w Polanowie

Źródło: Analiza Remedis SA, Urząd Miejski w Polanowie

Projekt 11.12.2015 r.

5.2. PROGRAMY REALIZUJĄCE CEL „DOSKONALENIE STANU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I SPOŁECZNEJ”

Tabela 43 CEL STRATEGICZNY 2

CEL STRATEGICZNY 2	DOSKONALENIE STANU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I SPOŁECZNEJ
Program operacyjny 2.1	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury drogowej
Działanie 2.1.1	Budowa dróg gminnych
Opis Działania	Budowa dróg pomiędzy poszczególnymi miejscowościami
Potencjalne źródło finansowania	Środki unijne, krajowe, budżet gminy
Miernik oceny	Liczba kilometrów wybudowanych dróg
Termin realizacji	2015-2025
Koordynator	Urząd Miejski w Polanowie
Działanie 2.1.2	Modernizacja dróg
Opis Działania	Naprawa i modernizacja istniejących odcinków drogowych, położenie nakładek bitumicznych na przygotowane do tego odcinki dróg
Potencjalne źródło finansowania	Środki unijne, krajowe, budżet gminy
Miernik oceny	Liczba kilometrów zmodernizowanych dróg
Termin realizacji	2015-2025
Koordynator	Urząd Miejski w Polanowie
Działanie 2.1.3	Modernizacja starych i budowa nowych energooszczędnych obwodów oświetleniowych
Opis Działania	Objęcie pracami związanymi z objęciem oświetleniem ulicznym odcinków dróg gdzie występują zabudowania, miejsc niebezpiecznych (przejścia dla pieszych)
Potencjalne źródło finansowania	Środki unijne, krajowe, budżet gminy
Miernik oceny	Ilość kilometrów oświetlonych dróg
Termin realizacji	2015-2025
Koordynator	Urząd Miejski w Polanowie
Działanie 2.1.4	Podnoszenie bezpieczeństwa dróg
Opis Działania	W zależności od potrzeb miejscowych dbałość o właściwe oznakowanie, wprowadzanie progów i szykan spowalniających, budowa chodników
Potencjalne źródło finansowania	Środki unijne, krajowe, budżet gminy i powiatu
Miernik oceny	Liczba rozwiązanych problemów
Termin realizacji	2015-2025
Koordynator	Urząd Miejski w Polanowie
Działanie 2.1.5	Budowa i modernizacja chodników i parkingów
Opis Działania	Budowa i modernizacja chodników na osiedlach i przy drogach,

	budowa i modernizacja parkingów w okolicach atrakcji turystycznych
Potencjalne źródło finansowania	Środki unijne, krajowe, budżet gminy i powiatu
Miernik oceny	Liczba kilometrów nowych i zmodernizowanych chodników
Termin realizacji	2015-2024
Koordynator	Urząd Miejski w Polanowie
Program operacyjny 2.2	Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnych, deszczowych i wodociągowych
Działanie 2.2.1	Budowa i modernizacja systemu kanalizacyjnego gminy
Opis Działania	Budowa i modernizacja kanalizacji i oczyszczalni ścieków
Potencjalne źródło finansowania	Środki unijne, krajowe, budżet gminy
Miernik oceny	Liczba mieszkańców korzystających z kanalizacji
Termin realizacji	W sposób ciągły
Koordynator	Urząd Miejski w Polanowie
Działanie 2.2.2	Budowa przydomowych i zbiorczych oczyszczalni ścieków we wszystkich miejscowościach gminy nieposiadających kanalizacji
Opis Działania	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków
Potencjalne źródło finansowania	Środki unijne, środki gminne, środki Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska
Miernik oceny	Liczba nowych przydomowych oczyszczalni ścieków
Termin realizacji	2015-2025
Koordynator	Urząd Miejski w Polanowie
Działanie 2.2.3	Modernizacja istniejącej sieci wodociągowej
Opis Działania	Modernizacja istniejącej sieci wodociągowej, organizacja środków finansowych, budowa sieci
Potencjalne źródło finansowania	Środki unijne, krajowe, budżet gminy
Miernik oceny	Zmodernizowane i wybudowane odcinki sieci
Termin realizacji	W sposób ciągły
Koordynator	Urząd Miejski w Polanowie
Działanie 2.2.4	Odbudowa naturalnej retencji
Opis Działania	Renaturyzacja cieków wodnych i odbudowa naturalnej retencji na terenie Gminy Polanów
Potencjalne źródło finansowania	Środki unijne, środki gminne, środki Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska
Miernik oceny	Liczba zrealizowanych projektów
Termin realizacji	W sposób ciągły
Koordynator	Urząd Miejski w Polanowie
Program operacyjny 2.3	Rozbudowa gminnej infrastruktury rekreacyjno-sportowej
Działanie 2.3.1	Budowa boisk sportowych wraz z zapleczem
Opis Działania	Budowa boisk, przystosowanie boisk do gry w piłkę nożną, ręczną, koszykówkę, tenisa itp. z zapleczem, przygotowanie zaplecza dla boisk
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne, krajowe, unijne

Miernik oceny	Liczba odbywających się zajęć, liczba nowych boisk
Termin realizacji	2015-2025
Koordynator	Urząd Miejski w Polanowie
Działanie 2.3.2	Wybudowanie placów zabaw i siłowni na powietrzu
Opis Działania	Wybudowanie placów zabaw oraz miejsc ze sprzętem do ćwiczeń oraz ich doposażenie w poszczególnych sołectwach
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne, krajowe, środki unijne
Miernik oceny	Liczba wybudowanych elementów infrastruktury, liczba osób korzystających z niej
Termin realizacji	2015-2025
Koordynator	Urząd Miejski w Polanowie
Działanie 2.3.3	Budowa nowych i modernizacja istniejących ścieżek rowerowych
Opis Działania	Zaprojektowanie ścieżek i ich budowa oraz modernizacja istniejących
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne, krajowe, środki unijne
Miernik oceny	Ilość kilometrów wybudowanych ścieżek
Termin realizacji	2015-2025
Koordynator	Urząd Miejski w Polanowie
Działanie 2.3.4	Wykorzystanie potencjału Warblewskiej Góry
Opis Działania	Stworzenie Centrum Aktywnego Wypoczynku z platformą widokową, wyciągiem i całoroczną rynną saneczkową,
Potencjalne źródło finansowania	Środki gminne, środki unijne, krajowe, prywatne
Miernik oceny	Realizacja elementów projektu
Termin realizacji	2015-2025
Koordynator	Urząd Miejski w Polanowie
Działanie 2.3.5	Modernizacja istniejących świetlic wiejskich
Opis Działania	Przygotowanie planów, modernizacja
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne, krajowe, unijne
Miernik oceny	Liczba zmodernizowanych placówek, stopień wykorzystania świetlic
Termin realizacji	2015-2025
Koordynator	Urząd Miejski w Polanowie
Program operacyjny 2.4	Modernizacja bazy oświatowej
Działanie 2.4.1	Modernizacja istniejących świetlic przyszkolnych
Opis Działania	Przygotowanie planów, modernizacja
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne, krajowe, unijne
Miernik oceny	Liczba zmodernizowanych placówek, liczba dzieci z nich korzystających
Termin realizacji	2015-2025
Koordynator	Urząd Miejski w Polanowie
Działanie 2.4.2	Budowa sal komputerowych z dostępem do Internetu

Opis Działania	Stworzenie planów, pozyskanie środków finansowych, budowa, wyposażenie sal w komputery z dostępem do Internetu
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne, krajowe, unijne
Miernik oceny	Liczba sal komputerowych, liczba dzieci z nich korzystających
Termin realizacji	2015-2025
Koordynator	Urząd Miasta i Gminy Polanów
Działanie 2.4.3	Poprawa stanu bazy szkolnej i przedszkolnej
Opis Działania	Budowa, rozbudowa, remonty budynków, sal gimnastycznych
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne, krajowe, unijne
Miernik oceny	Wielkość nakładów
Termin realizacji	2015-2024
Koordynator	Urząd Miejski w Polanowie
Program operacyjny 2.5	Wspieranie gospodarki niskoemisyjnej
Działanie 2.5.1	Rozwój fotowoltaiki, energii wiatrowej i pochodzącej z biomasy
Opis Działania	Rozpoznanie lokalnych możliwości, rozpoznanie możliwości finansowania, wspieranie działań edukacyjnych w zakresie programu
Potencjalne źródło finansowania	Środki unijne, wojewódzkie, gminne, prywatne
Miernik oceny	Liczba zrealizowanych działań edukacyjnych i liczba zrealizowanych projektów
Termin realizacji	2015-2025
Koordynator	Urząd Miejski w Polanowie
Działanie 2.5.2	Wspieranie inteligentnego zarządzania energią
Opis Działania	Modernizacja obiektów publicznych w celu zastosowania nowoczesnych rozwiązań
Potencjalne źródło finansowania	Środki unijne, wojewódzkie, gminne, prywatne
Miernik oceny	Liczba zrealizowanych projektów
Termin realizacji	2015-2025
Koordynator	Urząd Miejski w Polanowie
Działanie 2.5.3	Kompleksowa termomodernizacja budynków użyteczności publicznej
Opis Działania	Przygotowanie wymaganych dokumentów do przeprowadzenia termomodernizacji budynków; wykonanie prac
Potencjalne źródło finansowania	Środki unijne, środki krajowe, budżet gminy
Miernik oceny	Liczba budynków objętych termomodernizacją, osiągnięte oszczędności energii
Termin realizacji	2015-2025
Koordynator	Urząd Miejski w Polanowie
Program operacyjny 2.6	Upowszechnienie dostępu do Internetu szerokopasmowego
Działanie 2.6.1	Zapewnienie dostępu do sieci szerokopasmowej na terenie Gminy

Opis Działania	Stworzenie projektu, znalezienie środków na budowę lokalnej sieci w oparciu o istniejące węzły
Potencjalne źródło finansowania	Środki unijne, krajowe, wojewódzkie, gminne, prywatne
Miernik oceny	Liczba osób korzystających z szerokopasmowego Internetu
Termin realizacji	2015-2025
Koordinator	Urząd Miejski w Polanowie
Działanie 2.6.2	Stworzenie Publicznych Punktów Dostępu do Internetu
Opis Działania	Udostępnienie Internetu np. w świetlicach wiejskich
Potencjalne źródło finansowania	Środki gminne, krajowe, powiatowe, unijne
Miernik oceny	Liczba miejsc, w których można korzystać z Internetu
Termin realizacji	W sposób ciągły
Koordinator	Urząd Miejski w Polanowie

Źródło: Analiza Remedis SA, Urząd Miejski w Polanowie

Projekt 11.12.2015 r.

5.3. PROGRAMY REALIZUJĄCE CEL „SPOŁECZEŃSTWO OBYWATELSKIE”

Tabela 44 CEL STRATEGICZNY 3

CEL STRATEGICZNY 3	SPOŁECZEŃSTWO OBYWATELSKIE
Program operacyjny 3.1	Zaspokojenie potrzeb rekreacyjnych i wypoczynkowych dzieci i młodzieży
Działanie 3.1.1	Organizowanie różnych form letniego wypoczynku dla dzieci i młodzieży
Opis Działania	Przekazywanie środków, pomoc w organizacji imprez, konkursów
Potencjalne źródło finansowania	Środki unijne, środki gminne, środki prywatne
Miernik oceny	Liczba uczestników
Termin realizacji	W sposób ciągły
Koordynator	Urząd Miejski w Polanowie
Działanie 3.1.2	Współpraca z klubami sportowymi, zrzeszającymi osoby uprawiające różne dyscypliny sportu
Opis Działania	Ciągła współpraca jednostek podległych Urzędowi Miejskiemu z klubami działającymi i mogącymi działać na terenie Gminy
Potencjalne źródło finansowania	Środki krajowe, środki unijne, budżet gminy, środki prywatne
Miernik oceny	Liczba wydarzeń sportowych
Termin realizacji	W sposób ciągły
Koordynator	Urząd Miejski w Polanowie
Program operacyjny 3.2	Zaspokojenie potrzeb kulturalnych mieszkańców Gminy
Działanie 3.2.1	Aktywne instytucje kultury
Opis Działania	Organizowanie i wspieranie organizacji koncertów, wystaw, odczytów, imprez artystycznych, rozrywkowych a także plenerowych
Potencjalne źródło finansowania	Środki krajowe, środki unijne, budżet gminy, środki prywatne, środki partnerów
Miernik oceny	Stopień realizacji programu
Termin realizacji	W sposób ciągły
Koordynator	Urząd Miejski w Polanowie
Działanie 3.2.2	Kultywowanie i promocja tradycji
Opis Działania	Wspieranie wszelkich działań przypominających i utrwalających tradycje lokalne. Formy to np.: organizacja konkursów artystycznych o charakterze lokalnym, wspieranie tworzenia wystaw, zespołów kultywujących lokalną twórczość, poszukiwanie partnerów
Potencjalne źródło finansowania	Środki krajowe, środki unijne, budżet gminy, środki partnerów
Miernik oceny	Liczba wydarzeń
Termin realizacji	W sposób ciągły
Koordynator	Urząd Miejski w Polanowie
Działanie 3.2.3	Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego

Opis Działania	Wspieranie rozwoju istniejących i wspomaganie w powstawaniu nowych organizacji pozarządowych
Potencjalne źródło finansowania	Środki krajowe, środki unijne, budżet gminy, środki partnerów
Miernik oceny	Poniesione nakłady
Termin realizacji	2015-2025
Koordynator	Urząd Miejski w Polanowie
Program operacyjny 3.3	Dbłość o wysoki poziom bezpieczeństwa społecznego
Działanie 3.3.1	Zapewnienie nowoczesnego sprzętu dla OSP
Opis Działania	Zakup sprzętu specjalistycznego sprzętu
Potencjalne źródło finansowania	Środki unijne, środki krajowe, budżet gminy
Miernik oceny	Wartość dostarczonego do OSP sprzętu
Termin realizacji	2015-2025
Koordynator	Urząd Miejski w Polanowie
Działanie 3.3.2	Modernizacja bazy lokalowej OSP
Opis Działania	Przebudowy strażnic i świetlic, remonty strażnic itp.
Potencjalne źródło finansowania	Środki unijne, środki krajowe, budżet gminy
Miernik oceny	Liczba zrealizowanych inwestycji
Termin realizacji	2015-2025
Koordynator	Urząd Miejski w Polanowie
Program operacyjny 3.4	Aktywne i zdrowe starzenie się
Działanie 3.4.1	Kształtowanie i promocja aktywnych postaw na rzecz zdrowego i aktywnego stylu życia
Opis Działania	Zajęcia rekreacyjne, kulturalne, spotkania integracyjne
Potencjalne źródło finansowania	Środki krajowe, środki unijne, budżet Gminy, środki prywatne
Miernik oceny	Liczba aktywnych uczestników
Termin realizacji	W sposób ciągły
Koordynator	Urząd Miejski w Polanowie
Działanie 3.4.2	Stworzenie punktu dziennej opieki dla osób starszych i niepełnosprawnych
Opis Działania	Prowadzenie zajęć rehabilitacyjnych, zapewnienie ludziom aktywnego spędzania czasu, prowadzenie terapii zajęciowych, uruchomienie idei wolontariatu wśród mieszkańców, zapewnienie konsultacji i porad
Potencjalne źródło finansowania	Środki gminne, środki unijne i krajowe
Miernik oceny	Liczba osób korzystających z pomocy, liczba wolontariuszy, stworzenie punktu dziennej opieki
Termin realizacji	2015-2025
Koordynator	Urząd Miejski w Polanowie
Działanie 3.4.2	Profilaktyka zdrowotna
Opis Działania	Profilaktyka zmierzająca do zmniejszenia ilości chorób

	reumatycznych, alergicznych, onkologicznych, psychiatrycznych, wad postawy, wymowy itd.
Potencjalne źródło finansowania	Środki unijne, środki krajowe, środki gminne, środki prywatne
Miernik oceny	Liczba osób objętych działaniami profilaktycznymi
Termin realizacji	W sposób ciągły
Koordynator	Urząd Miejski w Polanowie
Program operacyjny 3.5	Uczenie się przez całe życie (LLL)
Działanie 3.5.1	Stworzenie programów doszkalających w zakresie obsługi nowoczesnych urządzeń, Internetu, walka z wykluczeniem społecznym
Opis działania	Zakup programów, przeszkolenie osób
Potencjalne źródło finansowania	Środki gminne, krajowe, powiatowe, unijne
Miernik oceny	Liczba osób korzystających ze szkoleń
Termin realizacji	2015-2025
Koordynator	Urząd Miejski w Polanowie
Działanie 3.5.2	Rozwój infrastruktury społeczeństwa informacyjnego
Opis działania	Upowszechnienie dostępu mieszkańców do usług elektronicznych
Potencjalne źródło finansowania	Środki krajowe, środki unijne, budżet Gminy, środki prywatne
Miernik oceny	Liczba osób korzystających z komunikacji elektronicznej szkoleń
Termin realizacji	2015-2025
Koordynator	Urząd Miejski w Polanowie
Działanie 3.5.3	Wspieranie rozwoju e-społeczeństwa
Opis działania	Wspieranie wprowadzania rozwiązań TIK dla e-administracji, e-uczenia się, e-włączenia społecznego, e-kultury i e-zdrowia
Potencjalne źródło finansowania	Środki gminne, krajowe, powiatowe, unijne
Miernik oceny	Liczba prowadzonych projektów
Termin realizacji	W sposób ciągły
Koordynator	Urząd Miejski w Polanowie
Działanie 3.5.4	Promocja postaw ekologicznych
Opis działania	Szkolenia, warsztaty, inicjatywy społeczne, działania medialne
Potencjalne źródło finansowania	Środki unijne, środki krajowe, budżet gminy, środki prywatne
Miernik oceny	Liczba podjętych kampanii informacyjnych, ilość zajęć
Termin realizacji	2015-2024
Koordynator	Urząd Miejski w Polanowie

Źródło: Analiza Remedis SA, Urząd Miejski w Polanowie

5.4. PROGRAMY REALIZUJĄCE CEL „REWITALIZACJA”

Tabela 45 CEL STRATEGICZNY 4

CEL STRATEGICZNY 4	REWITALIZACJA
Program operacyjny 4.1	Rewitalizacja społeczna
Działanie 4.1.1	Przeciwdziałanie bezrobociu i aktywizacja lokalnego rynku pracy
Opis Działania	organizacja kształcenia w zakresie zdobywania umiejętności rzemieślniczych, stymulacja inwestycji lokalnych kreujących nowe miejsca pracy, współpraca z lokalnymi przedsiębiorcami
Potencjalne źródło finansowania	Środki unijne, powiatowe, gminne, prywatne
Miernik oceny	Liczba bezrobotnych, liczba osób, które pracę znalazły, liczba osób przeszkolonych
Termin realizacji	W sposób ciągły
Koordynator	Urząd Miejski w Polanowie
Działanie 4.1.2	Kształtowanie nowych wzorców zachowań w grupach osób zagrożonych bezpośrednio wykluczeniem aby wzbudzić w nich potrzebę zmiany swojej sytuacji życiowej
Opis Działania	Organizacja systemu pomocy indywidualnej w zakresie eliminacji bezradności życiowej, wprowadzenie instytucji indywidualnego asystenta socjalnego, organizacja systemu stałych działań w zakresie pomocy psychologicznej, treningu motywacyjnego, treningu interpersonalnego, organizacja lokalnych grup wsparcia
Potencjalne źródło finansowania	Środki unijne, powiatowe, gminne, prywatne
Miernik oceny	Liczba osób korzystających z LGW, liczba osób przeszkolonych, liczba osób korzystających z pomocy asystenta socjalnego, liczba osób korzystających z pomocy psychologicznej
Termin realizacji	W sposób ciągły
Koordynator	Urząd Miejski w Polanowie
Działanie 4.1.3	Konstruktywna, długofalowa pomoc ludziom słabym i bezradnym
Opis Działania	Organizacja systemu pomocy indywidualnej w zakresie eliminacji bezradności życiowej, wprowadzenie instytucji indywidualnego asystenta socjalnego, organizacja systemu stałych działań w zakresie pomocy psychologicznej, treningu motywacyjnego, treningu interpersonalnego, organizacja lokalnych grup wsparcia
Potencjalne źródło finansowania	Środki unijne, powiatowe, gminne, prywatne
Miernik oceny	Liczba osób korzystających z LGW, liczba osób przeszkolonych, liczba osób korzystających z pomocy asystenta socjalnego, liczba osób korzystających z pomocy psychologicznej
Termin realizacji	W sposób ciągły
Koordynator	Urząd Miejski w Polanowie
Program operacyjny 4.2	Rewitalizacja przestrzenna i funkcjonalna

Działanie 4.2.1	Uporządkowanie struktury urbanistycznej w Polanowie
Opis Działania	Przygotowanie planów urbanistycznych dla zidentyfikowanych obszarów zdegradowanych bądź wymagających modernizacji, przygotowanie scenariuszy realizacji projektowanych działań naprawczych, stymulowanie na poziomie lokalnym współpracy w formie partnerstwa publiczno-prywatnego, dbanie o kondycję substancji mieszkaniowej (remonty, renowacje), szerokie konsultacje społeczne
Potencjalne źródło finansowania	Środki unijne, powiatowe, gminne, prywatne
Miernik oceny	Liczba wykonanych prac
Termin realizacji	W sposób ciągły
Koordynator	Urząd Miejski w Polanowie
Działanie 4.2.2	Remonty i unowocześnienie substancji mieszkaniowej na terenie gminy
Opis Działania	Przygotowanie planów urbanistycznych dla zidentyfikowanych obszarów zdegradowanych bądź wymagających modernizacji, przygotowanie scenariuszy realizacji projektowanych działań naprawczych, stymulowanie na poziomie lokalnym współpracy w formie partnerstwa publiczno-prywatnego, dbanie o kondycję substancji mieszkaniowej (remonty, renowacje), szerokie konsultacje społeczne
Potencjalne źródło finansowania	Środki unijne, powiatowe, gminne, prywatne
Miernik oceny	Liczba wykonanych prac
Termin realizacji	W sposób ciągły
Koordynator	Urząd Miejski w Polanowie
Działanie 4.2.3	Modernizacja zagospodarowania przestrzeni publicznych (parki, place, ulice) w Polanów i dostosowanie ich do potrzeb mieszkańców
Opis Działania	Przygotowanie planów urbanistycznych dla zidentyfikowanych obszarów zdegradowanych bądź wymagających modernizacji, przygotowanie scenariuszy realizacji projektowanych działań naprawczych, stymulowanie na poziomie lokalnym współpracy w formie partnerstwa publiczno-prywatnego, dbanie o kondycję substancji mieszkaniowej (remonty, renowacje), szerokie konsultacje społeczne
Potencjalne źródło finansowania	Środki unijne, powiatowe, gminne, prywatne
Miernik oceny	Liczba wykonanych prac
Termin realizacji	W sposób ciągły
Koordynator	Urząd Miejski w Polanowie
Działanie 4.2.4	Wykonanie niezbędnych prac remontowych w obiektach zabytkowych w gminie oraz stała dbałość o ich dobrą kondycję techniczną w celu ochrony dziedzictwa kulturowego
Opis Działania	Rewitalizacja zabytkowych parków i obiektów na terenie Gminy, Zorganizowanie finansowania, wybór wykonawców i obiektów najbardziej potrzebujących modernizacji, poprawa zdrowotności

	drzewostanu, wykonanie nowych ścieżek, ławek, oświetlenia oraz obiektów małej architektury, dbałość o stan techniczny i sposób użytkowania obiektów dziedzictwa historycznego w gminie
Potencjalne źródło finansowania	Środki unijne, powiatowe, gminne, prywatne
Miernik oceny	Zrewitalizowane parki i obiekty historyczne
Termin realizacji	W sposób ciągły
Koordynator	Urząd Miejski w Polanowie

Źródło: Analiza Remedis SA, Urząd Miejski w Polanowie

Warto dodać, że wymienione powyżej zadania nie są wartościowane ze względu na skutki dla jak największej części mieszkańców. Takie hierarchizowanie należy zrealizować każdorazowo decydując o przyznaniu środków na realizację w ramach kolejnego budżetu i kolejnego WPF-u. Niemniej w praktyce należy się spodziewać, że podstawowym czynnikiem priorytetyzującym zadania będzie możliwość pozyskania dofinansowania bezzwrotnego. To bowiem pozwoli na swoiste lewarowanie możliwości budżetowych i maksymalizacji wartościowej zrealizowanych na rzecz mieszkańców działań.

6. STRATEGIA POLANÓW A INNE DOKUMENTY STRATEGICZNE

Projekt 11.12.2015 r.

W niniejszym rozdziale dokonano prezentacji Strategii Rozwoju Gminy Polanów w latach 2015 – 2025 na tle innych dokumentów strategicznych – przede wszystkim Strategii Rozwoju Kraju 2020 i Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju Polska 2030, Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego oraz Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2014-2020. Analiza wykazuje zbieżność strategii Gminy z dokumentami strategicznymi wyższego szczebla dotyczącymi Gminy.

6.1. STRATEGIA ROZWOJU KRAJU 2020, DŁUGOOKRESOWA STRATEGII ROZWOJU KRAJU POLSKA 2030

Ze względu na korzystną sytuację w zakresie edukacji, opieki zdrowotnej i społecznej Strategia Rozwoju Gminy Polanów nie poświęca tym zagadnieniom zbyt wiele uwagi. Natomiast wykazuje pełną zbieżność z dokumentami o charakterze krajowym, które wskazują konieczność zrównoważonego rozwoju rolnictwa i leśnictwa. Strategia rozwija tematykę nowoczesności w produkcji rolnej i rozwojowi przetwórstwa rolnego. Ponadto poświęca wiele uwagi zmianie pojęcia „wiejskości”, w tym w znacznej mierze konieczności uzupełnienia dotychczasowej produkcji rolnej innymi działaniami.

6.2. RAPORT POLSKA 2030. WYZWANIA ROZWOJOWE

Raport Polska 2030 przedstawia wyzwania jakie powinniśmy podjąć w perspektywie roku 2030 tj.:

- Wzrost i konkurencyjność,
- Sytuacja demograficzna,
- Wysoka aktywność zawodowa oraz adaptacyjność zasobów pracy,
- Odpowiedni potencjał infrastruktury,
- Bezpieczeństwo energetyczno-klimatyczne,
- Gospodarka oparta na wiedzy i rozwój kapitału intelektualnego,
- Solidarność i spójność regionalna,
- Poprawa spójności społecznej,
- Sprawne państwo,
- Wzrost kapitału społecznego Polski.

Realizacja celów strategicznych określonych w Strategii Rozwoju Gminy Polanów przyczyni się do urzeczywistniania tych wyzwań w skali pojedynczej gminy.

6.3. KONCEPCJA PRZESTRZENNEGO ZAGOSPODAROWANIA KRAJU 2030

W KPZK 2030 rozwój kraju traktowany jest w sposób kompleksowy. Oznacza to, że zadaniem zagospodarowania przestrzennego jest godzenie interesów różnych użytkowników przestrzeni (mieszkańców, przedsiębiorców, inwestorów, państwa). Powinno być spójne z decyzjami podejmowanymi w innych obszarach dotyczących np. inwestycji infrastrukturalnych, potrzeby rozwoju miast, ochrony terenów zielonych.

KPZK wskazuje najpilniejsze problemy zagospodarowania polskiej przestrzeni i konkretne działania naprawcze w sześciu obszarach tematycznych dla:

- Poprawy konkurencyjności największych miast i powiązań między nimi,
- Tworzenia warunków równomiernego rozwoju poza dużymi miastami,
- Rozwoju infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej (np. sieci szerokopasmowe),
- Poszanowania środowiska naturalnego i walorów krajobrazowych, a także kulturowych,
- Wzmacniania odporności Polski na zagrożenia związane z bezpieczeństwem energetycznym (np. poprzez budowanie połączeń energetycznych z sąsiednimi państwami) czy ekstremalnymi zjawiskami naturalnymi (np. powodziami),
- Systematycznej budowy i utrzymania skutecznego systemu planowania przestrzennego (np. eliminowania chaotycznego sposobu zabudowy przedmieść).

Koncepcje zawarte w Strategii Gminy Polanów zawierają założenia Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030.

6.4. KRAJOWA STRATEGIA ROZWOJU REGIONALNEGO 2010-2020: REGIONY, MIASTA, OBSZARY WIEJSKIE

Główny cel strategiczny polityki regionalnej określony w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020 to:

- Efektywne wykorzystanie specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym.

Realizacja tego celu jest możliwa dzięki koncentracji środków w obszarach i działaniach, które największym stopniu będą przyczyniały się do realizacji celów szczegółowych tj.:

- Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów,
- Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych,
- Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie.

Strategia Rozwoju Gminy Polanów na lata 2015-2025 będzie realizować założenia Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego na lata 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie.

6.5. STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO DO ROKU 2020

Spójność dokumentów strategicznych Gminy wymaga połączenia celów Strategii z dokumentem nadrzędnym, jakim jest strategia województwa. Spójność ta realizowana jest na poziomie celów strategicznych obu dokumentów, które przekładają się dalej na konkretne zadania inwestycyjne.

Strategia Rozwoju Gminy Polanów poprzez wykonanie zaplanowanych programów rozwojowych, realizować będzie cele strategiczne wyznaczone w Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020 o nazwach:

- Wzrost innowacyjności i efektywności gospodarowania,
- Wzmacnianie mechanizmów rynkowych i otoczenia gospodarczego,
- Zwiększenie przestrzennej konkurencyjności regionu,
- Zachowanie i ochrona wartości przyrodniczych, racjonalna gospodarka zasobami,
- Budowanie otwartej i konkurencyjnej społeczności,
- Wzrost tożsamości i spójności społecznej regionu.,

6.6. PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

Strategicznym celem zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego jest zrównoważony rozwój przestrzenny, służący integracji przestrzeni regionalnej z przestrzenią europejską i krajową, spójności wewnętrznej województwa, zwiększeniu jego konkurencyjności oraz podniesieniu poziomu i jakości życia mieszkańców do średniego poziomu w Unii Europejskiej.

Programy operacyjne Strategii Rozwoju Gminy Polanów są zbieżne z celami szczegółowymi Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego.

Projekt 11.12.2015r.

7. WDRAŻANIE STRATEGII

Projekt 11.12.2015 r.

7.1. METODY ZARZĄDZANIA I MONITOROWANIA STRATEGII ROZWOJU GMINY POLANÓW NA LATA 2015-2025

Strategia jest dokumentem planowania długookresowego, który stanowi podstawę do precyzowania rozwojowych przedsięwzięć społecznych i gospodarczych. Sądzić należy, że aktualizacja Strategii jeden raz w okresie czteroletniej kadencji władz samorządowych winna zapewnić jej wystarczające dostosowanie do zmieniającej się sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy.

Zaprezentowane opracowanie zawiera zbiór celów strategicznych Gminy. Określenie „cel” określa zarówno pojedyncze działanie, wiele działań bądź wręcz odwołuje się do spójnego opracowania.

W skali krótko i średniookresowej aktualizacje planów rozwojowych gminy zapewnia przygotowanie i doroczny przegląd budżetów i Wieloletnich Prognoz Finansowych. Monitoring i ewaluacja oprócz dokonania oceny stopnia realizacji działań zapisanych w Strategii polega na wprowadzaniu modyfikacji zgodnie ze zmieniającymi się warunkami wpływającymi na rozwój społeczny i gospodarczy Gminy.

Realizacja zadań odbywać się będzie poprzez uchwalanie i realizację kolejnych budżetów. W pozostałych obszarach cele opisane w Strategii winny stać się podstawą projektów realizowanych przez samorząd.

Władze Gminy wypełniając strategię winny podejmować decyzje określające: rodzaj zadań i ich hierarchię, zakres finansowania, okres i kolejność realizacji zadań. Zarządzanie finansowe polega na wdrażaniu przyjętych przez Radę Miasta kolejnych budżetów i WPF-ów, analizujących aktualne możliwości inwestycyjne. Aktualne dokumenty (budżet i WPF) są dostępne każdorazowo na stronie BIP Gminy Polanów.

Bezpośrednim wskaźnikiem wykonania strategii będzie stopień realizacji zaplanowanych projektów. Poszczególne „cele” opisane w strategii posiadają określone mierniki oceny będące podstawą do budowania szczegółowych zasad oceny postępu prac nad programami. Sposób prezentacji osiągnięć w realizacji strategii to decyzja władz Gminy. Monitorowanie i ocena zarówno Strategii jak i innych programów polegać winno na porównaniu osiągniętego stanu

do założeń opisanych w odpowiednich programach na podstawie analizy sprawozdań rzeczowych i finansowych jednostek organizacyjnych Gminy.

Urząd Miejski w Polanowie jako instytucja wdrażająca Strategię jest odpowiedzialny za:

- zbieranie i udostępnianie danych na temat postępów wdrażania oraz przebiegu realizacji Strategii,
- zapewnienie spójności różnych dokumentów programowych.

W przyjętej hierarchii dokumentów programowych podstawowe informacje pokazujące realizację Strategii zawierają w sobie sprawozdania z wykonania budżetu Gminy.

Strategia Rozwoju Gminy Polanów została opracowana przy założeniu, że jej sporządzenie przyczyni się do planowego zarządzania wymagającego okresowych weryfikacji luki pomiędzy stanem faktycznym i stanem pożądanym w Gminie.

7.2. SPOSOBY INICJOWANIA WSPÓŁPRACY MIĘDZY SEKTOREM PUBLICZNYM, PRYWATNYM I ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI

Do zadań Gminy należy współpraca i wspieranie wybranych przedsięwzięć organizacji pozarządowych działających na jej terenie. Sposób przygotowania i monitorowania strategii i innych dokumentów związanych z rozwojem Gminy gwarantuje włączenie organizacji pozarządowych i sektora prywatnego we współpracę z sektorem publicznym. Dodatkowo należy wspomnieć, że skład Rady Miasta będącej szeroką reprezentacją mieszkańców Gminy sprzyja łączeniu różnych środowisk w aktywności na rzecz Gminy. Bezpośrednio w zgłaszaniu i przy opracowywaniu zadań biorą czynny udział organizacje pozarządowe oraz społeczeństwo zarówno poprzez włączanie się bezpośrednio jak i poprzez swoich przedstawicieli w Radzie Miasta.

Gmina inicjuje współpracę z instytucjami sektora publicznego i lokalnymi przedsiębiorstwami sektora prywatnego poprzez organizowanie wspólnych spotkań dla przedstawicieli tych jednostek.

7.3. PUBLIC RELATIONS STRATEGII GMINY POLANÓW

Istotną uwagę władze Gminy przykładają do przekazywania społeczności lokalnej rzeczowej i wyczerpującej informacji na temat realizacji Strategii. Public Relations, którego zadaniem jest upowszechnianie zamierzeń Strategii i dokumentów związanych pośród przyszłych beneficjentów (w tym zwłaszcza mieszkańców), jednostek podległych i innych podmiotów odbywa się poprzez trzy formy komunikacji:

- serwisy internetowe – będące szybkim i ogólnodostępnym źródłem informacji o aktualnych działaniach i stanowią dla opinii publicznej kompleksowe źródło informacji o założeniach i osiągnięciach strategii,
- współpracę z mediami – działania wykorzystujące współpracę z prasą, radiem, telewizją o zasięgu lokalnym będą kluczowym elementem przy realizacji Strategii i dokumentów związanych,
- bezpośrednie działania informacyjno-promocyjne Burmistrza Gminy.

Podstawowym celem działań związanych z Public Relations Strategii jest dotarcie do jak najszerszej grupy odbiorców końcowych działań podejmowanych w ramach Strategii, a więc do mieszkańców Gminy, przedsiębiorców lokalnych, organizacji społecznych. Informowanie społeczności lokalnej o realizacji Strategii Gminy odbywać się będzie w sposób pośredni – medialny, jak i bezpośredni – interaktywny. Pośrednio informacje zamieszczane będą w lokalnej prasie, na stronie internetowej Gminy, w materiałach i broszurach promocyjnych i informacyjnych.

Projekt 17.12.2015 r.

8. ZAŁĄCZNIKI

1. Dokumenty strategiczne Gminy powiązane ze strategią rozwoju

- Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy i Miasta Polanów.
- Waloryzacja Przyrodnicza Gminy Polanów (Operat Generalny).
- Program Usuwania Azbestu i Wyrobów Zawierających Azbest dla Miasta i Gminy Polanów na lata 2008-2032.
- Aktualizacja Programu ochrony środowiska dla Gminy Polanów na lata 2014-2017 z perspektywą na lata 2018-2021.

Aktualne dokumenty strategiczne są dostępne na stronach internetowych Gminy.

Projekt 11.12.2015r.

2. Macierz analizy SWOT Gminy Polanów

Cecha bilansowana	OT	Współpraca z otoczeniem						suma	Ludność				suma
		Współpraca z otoczeniem	Kultura	Lasy i tereny zielone	Zasoby wodne	Turystyka	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		Ludność	Bezrobocie	Sieć komunikacyjna	Sieć kanalizacyjna	
SW	wartość	2,70	1,80	2,40	1,35	0,88	0,80	suma	0,00	0,15	0,10	0,00	suma
Edukacja	1,20	2	1	1	1	1	1	8,40	1	2	0	0	3,60
Współpraca z otoczeniem	2,70	0	2	2	2	2	2	27,00	2	2	1	1	16,20
Położenie gminy	0,00	2	2	2	2	2	2	0,00	1	1	1	1	0,00
Lasy i tereny zielone	2,40	2	1	0	2	2	1	19,20	1	2	1	1	12,00
Sieć wodociągowa	0,33	1	0	0	1	0	1	0,99	1	0	1	1	0,99
								55,59					32,79
Ludność	0,00	1	1	1	1	2	2	0,00	0	2	1	1	0,00
Miejsca pracy	0,15	2	2	1	1	2	2	1,50	2	0	1	1	0,60
Sieć kanalizacyjna	0,00	1	1	0	1	2	2	0,00	2	1	1	0	0,00
								1,50					0,60

3. Macierz analizy TOWS Gminy Polanów

Cecha bilansowana	SW	Edukacja	Współpraca z otoczeniem	Położenie gminy	Lasy i tereny zielone	Sieć wodociągowa		Ludność	Bezrobocie	Sieć kanalizacyjna	
OT	wartość	1,20	2,70	0,00	2,40	0,33	suma	0,00	0,15	0,00	suma
Współpraca z otoczeniem	2,70	2	0	0	2	1	13,50	2	2	1	13,50
Kultura	1,80	2	2	0	1	0	9,00	1	1	0	3,60
Lasy i tereny zielone	2,40	1	2	1	0	1	12,00	1	1	0	4,80
Zasoby wodne	1,35	1	2	1	2	1	9,45	1	1	1	4,05
Turystyka	0,88	2	2	1	2	1	7,04	2	2	1	4,40
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	0,80	1	2	1	1	1	4,80	2	2	1	4,00
							55,79				34,35
Ludność	0,00	2	2	0	0	1	0,00	0	2	1	0,00
Miejsca pracy	0,15	2	2	1	1	1	1,05	2	0	1	0,45
Sieć komunikacyjna	0,10	2	2	1	1	1	0,70	2	2	1	0,50
Sieć kanalizacyjna	0,00	0	2	1	0	1	0,00	1	1	0	0,00
							1,75				0,95

4. Lista organizacji zaproszonych do konsultacji Strategii:

-

Zaproszenie do konsultacji zostało skierowane do ogółu mieszkańców poprzez:

- zamieszczenie na stronie internetowej Gminy i podmiotów powiązanych,
- zamieszczenie na tablicy ogłoszeń Urzędu Miejskiego w Polanowie.,

Wzór ankiety składanej w ramach konsultacji został

- kolportowany do sołectw,
- wyłożony w UMiG Polanów.

5. Skład Zespołu ds. Strategii:

- Grzegorz Lipski – Burmistrz Polanowa,
- Piotr Górniak – Zastępca Burmistrza,
- Monika Krasnosielska-Żak – Inspektor ds. promocji i pozyskiwania funduszy – samodzielne stanowisko,
- Bogumił Badurak – Kierownik Referatu Inwestycji i Planowania Przestrzennego,
- Kazimierz Bodo – Kierownik Referatu Rolnictwa i Ochrony Środowiska.

6. Zespół Remedis SA

- Krzysztof Nowak – Prezes Zarządu
- Krzysztof Mrowicki – Dyrektor
- Marcin Wyszogrodzki – Dyrektor ds. Sektora Publicznego
- Bartosz Baranowski – Specjalista ds. Sektora Publicznego
- Natalia Lis – Specjalistka ds. Metodyki i Badań

Projekt 11.12.2015 r.

7. Analiza SWOT – szablon

Autor propozycji

Silne i słabe strony dotyczą stanu aktualnego, możliwości i zagrożenia dotyczą przyszłości.

<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>				
<table border="1" style="margin: auto;"> <tr> <td style="padding: 5px;">Silne strony</td> <td style="padding: 5px;">Słabe strony</td> </tr> <tr> <td style="padding: 5px;">Możliwości</td> <td style="padding: 5px;">Zagrożenia</td> </tr> </table>	Silne strony	Słabe strony	Możliwości	Zagrożenia	
Silne strony	Słabe strony				
Możliwości	Zagrożenia				
<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>				

8. Cele, programy, działania – szablon

CEL STRATEGICZNY	
Program operacyjny	
Nazwa działania 1	
Opis Działania	
Potencjalne źródło finansowania	
Miernik oceny	
Termin realizacji	
Koordynator	
Nazwa działania 2	
Opis Działania	
Potencjalne źródło finansowania	
Miernik oceny	
Termin realizacji	
Koordynator	

SPIS TABEL I RYSUNKÓW

Tabela 1 SIEĆ OSADNICZA W GMINIE POLANÓW (stan na 31.12.2014 r.).....	23
Tabela 2 POWIERZCHNIA GEODEZYJNA GRUNTÓW W GMINIE POLANÓW	27
Tabela 3 UŻYTKI EKOLOGICZNE W GMINIE POLANÓW	36
Tabela 4 PARKI WIEJSKIE W GMINIE POLANÓW	38
Tabela 5 LICZBA MIESZKAŃCÓW GMINY POLANÓW W LATACH 2005-2014.....	50
Tabela 6 LICZBA MIESZKAŃCÓW NA TERENACH WIEJSKICH I W MIEŚCIE	50
Tabela 7 URODZENIA ŻYWE, ZGONY I PRZYROST NATURALNY W GMINIE POLANÓW.....	52
Tabela 8 LICZBA OSÓB W WIEKU PRZEDPRODUKCYJNYM, PRODUKCYJNYM I POPPRODUKCYJNYM	52
Tabela 9 GMINA POLANÓW NA TLE WOJEWÓDZTWA, POWIATU I SĄSIADUJĄCYCH Z NIĄ GMIN	54
Tabela 10 CHARAKTERYSTYKA OSÓB BEZROBOTNYCH W GMINIE POLANÓW (stan na 31.10.2015 r.)	55
Tabela 11 STOPA BEZROBOCIA W POWIECIE, WOJEWÓDZTWIE I KRAJU W LATACH 2012-2014	56
Tabela 12 BEZROBOCIE W GMINIE POLANÓW I GMINACH SĄSIEDNICH Z POWIATU KOSZALIŃSKIEGO W 2014 ROKU	56
Tabela 13 PLAN WAŻNIEJSZYCH IMPREZ KULTURALNYCH I SPORTOWYCH W GMINIE POLANÓW.....	57
Tabela 14 ZASOBY MIESZKANIOWE GMINY W ROKU 2013	58
Tabela 15 STRUKTURA MIESZKAŃ W GMINIE W LATACH 2012-2014.....	58
Tabela 16 DODATKI MIESZKANIOWE PRYZNANE PRZEZ GMINĘ POLANÓW W LATACH 2010- 2014.....	59
Tabela 17 MIESZKALNICTWO W GMINIE POLANÓW I GMINACH SĄSIADUJĄCYCH W 2014 ROKU.....	59
Tabela 18 POWIERZCHNIA GOSPODARSTW ROLNYCH W GMINIE POLANÓW	60
Tabela 19 LICZBA GOSPODARSTW ROLNYCH W GMINIE POLANÓW.....	60
Tabela 20 STRUKTURA PRODUKCJI ROLNEJ	60
Tabela 21 POGŁOWIE ZWIERZĄT GOSPODARSKICH.....	61
Tabela 22 ZUŻYCIE NAWOZÓW MINERALNYCH I WAPNIOWYCH W ROKU 2010	61

Tabela 23 GOSPODARSTWA ROLNE W GMINIE POLANÓW I GMINACH SĄSIEDNICH	61
Tabela 24 PODMIOTY GOSPODARCZE W GMINIE W LATACH 2010-2014	62
Tabela 25 PODMIOTY GOSPODARCZE W GMINIE W POSZCZEGÓLNYCH SEKCJACH POLSKIEJ KLASYFIKACJI DZIAŁALNOŚCI (PKD) W 2013 I 2014 ROKU	62
Tabela 26 PODMIOTY GOSPODARCZE W GMINIE POLANÓW I GMINACH SĄSIEDNICH (2014 ROK).....	63
Tabela 27 CHARAKTERYSTYKA SIECI WODOCIĄDOCIĄGOWEJ	64
Tabela 28 SIEĆ KANALIZACYJNA W GMINIE POLANÓW	65
Tabela 29 ZMIESZANE ODPADY ZEBRANE W CIĄGU ROKU	67
Tabela 30 LICZBA UCZNIÓW W GMINIE POLANÓW W LATACH 2008-2015	70
Tabela 31 LICZBA MIEJSC I DZIECI W PRZEDSZKOLACH W GMINIE POLANÓW	70
Tabela 32 PLACÓWKI KULTURALNE W GMINIE.....	72
Tabela 33 WYKAZ GOSPODARSTW DOMOWYCH I OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ.....	74
Tabela 34 STATYSTYKA PRZESTĘPSTW NA TERENIE POWIATU KOSZALIŃSKIEGO	76
Tabela 35 BILANS STRATEGICZNY W OBSZARZE ROZWOJU SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ	80
Tabela 36 BILANS STRATEGICZNY W OBSZARZE ROZWOJU STANU ŚRODOWISKA	81
Tabela 37 BILANS STRATEGICZNY W OBSZARZE ROZWOJU GOSPODARCZEGO	83
Tabela 38 BILANS STRATEGICZNY – POTENCJAŁ ROZWOJOWY W OBSZARZE ROZWOJU SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ	85
Tabela 39 BILANS STRATEGICZNY – POTENCJAŁ ROZWOJOWY W OBSZARZE STANU ŚRODOWISKA	86
TABELA 40 BILANS STRATEGICZNY – POTENCJAŁ ROZWOJOWY W OBSZARZE ROZWOJU GOSPODARCZEGO	87
Tabela 41 ANALIZA SWOT GMINY POLANÓW	93
Tabela 42 CEL STRATEGICZNY 1.....	100
Tabela 43 CEL STRATEGICZNY 2.....	105
Tabela 44 CEL STRATEGICZNY 3.....	110
Tabela 45 CEL STRATEGICZNY 4.....	113

Rysunek 1 Gmina Polanów na mapie powiatu koszalińskiego (źródło: www.osp.org.pl).....	22
Rysunek 2 Odległość [km] Polanowa od niektórych, większych miejscowości.....	22
Rysunek 3 Mapa gminy Polanów (źródło: http://www.polanow.pl/).....	23
Rysunek 4 Dąb Wrangla – pomnik przyrody (źródło: http://www.polanow.szczecinek.lasy.gov.pl/).....	38
Rysunek 5 Kościół Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Polanowie (źródło: https://pl.wikipedia.org).....	41
Rysunek 6 Kościół Podwyższenia Świętego Krzyża (źródło: https://pl.wikipedia.org).....	42
Rysunek 7 Zespół młyna wodnego (źródło: https://commons.wikimedia.org).....	42
Rysunek 8 Kościół p.w. Św. Teresy od Dzieciątka Jezus (źródło: http://parafia.zydowo.com/)	43
Rysunek 9 Kościół w Garbnie (źródło: https://pl.wikipedia.org).....	44
Rysunek 10 Kościół w Komorowie (źródło: https://commons.wikimedia.org).....	44
Rysunek 11 Zamek w Kręgu (źródło: https://commons.wikimedia.org).....	45
Rysunek 12 Pałac w Naclawiu (źródło: https://commons.wikimedia.org)	45
Rysunek 13 Kościół w Żydowie (źródło: https://commons.wikimedia.org).....	46
Rysunek 14 Szlaki Nordic walking w Gminie Polanów (źródło: http://www.lepszawies.pl/)	49
Rysunek 15 Przyrost naturalny w Polsce, województwie zachodniopomorskim, powiecie koszalińskim i gminie Polanów w 2014 roku	52
Rysunek 16 Zużycie wody [m ³] w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca w Polsce, w województwie zachodniopomorskim, w powiecie koszalińskim, i gminie Polanów w 2014 r. (źródło: Bank Danych Lokalnych).....	65

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1 Stosunek liczby kobiet i mężczyzn w gminie	49
Wykres 2 Gęstość zaludnienia w gminie na 1 km ²	51
Wykres 3 Migracje mieszkańców Gminy Polanów	51
Wykres 4 Liczba ludności gminy wg ekonomicznych grup wieku na terenie gminy Polanów w latach 2005-2014	53
Wykres 5 Bezrobotni rejestrowani na obszarze Gminy w latach 2010-31.10.2015	55
Wykres 6 Liczba dzieci w przedszkolach, szkołach podstawowych, gimnazjach i szkołach ogólnokształcących na terenie gminy Polanów	70
Wykres 7 Bilans strategiczny w obszarze rozwoju społeczności lokalnej	81
Wykres 8 Bilans strategiczny w obszarze stanu środowiska	82
Wykres 9 Bilans strategiczny w obszarze rozwoju gospodarczego	84
Wykres 10 Bilans strategiczny – potencjał rozwojowy w obszarze rozwoju społeczności lokalnej	86
Wykres 11 Bilans strategiczny – potencjał rozwojowy w obszarze rozwoju społeczności lokalnej	87
Wykres 12 Bilans strategiczny – potencjał rozwojowy w zakresie rozwoju gospodarczego	88
Wykres 13 SWOT Gminy Polanów	95
Wykres 14 TOWS Gminy Polanów	95
Wykres 15 SWOT/TOWS Gminy Polanów	96